

MAŁOPOLSKI
OSRODEK BADAŃ
REGIONALNYCH

URZĄD STATYSTYCZNY
W KRAKOWIE

NOWE PODREGIONY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Podregion nowotarski w latach 2008-2012

KRAKÓW 2014

WYDAWCA

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
tel. 12 415 60 11, fax. 12 361 01 91
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Publikację przygotowano w Dziale Opracowań Analitycznych
Małopolskiego Ośrodka Badań Regionalnych

pod kierunkiem: Moniki Wałaszek

Autorzy opracowania: Zbigniew Bańka, Agnieszka Broś,
Katarzyna Janik, Arkadiusz Mizdrak
Marcin Marosz, Anna Nowak
Marta Osuch, Krzysztof Perkiewicz
Małgorzata Piwowarczyk
Magdalena Salacha
Marek Skuciński

Skład komputerowy: Marcin Marosz

ISBN 978-83-7403-243-8

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła.

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie – www.stat.gov.pl/krak

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo,

Prezentowana publikacja ma przybliżyć Państwu specyfikę podregionu nowotarskiego. Jest to szczegółowe studium, w którym, w miarę dostępności danych zaprezentowano zjawiska w horyzoncie czasowym lat 2008 - 2012.

Opracowanie zawiera charakterystyki i analizy, między innymi z zakresu: demografii, infrastruktury, życia społecznego i gospodarki oraz turystyki. W odniesieniu do każdej dziedziny podregion nowotarski prezentowany jest na tle województwa, co ma ułatwić czytelnikowi ocenę prezentowanych wielkości.

Szeroki zakres poruszonej tu tematyki wzbogaca także analiza porównawcza do innych podregionów w województwie małopolskim. Część analityczną publikacji uzupełnia rozbudowany aneks tabelaryczny.

Mam nadzieję, że opracowanie to będzie interesującym źródłem wiedzy o podregionie nowotarskim i okaże się przydatne dla wszystkich czytelników, chcących wzbogacić swoją wiedzę o tym obszarze.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, grudzień 2014 r.

PREFACE

Dear Ladies and Gentlemen,

The publication presented to you is intended to acquaint you with the specifics of the Nowotarski subregion. It is a detailed study in which, information for years 2008-2011 were presented, if phenomenon in term of years 2008-2012, if the data were available

The elaboration includes characteristics and analyses with respect to, among others, demography, socio-economic infrastructure and tourism. For each field Nowotarski subregion was presented in comparison with voivodship, to help the reader assess the size of the phenomenon.

A wide range of issues raised here also enriches the comparative analysis to other subregions in the Malopolskie voivodship. The analytical part of a publication was complemented tabular annex.

I hope that this development will be an interesting source of knowledge about the Nowotarski subregion and it will be useful for all readers who want to enrich their knowledge about the area.

Director
of the Statistical Office in Kraków

dr Krzysztof Jakóbiak

Krakow, December 2014.

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	3
UWAGI OGÓLNE I METODYCZNE	13
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTY	30
WPROWADZENIE	31
ROZDZIAŁ 1. DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY	34
1.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI	34
1.2. RUCH NATURALNY	39
1.3. MIGRACJE	41
1.4. PRACUJĄCY	43
1.5. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI.....	45
ROZDZIAŁ 2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY	48
2.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ.....	48
2.1.1. HANDEL	53
2.1.2. TURYSTYKA	57
2.1.3. ROLNICTWO.....	59
ROZDZIAŁ 3. FINANSE PUBLICZNE	61
3.1. DOCHODY BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOTARSKIEGO.....	61
3.2. WYDATKI BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOTARSKIEGO.....	66
ROZDZIAŁ 4. USŁUGI PUBLICZNE	69
4.1. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA.....	69
4.1.1. SIEĆ KANALIZACYJNA, INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA I GAZOWA	69
4.1.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNO-TRANSPORTOWA	73
4.2. EDUKACJA	76
4.2.1. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE	76
4.2.2. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE, GIMNAZJALNE I PONADGIMNAZJALNE	78
4.3. KULTURA	86
4.4. OPIEKA ZDROWOTNA	92
4.5. POMOC SPOŁECZNA.....	96
ROZDZIAŁ 5. TURYSTYKA	101
5.1. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE	101
5.2. WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH	103
5.3. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE	106
5.4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI	107
ROZDZIAŁ 6. ROLNICTWO	108
6.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW.....	108
6.2. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE	110
6.3. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW	111
ROZDZIAŁ 7. PODREGION NOWOTARSKI NA TLE INNYCH PODREGIONÓW WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2012 R.	112
7.1. PORÓWNANIE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNYCH-GOSPODARCZYCH WYBRANYCH PODREGIONÓW	112
ANEKS TABELARYCZNY	115

WYKRESY W TEKŚCIE

0.1. Podregion nowotarski. Położenie i aktualny podział administracyjny	31
1.1. Gęstość zaludnienia w 2012 r.	36
1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2012 r.	37
1.3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2012 r.	38
1.4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r.	41
1.5. Migracje na pobyt stały i saldo migracji.....	42
1.6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2012 r.	43
1.7. Dynamika liczby pracujących	44
1.8. Udział ludności pracującej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.	45
1.9. Dynamika liczby bezrobotnych zarejestrowanych.....	46
1.10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.	47
2.1. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych.....	49
2.2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów własności.....	50
2.3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2012 r.	51
2.4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według liczby pracujących w 2012 r.	52
3.1. Dochody ogółem gmin.....	62
3.2. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.	63
3.3. Stopień pokrycia wydatków ogółem gmin dochodami własnymi w 2012 r.	64
3.4. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	65
3.5. Wydatki ogółem gmin	66
3.6. Wydatki ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.	68
3.7. Dochody i wydatki ogółem gmin.....	68
4.1. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2012 r.	70
4.2. Korzystający z sieci wodociągowej w 2012 r.	71
4.3. Korzystający z sieci gazowej w 2012 r.	73
4.4. Przeciętny czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu nowotarskiego w 2011 r. (transport drogowy).....	74
4.5. Przeciętny czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu nowotarskiego w 2011 r. (transport kolejowy).....	75
4.6. Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w 2012 r.	77
4.7. Absolwenci szkół podstawowych	79
4.8. Wybrane szkoły ponadgimnazjalne według typów szkół w roku szkolnym 2012/2013.....	82
4.9. Zwiedzający na 1 muzeum (łącznie z oddziałami muzealnymi).....	87
4.10. Imprezy organizowane przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2012 r.	89
4.11. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną	95
5.1. Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych	103
5.2. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	104
5.3. Turyści korzystający z noclegów według kwartałów	105
6.1. Struktura gruntów rolnych według rodzajów.....	108

TABLICE W TEŚCIE

0.1. Wykaz gmin Podregionu nowotarskiego	32
0.2. Powierzchnia Podregionu nowotarskiego	33
1.1. Ludność	34
1.2. Ludność według typu gmin w 2012 r.	35
1.3. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2012 r.	39
1.4. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	40
1.5. Pracujący w głównym miejscu pracy	44
1.6. Bezrobotni zarejestrowani	46
2.1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	49
2.2. Podmioty gospodarki narodowej działające w handlu w 2012 r.	54
2.3. Pracujący w handlu w 2012 r.	55
2.4. Sklepy według form organizacyjnych w 2012 r.	56
2.5. Targowiska stałe w 2012 r.	56
2.6. Podmioty gospodarki narodowej działające w turystyce w 2012 r.	57
2.7. Pracujący w turystyce w 2012 r.	58
2.8. Podmioty gospodarki narodowej działające w rolnictwie w 2012 r.	59
3.1. Dochody ogółem gmin według rodzaju gminy	62
3.2. Wydatki ogółem gmin według rodzaju gminy	67
4.1. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km	69
4.2. Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w km	71
4.3. Długość czynnej sieci gazowej w km	72
4.4. Wychowanie przedszkolne	76
4.5. Szkoły podstawowe i gimnazja	80
4.6. Szkoły ponadgimnazjalne	83
4.7. Wybrane instytucje kultury w 2012 r.	86
4.8. Działalność kin stałych	90
4.9. Biblioteki publiczne	91
4.10. Ambulatoryjna opieka zdrowotna	92
4.11. Porady udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	93
4.12. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	94
4.13. Placówki stacjonarne pomocy społecznej	97
4.14. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gospodarstwach domowych	98
4.15. Świadczenia rodzinne	99
5.1. Turystyczne obiekty noclegowe według rodzaju obiektu	102
5.2. Turyści korzystający z noclegów według rodzajów turystycznych obiektach noclegowych	104
5.4. Powierzchnia obszarów chronionych według powiatów	106
6.1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2010 r.	109
6.2. Pogłowie zwierząt gospodarskich w 2010 r.	110
6.3. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w 2010 r.	111
7.1. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów woj. małopolskiego w 2012 r.	114

TABLICE W ANEKSIE

A.1. Powierzchnia.....	115
A.2. Ludność.....	116
A.3. Gęstość zaludnienia.....	117
A.4. Kobiety na 100 mężczyzn.....	118
A.5. Ludność według 5-letnich grup wieku.....	119
A.6. Przyrost naturalny.....	120
A.7. Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	121
A.8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały.....	122
A.9. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	123
A.10. Pracujący według głównego miejsca pracy.....	124
A.11. Bezrobotni zarejestrowani.....	125
A.12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON.....	126
A.13. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2012 r.	127
A.14. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.....	128
A.15. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności.....	129
A.16. Dochody budżetów gmin w cenach stałych.....	130
A.17. Wydatki budżetów gmin w cenach stałych.....	131
A.18. Wydatki budżetów gmin według rodzajów w 2012 r.	132
A.19. Sieć wodociągowa rozdzielcza.....	133
A.20. Sieć kanalizacyjna.....	134
A.21. Wodociągi i kanalizacja w 2012 r.	135
A.22. Sieć gazowa.....	136
A.23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2012 r.	137
A.24. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2012/13.....	138
A.25. Szkolnictwo podstawowe w roku szkolnym 2012/13.....	139
A.26. Szkolnictwo gimnazjalne w roku szkolnym 2012/13.....	140
A.27. Biblioteki publiczne w 2012 r.....	141
A.28. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną.....	142
A.29. Ludność na 1 przychodnię i praktykę lekarską.....	143
A.30. Pomoc społeczna stacjonarna w 2012 r.	144
A.31. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w %.....	145
A.32. Turystyczne obiekty noclegowe w 2012 r.	146

CONTENTS

PREFACE	4
GENERAL AND METHODOLOGICAL NOTES	13
SYMBOLS AND ABBREVIATIONS	30
INTRODUCTION	31
CHAPTER 1. DEMOGRAPHY AND LABOUR MARKET	34
1.1. POPULATION.....	34
1.2. VITAL STATISTICS.....	39
1.3. MIGRATION.....	41
1.4. EMPLOYED PERSONS.....	43
1.5. REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS.....	45
CHAPTER 2. ECONOMIC POTENTIAL	48
2.1. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY.....	48
2.1.1. TRADE.....	53
2.1.2. TOURISM.....	57
2.1.3. AGRICULTURE.....	59
CHAPTER 3. PUBLIC FINANCE	61
3.1. BUDGET REVENUE OF NOWOTARSKI SUBREGION GMINAS.....	61
3.2. BUDGET EXPENDITURE OF NOWOTARSKI SUBREGION GMINAS.....	66
CHAPTER 4. PUBLIC SERVICES	69
4.1. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE.....	69
4.1.1. SEWERAGE, WATER-LINE AND GAS-LINE SYSTEM.....	69
4.1.2. COMMUNICATION AND TRANSPORT NETWORK.....	73
4.2. EDUCATION.....	76
4.2.1. PRE-PRIMARY EDUCATION.....	76
4.2.2. PRIMARY, LOWER SECONDARY AND UPPER GENERAL SECONDARY EDUCATION.....	78
4.3. CULTURE.....	86
4.4. HEALTH CARE.....	92
4.5. SOCIAL WELFARE.....	96
CHAPTER 5. TOURISM	101
5.1. TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS.....	101
5.2. OCCUPANCY OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS.....	103
5.3. AREA PROTECTED BY LAW.....	106
5.4. CULTURAL HERITAGE AND MONUMENTS.....	107
CHAPTER 6. AGRICULTURE	108
6.1. USE OF THE AGRICULTURE LAND.....	108
6.2. LIVESTOCK.....	110
6.3. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW.....	111
CHAPTER 7. NOWOTARSKI SUBREGION ON THE BACKGROUND OF OTHER MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP SUBREGIONS IN 2012	112
7.1. SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS OF SELECTED SUBREGIONS.....	112
TABLE APPENDIX	115

GRAPHS IN TEXT

0.1. Nowotarski subregion Geographic location and actual territorial division.....	31
1.1. Population density in 2012.	36
1.2. Population by economical age groups in 2012	37
1.3. Demographic dependency ratio in 2012.....	38
1.4. Natural increase per 1000 population in 2012.....	41
1.5. Migration for permanent residence and net migration.....	42
1.6. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2012....	43
1.7. Dynamics of employed persons	44
1.8. Share of the persons employed in % of total population at working age in 2012.	45
1.9. Dynamics of registered unemployed persons	46
1.10. Share of registered unemployed persons in % of total population at working age in 2012	47
2.1. Dynamics of entities of the national economy.....	49
2.2. Entities of the national economy in the REGON register by ownership sectors	50
2.3. Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population in 2012	51
2.4. Entities of the national economy in the REGON register by the number of persons employed in 2012	52
3.1. Revenue of gminas.....	62
3.2. Revenue of gminas per capita in 2012.....	63
3.3. Degree of budget expenditure covered by own revenue in % in 2012	64
3.4. Financing and co-financing of EU programs and projects	65
3.5. Expenditure of gminas.....	66
3.6. Expenditure of gminas per capita in 2012.....	68
3.7. Revenue and expenditure of gminas.....	68
4.1. Population using the sewerage system in 2012.....	70
4.2. Population using the water-line system in 2012.....	71
4.3. Population using the gas-line system in 2012.....	73
4.4. Urban core average access time in 2011 (road transport).....	74
4.5. Urban core average access time in 2011 (rail transport)	75
4.6. Children aged 3-6 attending pre-primary education establishments in 2012.....	77
4.7. Graduates of primary schools	79
4.8. Selected higher education institutions by types in the 2012/2013 school year.....	82
4.9. Visitors per 1 museum.....	87
4.10. Structure of courses organised by cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012	89
4.11. Population per 1 public pharmacy.....	95
5.1. Number of beds in tourist accommodation establishments.....	103
5.2. Tourists accomodated in tourist accomodation establishments.....	104
5.3. Tourists accomodated in tourist accomodation establishments by quarters.....	105
6.1. Structure of the agricultural land by type of land.....	108

TABLES IN TEXT

0.1. Nowotarski subregion: gminas listing.....	32
0.2. Nowotarski subregion: area.....	33
1.1. Population.....	34
1.2. Population by gminas type in 2012	35
1.3. Population by biological and educational age groups in 2012	39
1.4. Vital statistics and net migration per 1000 population.....	40
1.5. Persons employed in the main place of work.....	44
1.6. Registered unemployed persons.....	46
2.1. Entities of the national economy in the REGON register	49
2.2. Entities of the national economy operating in the trade sector in 2012	54
2.3. Persons employed in trade in 2012.....	55
2.4. Shops by organizational form in 2012	56
2.5. Marketplaces in 2012	56
2.6. Entities of the national economy operating in the tourism sector in 2012.....	57
2.7. Persons employed in tourism in 2012.....	58
2.8. Entities of the national economy operating in the agriculture sector in 2012.....	59
3.1. Revenue of gminas by gminas type	62
3.2. Expenditure of gminas by gminas type	67
4.1. Sewerage distribution network length in km.....	69
4.2. Water-line distribution network length in km.....	71
4.3. Gas-line network length in km	72
4.4. Pre-primary education	76
4.5. Primary and lower secondary schools.....	80
4.6. Upper general secondary schools.....	83
4.7. Selected cultural institutions in 2012	86
4.8. Fixed cinemas activity	90
4.9. Public libraries	91
4.10. Out-patient health care institutions.....	92
4.11. Out-patient health care consultations provided.....	93
4.12. Pharmacies and pharmaceutical outlets	94
4.13. Stationary social welfare facilities.....	97
4.14. Persons in households benefiting from social welfare	98
4.15. Family benefits	99
5.1. Tourist accomodation establishments by type	102
5.2. Tourists accomodated in tourist accomodation establishments.....	104
5.4. Area protected by law by powiats.....	106
6.1. Use of land in agricultural holdings in 2010.....	109
6.2. Number of livestock in 2010.....	110
6.3. Sown area by agricultural land groups in 2010.....	111
7.1. Selected statistical data on malopolskie voivodship subregions in 2012.....	114

TABLES IN APPENDIX

A.1. Area.....	115
A.2. Population	116
A.3. Population density.....	117
A.4. Females per 100 males.....	118
A.5. Population by 5-year age groups	119
A.6. Natural increase	120
A.7. Natural increase per 1000 population	121
A.8. Internal and international net migration for permanent residence	122
A.9. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	123
A.10. Persons employed in the main place of work	124
A.11. Registered unemployed persons	125
A.12. Entities of the national economy in the REGON register	126
A.13. Entities of the national economy in the REGON register by selected sections in 2012	127
A.14. Natural persons conducting economic activity.....	128
A.15. Natural persons conducting economic activity per 10 thous. population.....	129
A.16. Total revenue of gminas in constant prices	130
A.17. Total expenditure of gminas in constant prices	131
A.18. Expenditure of gminas by type in 2012	132
A.19. Water-line distribution network length.....	133
A.20. Sewerage distribution network length.....	134
A.21. Water-line and sewerage systems in 2012 r.....	135
A.22. Gas-line network length	136
A.23. Gas-line system as well as consumers and consumption of gas from gas-line system in households in 2012.....	137
A.24. Pre-primary education in the 2012/2013 school year	138
A.25. Primary education in the 2012/2013 school year.....	139
A.26. Lower secondary education in the 2012/2013 school year.....	140
A.27. Public libraries in 2012.....	141
A.28. Population per 1 public pharmacy.....	142
A.29. Population per 1 out-patient health care institution.....	143
A.30. Stationary social welfare in 2012.	144
A.31. Share of persons in households benefiting from social welfare at domicile in % of total population in 2012	145
A.32. Tourist accommodation establishments in 2012.....	146

UWAGI OGÓLNE

1. Od 1 stycznia 2015 r., zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1319/2013 z dnia 9 grudnia 2013 r., obowiązuje nowa wersja klasyfikacji NUTS (NUTS 2013), zmieniająca podział statystyczny NUTS w Polsce na poziomie NUTS 3. Zmianami zostało objętych 6 województw, w tym województwo małopolskie.

2. Podregion nowotarski i tworzące go powiaty: nowotarski, tatrzański i suski, został wyodrębniony z dotychczasowych podregionów: nowosądeckiego i oświęcimskiego.

3. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itd.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI. Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

4. Dane od 2009 r. prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004 z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885). W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007, zgodnie z poniższym zestawieniem:

Stosowany skrót	Pełna nazwa sekcji
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając

Stosowany skrót	Pełna nazwa sekcji
	motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

5. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami”.

6. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

7. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

8. Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach metodycznych. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych i zaokrąglenia, w niektórych przypadkach sumy składników mogą różnić się od podanych wielkości „ogółem”.

UWAGI METODYCZNE

DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY

1. Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego, jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda stałych migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie. Prezentowane dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto:

- dla lat 2008 – 2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002;
- dla lat 2010 – 2012 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.;

Prezentowane dla 2010 r. dane w dwóch wariantach oznaczają:

A – bilans oparty na wynikach NSP'2002, w celu umożliwienia porównania z danymi dla lat 2008 – 2009

oraz

B – bilans oparty na wynikach NSP'2011, w celu umożliwienia porównania z danymi dla lat 2011 – 2012.

2. **Ekonomiczne grupy wieku** oznaczają ludność w wieku: przedprodukcyjnym – do 17 lat, produkcyjnym – mężczyzn w wieku 18-64 lat i kobiet w wieku 18-59 lat i poprodukcyjnym – mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej.

3. **Współczynnik obciążenia demograficznego** oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

4. **Przyrost naturalny** ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

5. **Gęstość zaludnienia** to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu – wyrażona w osobach na 1 km².

6. **Współczynnik feminizacji** to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

7. **Saldo migracji stałej** stanowi różnicę między nowymi zameldowaniami na pobyt stały i wymeldowaniami z pobytu stałego ludności.

EDUKACJA

8. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 56, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późniejszymi zmianami).

9. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia ujmowano odpowiednio w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach). Ponadto, w latach szkolnych 2004/05-2010/11 wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat, a od 1 IX 2011 r. - w wieku 5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

10. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **ogólnokształcących szkół artystycznych**, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

11. Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, szkół policealnych.

12. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

13. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej i niepubliczne. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeśli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania

i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej.

14. **Szkoły dla dzieci i młodzieży** (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;

2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);

3) zasadnicze szkoły zawodowe;

4) licea ogólnokształcące;

5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej- stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;

6) licea profilowane - stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;

7) technika;

8) technika uzupełniające na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;

9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych);

10) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

15. **Szkoły policealne** - kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość - obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) - od roku szkolnego 2005/06.

16. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/09 zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne tworzone na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 7, poz.38).

17. Pomieszczenia szkolne obejmują pomieszczenia w szkołach dla młodzieży łącznie ze specjalnymi.

18. Dane dotyczące: wychowania przedszkolnego oraz szkół podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego.

19. **Współczynnik skolaryzacji brutto** - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

20. **Współczynnik skolaryzacji netto** – jest to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

21. Prezentowane informacje opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

KULTURA

Biblioteki

22. Zasady działania ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i poszczególnych rodzajów bibliotek regulują przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach. Począwszy od 2011 r. informacje dotyczące bibliotek gromadzone są corocznie przy pomocy jednego, wspólnego formularza o symbolu K-03. Obejmuje on dane o zbiorach bibliotek oraz o liczbie wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu według rodzajów zbiorów. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o użytkownikach zarejestrowanych w bibliotece, czytelnikach (użytkownikach aktywnie wypożyczających) oraz odwiedzinach w bibliotece w ciągu roku. Wyodrębniono również informacje o czytelnikach według wieku i zajęcia, dane o liczbie miejsc dla czytelników w placówce bibliotecznej, oraz informacje o działalności punktów bibliotecznych. Sprawozdawczością objęte są także informacje dotyczące działalności wydawniczej oraz innych form działalności bibliotek (np. doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, szkoleń bibliotecznych użytkowników, organizacji wystaw, imprez literackich i edukacyjnych, konferencji, seminariów). Ponadto od 2011 r. wykazywane są informacje o usługach elektronicznych, które oferują biblioteki, m.in. katalog on-line, możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne czy elektroniczne powiadamianie o terminach zwrotu materiałów bibliotecznych, a także informacje o tworzeniu przez bibliotekę baz danych, biblioteki cyfrowej i repozytorium.

23. **Biblioteka** to jednostka organizacyjna lub jej część posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, której głównymi celami są tworzenie i obsługa zbiorów oraz udostępnianie ich użytkownikom w sposób kontrolowany.

24. **Biblioteki publiczne** służą rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych ludności. Zgodnie z funkcją, jaką pełnią poszczególne placówki, wyodrębniono biblioteki: wojewódzkie i powiatowe oraz biblioteki służące mieszkańcom miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich. Ponadto wykazano podporządkowane im administracyjnie filie biblioteczne i punkty biblioteczne.

25. **Filie biblioteczne** są to placówki podporządkowane organizacyjnie bibliotece macierzystej, obsługujące część terenu objętego działalnością tej biblioteki

oraz posiadające stały księgozbiór (często podwójnie rejestrowany – w księdze inwentarzowej biblioteki macierzystej i w księdze inwentarzowej filii). Wśród filii bibliotecznych wyróżniamy filie biblioteczne dla dzieci wyposażone w odpowiedni księgozbiór, o popularyzatorskim profilu działalności odpowiadającym potrzebom młodego pokolenia.

26. **Punkty biblioteczne** są to – prowadzone najczęściej społecznie – placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych.

27. **Księgozbiór** obejmuje wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury wydane po 1800 r.) i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma). Jednostką obliczeniową księgozbioru jest wolumin, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w księdze inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

28. **Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający)** to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w okresie sprawozdawczym. Dane o czytelnikach dotyczą osób korzystających z wypożyczalni, tzn. otrzymujących materiały biblioteczne do wykorzystania poza terenem biblioteki. Podstawowym dokumentem służącym do gromadzenia danych o czytelnikach w bibliotece jest aktualna karta wypożyczeń (karta czytelnika) lub inny dokument służący do rejestracji.

29. **Użytkownik zarejestrowany w bibliotece** to osoba, która w roku sprawozdawczym co najmniej raz skorzystała ze zbiorów i usług biblioteczno-informacyjnych biblioteki, (np. na podstawie aktywnego konta i karty bibliotecznej), tzn. wypożyczała materiały biblioteczne na zewnątrz, korzystała z czytelni, pracowni komputerowych, multimedialnych, usług informacyjnych, baz danych i katalogów, itp., korzystała z tych usług zarówno na terenie biblioteki lub poza nią (posiada prawo dostępu do zdalnych usług biblioteki); wyklucza się osoby, których dane osobowe zostały wprowadzone automatycznie do bazy czytelników (np. nowo przyjętych studentów) i które do końca okresu sprawozdawczego nie aktywowały swojego konta osobiście lub zdalnie; rejestracji nie podlegają użytkownicy korzystający wyłącznie z innych usług niż usługi biblioteczno-informacyjne, np. spotkań autorskich,

dyskusyjnych klubów książki, wystaw, lekcji bibliotecznych, kursów, zajęć uniwersytetu trzeciego wieku, itp.

30. Udostępnianie zbiorów, które odbywa się w formie wypożyczeń i udostępnień w czytelni jest prezentowane w podziale na wypożyczenia na zewnątrz i udostępnienia na miejscu. Przez **wypożyczenie** rozumie się udostępnianie materiałów bibliotecznych poza teren biblioteki poszczególnym czytelnikom (osobom fizycznym), natomiast **wypożyczenia międzybiblioteczne** (będące formą wypożyczeń na zewnątrz) obejmują wypożyczenia innym bibliotekom i instytucjom, jak i wypożyczenia z innych bibliotek. W bibliotekach posiadających czytelnie, tj. samodzielne pomieszczenia przystosowane do korzystania ze zbiorów na miejscu, rejestruje się udostępnianie zbiorów. Dane te należy traktować orientacyjnie, gdyż część bibliotek nie prowadzi ewidencji udostępniania zbiorów w czytelni bądź też zamieszcza dane szacunkowe.

Domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice

31. Informacje dotyczące działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic uzyskiwane są, na podstawie sprawozdawczości na formularzu o symbolu

K-07. W sprawozdaniu wykazywane są dane dotyczące posiadania sali widowiskowej wraz z liczbą miejsc, prowadzenia biblioteki oraz pracowni specjalistycznych działających w jednostce. Wykazuje się również liczbę imprez kulturalnych zorganizowanych przez jednostkę i uczestników tych imprez, a także liczbę zespołów artystycznych, kół (klubów) i ich członków, oraz kursów i absolwentów tych kursów. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej mówi się o głównych zadaniach instytucji kultury, jakimi są domy kultury, ośrodki kultury, świetlice i kluby, których podstawowym celem statutowym jest prowadzenie działalności kulturalnej.

32. **Domy kultury** prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mieszczą się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku, zazwyczaj z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

33. **Ośrodki kultury** (miejskie, miejsko-gminne, gminne) są wielofunkcyjnymi instytucjami społecznokulturalnymi integrującymi, wokół wspólnego programu,

działalność istniejących w danej miejscowości autonomicznych instytucji kultury i innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną. Centra kultury i sztuki mogą być traktowane jako domy kultury lub ośrodki kultury w zależności od statutowego określenia rodzaju jednostki.

34. **Kluby** są instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współpracy z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi. Posiadają jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, prasę itd.). Kluby są otwarte codziennie, jako miejsce organizowania kulturalnego wypoczynku i aktywności społeczności lokalnej. Działalność w klubach prowadzona jest zazwyczaj przez społeczny personel przy pomocy kierownika placówki.

35. **Zespoły artystyczne i koła (kluby)** to zorganizowane grupy prowadzące systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Członkowie zespołów działający w różnych zespołach liczeni są tyle razy, w ilu zespołach uczestniczą. Do składu zespołów artystycznych wliczani są także instruktorzy, korepetytorzy, choreografowie, akompaniatorzy i inne osoby uczestniczące stale w zajęciach zespołów.

Muzea

36. Roczne sprawozdanie Głównego Urzędu Statystycznego na formularzu o symbolu K-02 z działalności muzeów sporządzają muzea i oddziały muzealne, których podstawowym zadaniem jako instytucji kultury jest gromadzenie i upowszechnianie dóbr kultury. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o posiadanych zbiorach (według dyscyplin), wystawach organizowanych w kraju i wymianie wystaw z zagranicą, dane o liczbie zwiedzających muzea i wystawy muzealne (sprawozdawczością objęte są także dane o zwiedzających bezpłatnie w ramach „Nocy Muzeów” oraz z okazji innych imprez okolicznościowych), oraz informacje o formach prowadzonej przez muzea działalności oświatowej (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne, sesje i seminaria naukowe/sympozja), działalności wydawniczej, imprezach cyklicznych oraz innych formach działalności a także prowadzonych programach badawczych.

37. Działalność muzeów reguluje ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. Zgodnie z art. 1 ustawy – **muzeum** jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

38. Jako **wystawę organizowaną przez muzeum** i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

39. **Wystawy czasowe** są to wystawy urządzone na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

40. **Wystawy objazdowe** to wystawy zorganizowane przez muzeum i prezentowane poza jego siedzibą w różnych miejscach (miejscowościach). Dane o wystawach objazdowych wykazywane są przez jednostkę, która wystawę udostępnia publiczności i w niniejszej publikacji prezentowane są w tablicach wynikowych jako **wystawy krajowe obce**.

41. **Wystawy stałe** w muzeum, to ekspozycje tematyczne w wydzielonych częściach pomieszczeń muzealnych, salach, działach.

Galerie sztuki

42. Dane o działalności wystawienniczej prowadzonej przez **galerie i salony sztuki** uzyskiwane są na podstawie sprawozdawczości rocznej sporządzanej na formularzu o symbolu K-05. Sprawozdawczością obejmuje się jednostki, których podstawowym (lub jednym z głównych) rodzajem działalności jest organizowanie wystaw. Wśród galerii i salonów sztuki wyodrębniono działalność galerii państwowych i samorządowych oraz innych galerii i salonów sztuki. Nie uwzględnia się tu galerii i salonów sztuki, które są oddziałami muzealnymi, ani jednostek, które zajmują się handlem dziełami sztuki, nie prowadząc przy tym działalności wystawienniczej. Zakres zbieranych informacji obejmuje:

- zbiory własne według dyscyplin eksponatów (co dotyczy tylko galerii państwowych i samorządowych),
- działalność wystawienniczą w kraju i za granicą (wystawy, ekspozycje, zwiedzający),

– inne formy działalności oświatowej (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, imprezy muzyczne, konkursy, performance, warsztaty/lekcje) – i ich uczestników,
– działalność wydawniczą.

43. Jako **wystawę** rozumie się zorganizowane na czas określony udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki, objętych odpowiednim tytułem. Jeden tytuł stanowi jedną wystawę.

44. **Ekspozycją** jest każdorazowe wystawienie w różnych miejscach tego samego zestawu eksponatów pod tym samym tytułem. Ta sama wystawa zaprezentowana np. w muzeum, domu kultury i urzędzie miasta – ma trzy ekspozycje. Wystawa eksponowana tylko w jednym miejscu stanowi jedną ekspozycję. Ze względu na miejsce prezentacji wystaw, jak i kraj pochodzenia ich autorów, wyodrębniono wystawy krajowe, zagraniczne (prezentacja sztuki obcej), międzynarodowe (prezentacja sztuki obcej i polskiej) oraz polskie wystawy za granicą.

Teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe

45. Dane prezentowane w dziale Teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe zawierają informacje o sieci i działalności teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych, pochodzące ze stałych badań statystycznych typu sprawozdawczego, prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzu oznaczonym symbolem K-01. W sprawozdaniu tym, poza danymi dotyczącymi rodzaju jednostki i liczby miejsc na widowni w stałej sali widowiskowej, wykazuje się liczbę zrealizowanych w ciągu roku przedstawień (koncertów) i liczbę widzów (słuchaczy) na zorganizowanych imprezach (wydzielając informacje o działalności w stałej sali), a także liczbę prezentacji artystów i zespołów zagranicznych oraz o frekwencji na tych widowiskach (koncertach). Teatry podają również liczbę zaprezentowanych w ciągu roku premier, a filharmonie i orkiestry (symfoniczne i kameralne) z ogólnej liczby koncertów wyodrębniają tzw. szkolne audycje muzyczne. Instytucje przedstawiające swoje dokonania za granicą wykazują liczbę spektakli (koncertów) wystawionych w poszczególnych krajach. Ponadto od 2010 r., teatry i instytucje muzyczne przedstawiają dane dotyczące udziału w festiwalach, działalności wydawniczej, innych form działalności (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, festiwale, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje

oraz sesje i seminaria naukowe/sympozja). Podstawowe dane, tj. liczba przedstawień i widzów (koncertów i słuchaczy) podawane są w całym dziale według województw, w których, jednostka sprawozdawcza prowadziła działalność widowiskową.

46. Ze względu na rodzaj działalności scenicznej, wśród instytucji artystycznych wyróżniono: teatry dramatyczne (łącznie z satyrycznymi i teatrami małych form scenicznych), teatry lalkowe, teatry muzyczne (oper, operetki i inne), filharmonie, orkiestry (symfoniczne i kameralne), chóry, zespoły pieśni i tańca, przedsiębiorstwa (agencje) estradowe. W liczbie teatrów i instytucji muzycznych (teatry, filharmonie, orkiestry, chóry, zespoły pieśni i tańca) uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

47. Przez **scenę** rozumie się wydzieloną organizacyjnie stałą salę widowiskową w instytucji artystycznej, w której prowadzona jest stała działalność, zazwyczaj w oparciu o odrębny zespół lub koncepcję programową. Za scenę uważa się także stały zespół nie będący jednostką organizacyjną instytucji widowiskowej lub stały zespół objazdowy. Do liczby jednostek nie zaliczono agencji artystycznych nie posiadających stałych zespołów oraz teatrów impresaryjnych. Dane obejmują natomiast ich działalność. W przypadku teatrów impresaryjnych – włącza się je do liczby scen, liczy się również miejsca w stałej sali widowiskowej, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami obliczania miejsc na widowni w stałej sali.

48. **Liczba miejsc w teatrach i instytucjach muzycznych** odnosi się do miejsc na widowni we własnych lub wynajętych stałych salach widowiskowych. W przypadku organizowania widowni na potrzeby konkretnego spektaklu, podaje się średnią liczbę miejsc przygotowanych dla widzów w ciągu roku. Niektóre teatry i instytucje muzyczne nie rozporządzają własną salą widowiskową, a korzystają z sali innej instytucji. Miejsca na widowni w stałej sali liczone są tylko raz, niezależnie od liczby korzystających z niej instytucji.

Kina

49. Działalność w zakresie kinematografii reguluje ustawa o kinematografii. Prowadzona przez Główny Urząd Statystyczny sprawozdawczość z działalności kin na formularzu oznaczonym symbolem K-08, obejmuje sieć i rodzaje kin, system

projekcji, okres prowadzonej działalności oraz liczbę seansów i widzów. Wyodrębniono też informacje o liczbie zrealizowanych seansów filmów produkcji polskiej i liczbie widzów na tych projekcjach. Ponadto od 2010 r. sprawozdawczością objęte są także dane dotyczące innych form działalności kina, tj. odczyty/prelekcje/spotkania, imprezy muzyczne/koncerty, konkursy, imprezy plenerowe. Dział zawiera informacje o działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj nośnika filmu (światłoczuły, magnetyczny, cyfrowy).

50. **Kino** jest to miejsce i zespół urządzeń technicznych służących do publicznego wyświetlania filmu. Wśród kin wydzielono dwie grupy:

- 1) **kina stałe**, tj. prowadzące działalność w jednym obiekcie przystosowanym na stałe do publicznego wyświetlania filmów z określoną częstotliwością; w grupie tej znajdują się też kina sezonowe/czasowe,
- 2) **kina ruchome**, tj. prowadzące działalność w różnych miejscach przez ekipy objazdowe.

51. Przez **stałą salę** projekcyjną rozumie się salę własną lub wynajętą na okres przynajmniej półroczny, przystosowaną do realizowania projekcji filmowych, niezależnie od jej podstawowego przeznaczenia. Nie wykazuje się miejsc dostawnych.

52. Kina stałe, które mają więcej niż 3 sale dzielimy w zależności od ich liczby na: **minipleksy**, tj. posiadające od 3 do 7 sal oraz **multipleksy**, tj. posiadające 8 lub więcej sal.

53. Przez **seans** rozumie się ciągłą projekcję filmu pełnometrażowego z nośnika światłoczułego, magnetycznego lub cyfrowego w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. W takiej sytuacji, liczbę widzów wykazuje się w sposób analogiczny. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. tzw. Poranki dla dzieci). Dane dotyczące kin według okresu ich działalności, obejmują także kina, które w ciągu roku sprawozdawczego zostały zlikwidowane lub zawiesiły swoją działalność.

54. Dane o pełnometrażowych filmach fabularnych nowowprowadzanych na ekrany kin podano na podstawie informacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa

Narodowego, zebranych przy pomocy resortowego sprawozdania o symbolu KK-1. Sprawozdanie to obejmuje m.in. informacje dotyczące krajów produkcji nowowprowadzonych filmów oraz dane o liczbie widzów. Zgodnie z ustawą o kinematografii **filmem** jest utwór dowolnej długości, w tym utwór dokumentalny lub animowany, złożony z serii następujących po sobie obrazów z dźwiękiem lub bez dźwięku, utrwalonych na jakimkolwiek nośniku umożliwiającym wielokrotne odtwarzanie, wywołującym wrażenie ruchu i składających się na oryginalną całość, wyrażającą akcję (treść) w indywidualnej formie, a ponadto, z wyjątkiem utworów dokumentalnych i animowanych, przeznaczony do wyświetlania w kinie jako pierwszym polu eksploatacji w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

55. Zgodnie z ustawą o kinematografii „film uznaje się za film polski, jeżeli jego producentem lub koproducentem jest podmiot mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto spełniony jest co najmniej jeden z warunków:

1) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, reżyser oraz wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych producenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji filmu stanowi 100%, przy czym środki te, do wysokości 80% kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto kopia wzorcowa jest wykonana w języku polskim;

2) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, lub reżyser, lub wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych koproducenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji filmu stanowi co najmniej 20% przy filmie będącym koprodukcją dwustronną oraz co najmniej 10% przy filmie będącym koprodukcją wielostronną, przy czym środki te, do wysokości 80% kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto główna wersja językowa wykonana jest w języku polskim.

TURYSTYKA

56. Informacje o stanie i wykorzystaniu bazy noclegowej turystyki w 2012 r. pochodzą ze stałego badania statystycznego prowadzonego przez Główny Urząd

Statystyczny z częstotliwością miesięczną na formularzach KT-1 (Sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego).

57. Począwszy od 2010 r. rozszerzono zakres podmiotowy badania bazy noclegowej — oprócz obiektów zbiorowego zakwaterowania, sprawozdawczością miesięczną na formularzu KT-1 objęto obiekty indywidualnego zakwaterowania (pokoje gościnne/ kwatery prywatne i kwatery agroturystyczne), posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych.

58. Od 2012 r. zmieniono sposób prezentacji danych w opracowaniach wynikowych. Jako „turystyczne obiekty noclegowe” ujęto wszystkie rodzaje obiektów noclegowych (obiekty zbiorowego i indywidualnego zakwaterowania łącznie).

59. Do obliczenia wskaźników charakteryzujących intensywność ruchu turystycznego wykorzystano faktyczną liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2012 r. oraz informacje o powierzchni gmin według stanu w dniu 1 stycznia 2012 r.

60. **Turysta** to osoba podróżująca do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy (jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca) oraz korzystająca z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu przynajmniej przez jedną noc.

61. **Turystyczny obiekt noclegowy** to każde miejsce zakwaterowania, w którym regularnie bądź sporadycznie nocują turyści.

ROLNICTWO

62. Powszechny Spis Rolny 2010 (PSR 2010) oraz badanie metod produkcji rolnej przeprowadzone zostały od 1 września do 31 października 2010 r. według stanu na 30 czerwca 2010 r. PSR 2010 został przeprowadzony jako:

A. badanie pełne w gospodarstwach rolnych:

1. osób fizycznych o powierzchni użytków rolnych wynoszącej:

a) co najmniej 1 ha,

b) poniżej 1 ha spełniających następujące progi fizyczne: 0,5 ha dla plantacji drzew owocowych, 0,5 ha dla plantacji krzewów owocowych, 0,5 dla warzyw i truskawek gruntowych, 0,5 ha dla chmielu, 0,3 ha dla szkółek sadowniczych i ozdobnych, 0,1 ha dla truskawek gruntowych, 0,1 ha dla warzyw i truskawek pod osłonami, 0,1 ha dla

tytoniu, 0,1 ha dla kwiatów i roślin ozdobnych pod osłonami, 10 sztuk dla bydła ogółem, 5 sztuk dla krów ogółem, 50 sztuk dla trzody chlewnej ogółem, 10 sztuk dla loch, 20 sztuk dla owiec ogółem, 20 sztuk dla kóz ogółem, 100 sztuk dla drobiu ogółem oraz 5 sztuk dla koni ogółem.

2. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

B. badanie reprezentacyjne w gospodarstwach rolnych osób fizycznych o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (innych niż określone w pkt. A.1.b).

63. **Gospodarstwo rolne** oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

64. **Powierzchnia gruntów** ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów niezależnie od tytułu władania - własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadających użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

65. **Powierzchnia zasiewów** to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym. Do powierzchni pod zasiewami nie zaliczamy powierzchni szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, uprawy wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także innych upraw trwałych oraz powierzchni upraw trwałych pod osłonami itp. Nie zalicza się tu powierzchni plantacji drzew i krzewów szybko rosnących prowadzonych na użytkach rolnych, które kwalifikowane są do lasów oraz powierzchni upraw na przyoranie uprawianych, jako plon główny, ponieważ tę powierzchnię zakwalifikowano do gruntów ugorowanych. Do tej powierzchni nie kwalifikuje się również ogrodów przydomowych.

66. Badaniu podlegały **zwierzęta gospodarskie** znajdujące się w gospodarstwie oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

OPIEKA ZDROWOTNA

67. Dane o przychodniach prezentuje się łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi.

68. Dane o praktykach lekarskich obejmują praktyki lekarskie i stomatologiczne (indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe) realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Kropka (.) – oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.

Znak (x) – oznacza, że wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.

„W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej.

SKRÓTY

tys. – tysiąc

mln – milion

zł – złoty

wol – wolumin

m – metr

m² – metr kwadratowy

km – kilometr

km² – kilometr kwadratowy

m³ – metr sześcienny

dam³ – dekametr sześcienny

hm³ – hektometr sześcienny

r. – rok

cd. – ciąg dalszy

dok. – dokończenie

tabl. – tablica

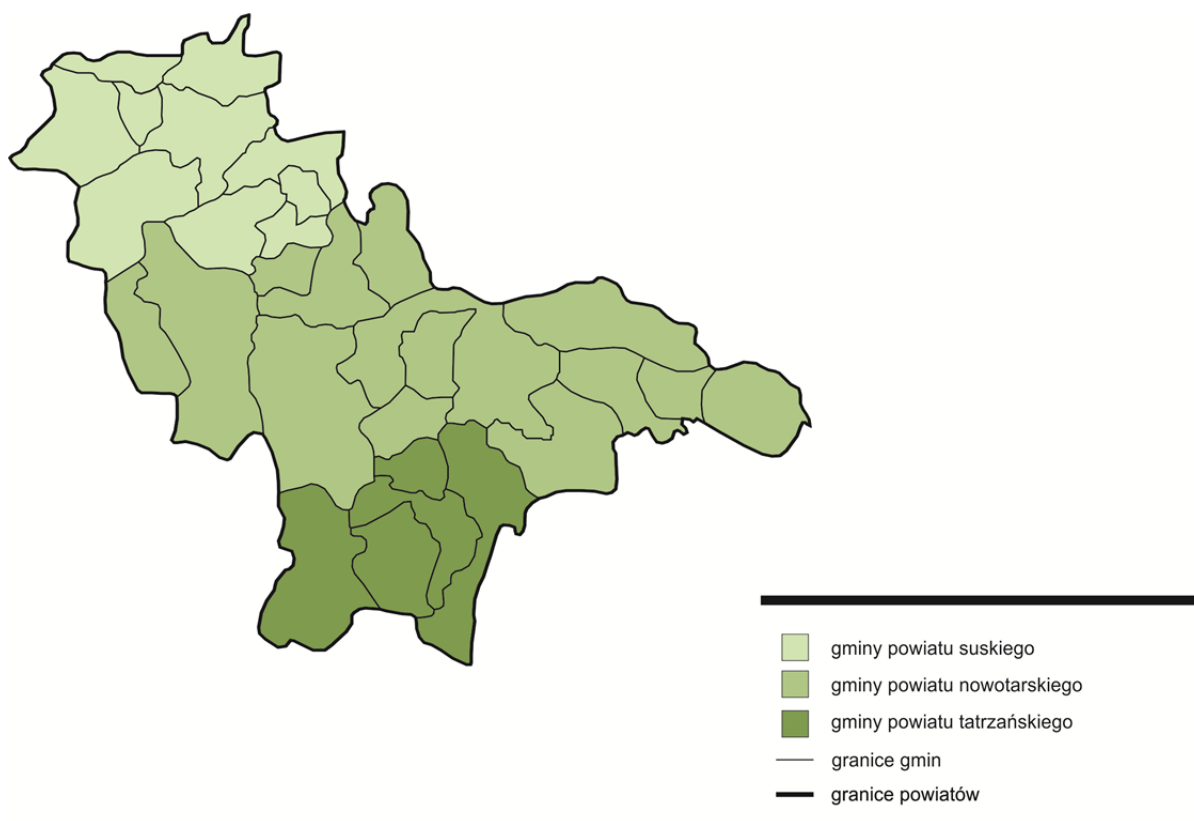
wykr. – wykres

ust. – ustęp

WPROWADZENIE

Podregion nowotarski stanowi południowo – zachodnią część województwa małopolskiego. Północna część podregionu nowotarskiego graniczy z 4 powiatami: wadowickim, myślenickim, nowosądeckim oraz limanowskim. Południowo - zachodnia oraz południowa część podregionu nowotarskiego, którą tworzy 11 gmin (1 - z powiatu suskiego, 7 - z powiatu nowotarskiego, 3 - z powiatu tatrzańskiego) wyznacza granicę województwa małopolskiego, ale także stanowi granicę państwa z Republiką Słowacką.

Wykr. 0.1. Podregion nowotarski
Położenie i aktualny podział administracyjny

Źródło: opracowanie własne.

Tabl. 0.1. Wykaz gmin podregionu nowotarskiego
Stan w dniu 31 XII 2012

Wyszczególnienie	Rodzaj gminy	Powiat
Nowy Targ (miasto)	miejska	nowotarski
Szczawnica	miejsko-wiejska	nowotarski
Czarny Dunajec	wiejska	nowotarski
Czorsztyn	wiejska	nowotarski
Jabłonka	wiejska	nowotarski
Krościenko nad Dunajcem	wiejska	nowotarski
Lipnica Wielka	wiejska	nowotarski
Łapsze Niżne	wiejska	nowotarski
Nowy Targ	wiejska	nowotarski
Ochotnica Dolna	wiejska	nowotarski
Raba Wyżna	wiejska	nowotarski
Rabka – Zdrój	miejsko-wiejska	nowotarski
Spytkowice	wiejska	nowotarski
Szaflary	wiejska	nowotarski
Zakopane (miasto)	miejska	tatrzański
Biały Dunajec	wiejska	tatrzański
Bukowina Tatrzańska	wiejska	tatrzański
Kościelisko	wiejska	tatrzański
Poronin	wiejska	tatrzański
Jordanów (miasto)	miejska	suski
Sucha Beskidzka (miasto)	miejska	suski
Budzów	wiejska	suski
Bystra Sidzina	wiejska	suski
Jordanów	wiejska	suski
Maków Podhalański	miejsko-wiejska	suski
Stryżawa	wiejska	suski
Zawoja	wiejska	suski
Zembrzyce	wiejska	suski

Źródło: opracowanie własne.

Podregion nowotarski liczy 4 gminy miejskie, 21 gmin wiejskich i 3 gminy wiejsko – miejskie. Na jego terenie znajduje się łącznie 191 miejscowości, w tym 7 miast i 144 wsie. Podregion zajmuje powierzchnię 2632 km², z czego 184 km² stanowią obszary o charakterze miejskim, 2182 km² obszary o charakterze wiejskim, a 266 km² o charakterze miejsko – wiejskim. Całkowita powierzchnia podregionu nowotarskiego stanowi 17,3% ogólnej powierzchni województwa małopolskiego.

Tabl. 0.2. Powierzchnia Podregionu nowotarskiego
Stan w dniu 31 XII 2012

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem w km ²
Ogółem.....	2632
Gminy miejskie.....	572
Gminy wiejskie.....	1794
Gminy miejsko-wiejskie.....	266
w tym:	
miasta.....	273
obszary wiejskie.....	2359

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 1. DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY

1.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI

Na przestrzeni lat 2008 – 2012 notowano wzrost liczby ludności zamieszkującej podregion nowotarski. W końcu 2012 r. obszar ten zamieszkiwało 341,1 tys. osób (10,2% ludności województwa małopolskiego). W analizowanym okresie notowano nieznaczną przewagę liczby kobiet na mężczyznami – udział liczby kobiet w liczbie ludności ogółem oscylował wokół 51%. W 2012 r. współczynnik feminizacji tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, ukształtował się na poziomie 104 i był niższy od wartości dla województwa (106). Najwięcej kobiet na 100 mężczyzn przypadało w gminie miejskiej Zakopane (115), najmniej zaś w gminie wiejskiej Zawoja (97). Odsetek ludności mieszkającej w miastach, w okresie objętym analizą, oscylował wokół 30% (29,8% w 2012 r.)- ludność ta stanowiła 6,2% ludności zamieszkującej miasta województwa małopolskiego.

Tabl. 1.1. Ludność
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Lata					
	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Województwo małopolskie						
Ogółem (w tys.).....	3287,1	3298,3	3310,1	3336,7	3346,8	3354,1
w tym kobiety (w tys.).....	1694,3	1700,2	1706,1	1717,3	1722,7	1727,1
Miasta (w tys.).....	1617,3	1624,8	1627,8	1640,3	1641,9	1639,2
Wieś (w tys.).....	1669,8	1673,4	1682,3	1696,4	1704,9	1714,9
Ludność na 1km ²	217	217	218	220	220	221
W tym podregion nowotarski						
Ogółem (w tys.).....	332,0	333,2	334,5	339,1	340,3	341,1
w tym kobiety (w tys.).....	170,0	170,5	171,1	173,2	173,7	174,1
Miasta (w tys.).....	100,0	99,8	99,8	101,9	101,8	101,6
Wieś (w tys.).....	231,9	233,3	234,6	237,2	238,4	239,4
Ludność na 1km ²	126	127	127	129	129	130

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.
Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. 22,4% ludności podregionu nowotarskiego zamieszkiwało gminy miejskie (Nowy Targ, Zakopane, Sucha Beskidzka oraz Jordanów). Ludność ta stanowiła jednocześnie 6,5% ludności gmin miejskich całego województwa. Do grupy największych pod względem liczby ludności gmin wiejskich w 2012 r. należały gminy: Nowy Targ (skupiał 10,5% ludności gmin wiejskich podregionu nowotarskiego), Czarny Dunajec (9,8%), Jabłonka (8,0%) oraz Raba Wyżna (6,5%).

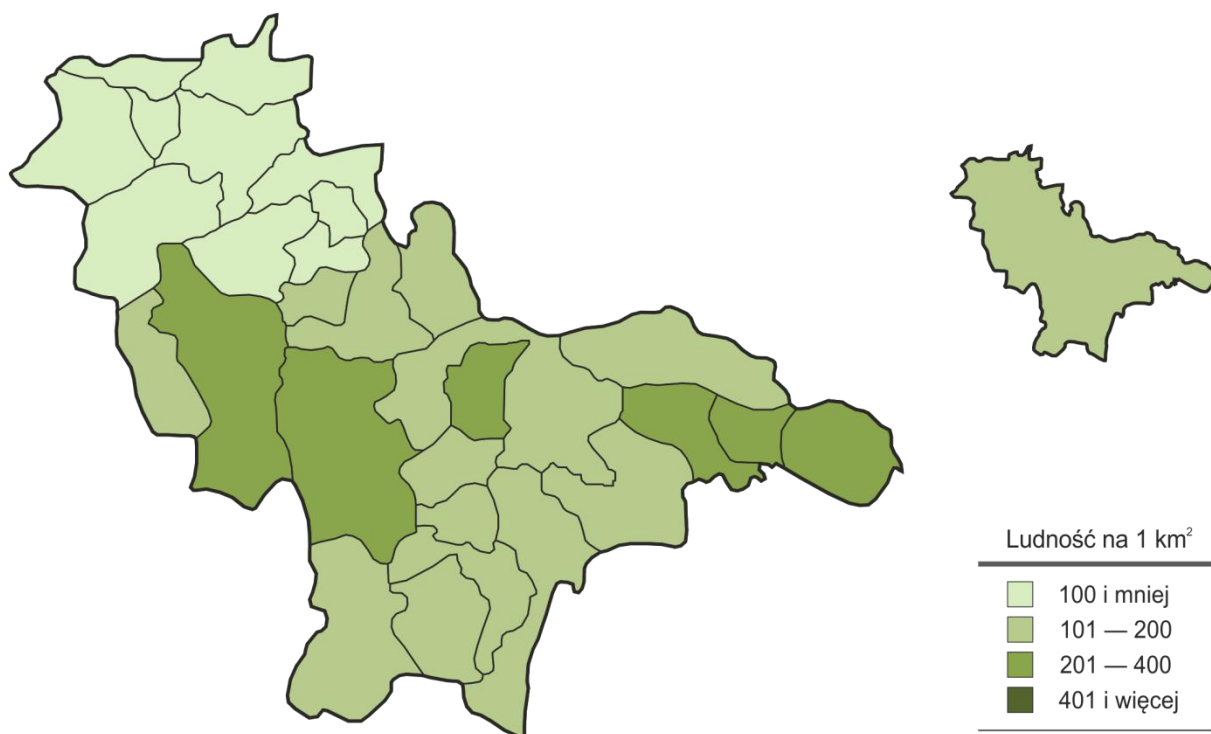
Tabl. 1.2. Ludność według typu gmin w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ludność	
	w tys.	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Ogółem.....	3354,1	100,0
Gminy miejskie.....	1170,3	34,9
Gminy wiejskie.....	1188,2	35,4
Gminy miejsko-wiejskie.....	995,6	29,7
W tym podregion nowotarski		
Ogółem	341,1	100,0
Gminy miejskie.....	76,4	22,4
Gminy wiejskie	223,4	65,5
Gminy miejsko-wiejskie.....	41,3	12,1

Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. w przeliczeniu na 1km² powierzchni podregionu nowotarskiego przypadają średnio 130 osób wobec 221 osób w województwie i 123 osób w kraju. Najwyższa gęstość zaludnienia wystąpiła w gminie miejskiej Nowy Targ (662) oraz miejsko-wiejskiej Szczawnica (344), a w dalszej kolejności w gminach wiejskich: Czarny Dunajec (330), Czorsztyń (253), Jabłonka (251) oraz Krościenko nad Dunajcem (201). Najslabiej zaludnione gminy podregionu nowotarskiego były położone w jego północno-zachodniej części i należały do nich gminy wiejskie: Zembrzyce (59), Zawoja (63) oraz Stryszawa (71).

Wykr. 1.1. Gęstość zaludnienia w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

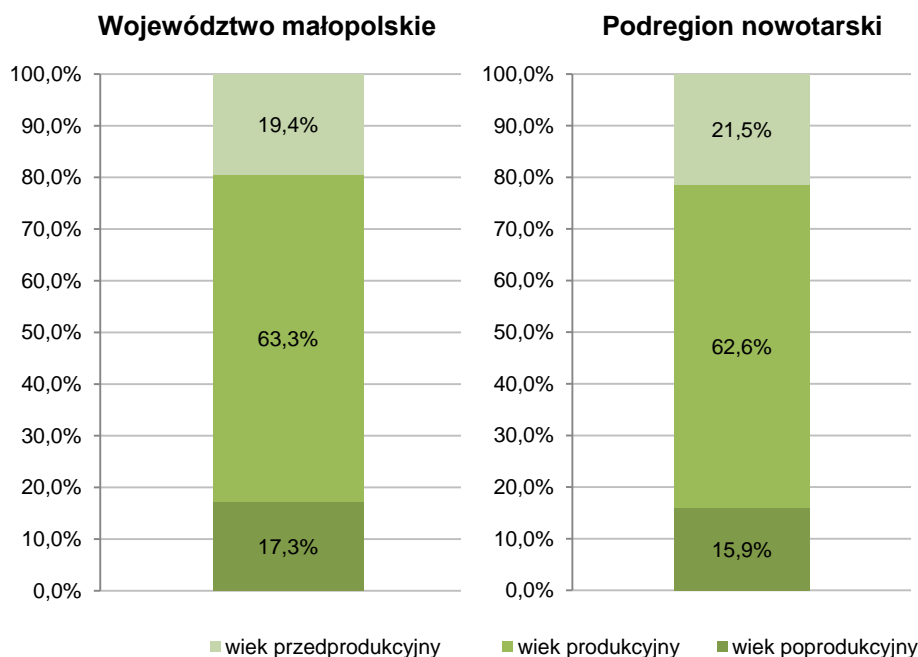

Źródło: opracowanie własne.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni – 18-64 lata) w 2012 r. wyniosła 213,5 tys., a jej udział w ludności ogółem podregionu nowotarskiego był niższy niż w województwie o 0,7 p. proc. i wyniósł 62,6%. Spośród ludności w wieku zdolności do pracy, 74,3 tys. (34,8%) stanowiły osoby w wieku niemobilnym, tj. powyżej 44 roku życia. Mężczyźni w wieku zdolności do pracy, w liczbie 112,3 tys., stanowili 52,6% liczby ludności podregionu w wieku produkcyjnym – najwyższy odsetek odnotowano w gminie wiejskiej Zawoja (55,1% w 2012 r.), najniższy zaś w gminie miejskiej Nowy Targ (51,5%).

Największy odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem podregionu odnotowano w gminach: miasto Jordanów (65,2%), Kościelisko (64,5%), Czarny Dunajec (63,7%), miasto Nowy Targ (63,5%) oraz Sucha Beskidzka i Stryżawa (po 63,4%), najmniejszy zaś na terenie gmin wiejskich: Bystra Sidzina (60,4%), Ochotnica Dolna (60,9%), Budzów (61,1%) oraz Spytkowice (61,3%).

Wykr. 1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

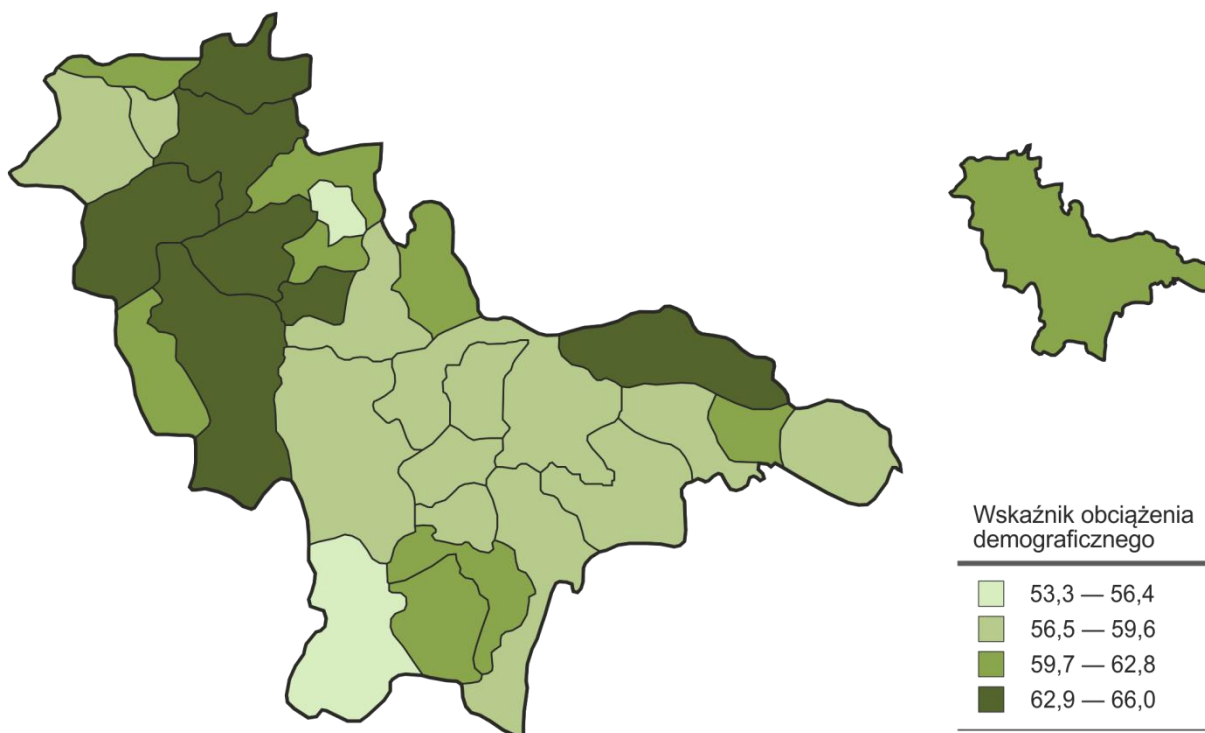
Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł 59,8, co wskazuje na mniej korzystną relację ludności według ekonomicznych grup wieku niż miało to miejsce w skali województwa (57,8) oraz kraju (56,6).

Gminy ze wspomnianym już najwyższym odsetkiem ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem danej jednostki terytorialnej należały do grupy gmin o najniższym współczynniku obciążenia demograficznego tj.: miasto Jordanów (53,3), Kościelisko (55,0), Czarny Dunajec (57,0), miasto Nowy Targ (57,4) oraz Sucha Beskidzka i Stryszawa (po 57,6).

Połowa gmin tworzących podregion nowotarski charakteryzowała się wyższym od wskaźnika dla województwa współczynnikiem obciążenia demograficznego. Najwięcej osób w wieku przed- i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w gminach Bystra-Sidzina (65,7), Ochotnica Dolna (64,2), Budzów (63,6) i Spytkowice (63,0).

Wykr. 1.3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

Mediana wieku ludności zamieszkującej podregion nowotarski w 2012 r. wyniosła 36,0 lat, co oznacza, że połowa osób przekroczyła wiek 36,0 lat, druga połowa natomiast tej granicy jeszcze nie przekroczyła. Kobiety były starsze od mężczyzn – mediana wieku kobiet wyniosła 37,0 lat wobec 34,9 dla mężczyzn. W województwie małopolskim środkowy wiek ludności był wyższy niż dla analizowanego obszaru i wynosił w 2012 r. 37,1 lat (38,3 lat dla kobiet, 35,9 dla mężczyzn).

Podregion nowotarski cechował wyższy, niż dla województwa, udział ludności w wieku do 14 lat włącznie w ludności ogółem podregionu. W 2012 r. osoby te stanowiły 17,4% ludności analizowanego obszaru, podczas gdy w województwie odsetek ten wyniósł 15,9%. Spośród ludności zamieszkującej podregion nowotarski, 13,1% osób znajdowało się w kategorii wiekowej 65 lat i więcej, przy wyższym odsetku ludności starszej w województwie małopolskim na poziomie 14,1%.

Tabl. 1.3. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie		Podregion nowotarski	
	w tys.	w % ogółu	w tys.	w % ogółu
Biologiczne grupy wieku	3354,1	100,0	341,1	100,0
0-14 lat.....	533,4	15,9	59,5	17,4
15-64.....	2346,9	70,0	236,8	69,5
65 lat i więcej.....	473,8	14,1	44,8	13,1
Edukacyjne grupy wieku	876,7	100,0	98,5	100,0
3-6 lat.....	149,2	17,0	16,2	16,4
7-12.....	202,4	23,2	23,2	23,7
13-15.....	109,9	12,5	13,0	13,2
16-18.....	121,2	13,8	14,2	14,4
19-24 lata.....	294,0	33,5	31,9	32,3

Źródło: opracowanie własne.

Według stanu z końca grudnia 2012 r. podregion nowotarski zamieszkiwało 98,5 tys. ludności w wieku edukacyjnym tj. 3-24 lata, co stanowiło 28,9% ludności tego obszaru. Osoby należące zarówno do najmłodszej (3-6 lat) jak i najstarszej grupy edukacyjnej (19-24 lata), stanowiły po 10,8% ludności danej grupy edukacyjnej w województwie. Odsetek ludności w pozostałych edukacyjnych grupach wieku podregionu przedstawiał się następująco: 7-12 lat – 11,5%, 13-15 lat – 11,9%, 16-18 lat – 11,7%.

1.2. RUCH NATURALNY

W latach 2008 – 2012 podregion nowotarski cechował się nadwyżką liczby urodzeń żywych nad zgonami, co przełożyło się na dodatni przyrost naturalny w analizowanym okresie. W roku 2009 r. odnotowano przyrost naturalny na poziomie 1182, wyższy o 5,3% niż w 2008 r., jednak począwszy od 2010 r. wielkość przyrostu naturalnego spadała, osiągając poziom 740 w roku 2012. W całym okresie objętym analizą niekorzystne zjawisko demograficzne w postaci nadwyżki zgonów nad urodzeniami występowało jedynie w mieście Zakopane, a ponadto do grupy gmin o ujemnym przyroście naturalnym w 2012 r. zaliczały się: Stryżawa, Maków Podhalański, Zawoja, Zembrzyce oraz miasto Jordanów.

W 2012 r. współczynnik urodzeń (liczba urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności) w podregionie nowotarskim wyniósł 10,8‰ i był wyższy od wartości dla województwa małopolskiego (10,5‰). Największy współczynnik odnotowano na terenie gmin wiejskich: Spytkowice (14,0‰), Ochotnica Dolna (13,4‰) i Lipnica Wielka (13,1‰). Z kolei najmniej urodzeń na 1000 mieszkańców przypadało na miasto Zakopane (8,7‰), gminę wiejską Kościelisko i miasto Nowy Targ (po 9,3‰).

Tabl. 1.4. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności

Wyszczególnienie	Lata					
	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Województwo małopolskie						
Urodzenia żywe.....	11,2	11,3	11,2	11,1	10,6	10,5
Zgony.....	9,1	9,1	9,0	8,9	8,9	9,1
Przyrost naturalny.....	2,2	2,3	2,2	2,2	1,7	1,4
Małżeństwa.....	6,7	6,6	6,2	6,1	5,5	5,4
W tym podregion nowotarski						
Urodzenia żywe.....	12,0	11,9	11,6	11,5	11,1	10,8
Zgony.....	8,6	8,3	8,5	8,3	8,3	8,6
Przyrost naturalny.....	3,4	3,6	3,2	3,1	2,9	2,2
Małżeństwa.....	6,4	6,4	6,1	6,0	5,2	5,4

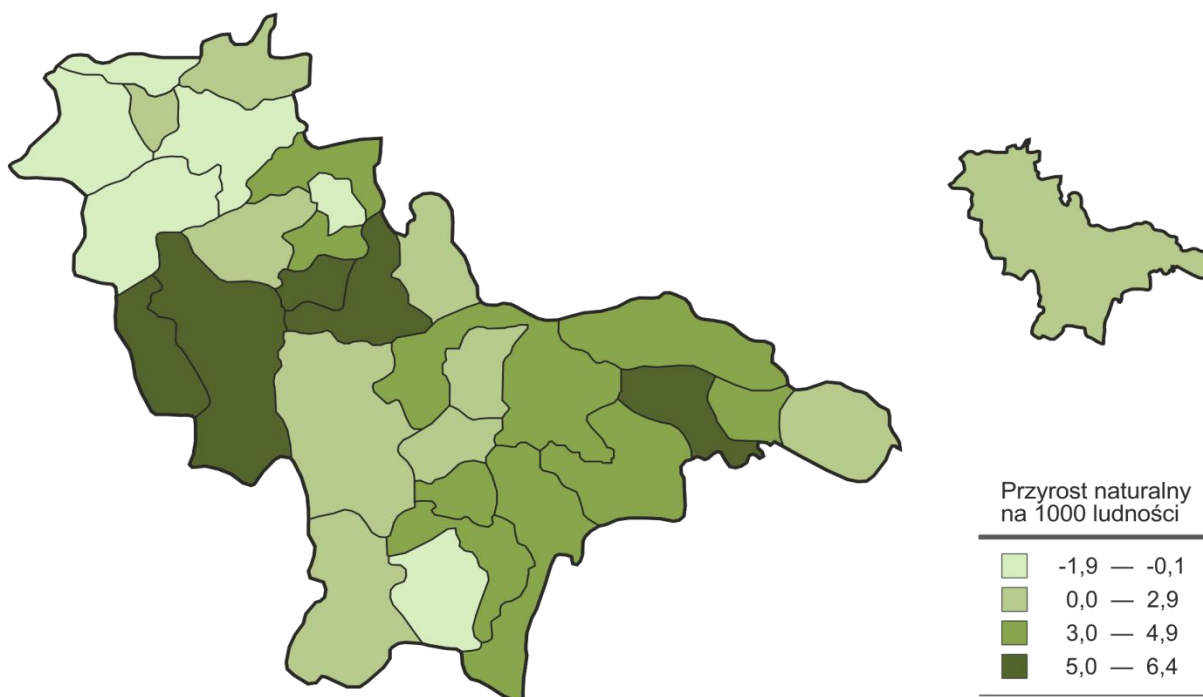
a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Źródło: opracowanie własne.

W każdym z analizowanym lat w podregionie nowotarskim notowano wyższy niż w województwie przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2012 r. wskaźnik osiągnął wartość 2,2 i był wyższy od wartości dla województwa o 0,8 punkta. Najwyższy przyrost naturalny na 1000 ludności odnotowano na terenie gmin: Lipnica Wielka (6,4), Czorsztyn (6,1), Jabłonka (5,9), Spytkowice (5,5) oraz Raba Wyżna (5,2). Dla porównania skala ujemnych wartości wskaźnika przedstawiała się następująco: miasto Zakopane i Stryszawa (po minus 1,9), miasto Jordanów (minus 1,3), Zembrzyce (minus 1,2), Maków Podhalański i Zawoja (po minus 0,8). Wartość najbardziej zbliżoną do wskaźnika dla podregionu posiadały gminy Sucha Beskidzka (2,0) oraz Czarny Dunajec (2,3).

Wykr. 1.4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

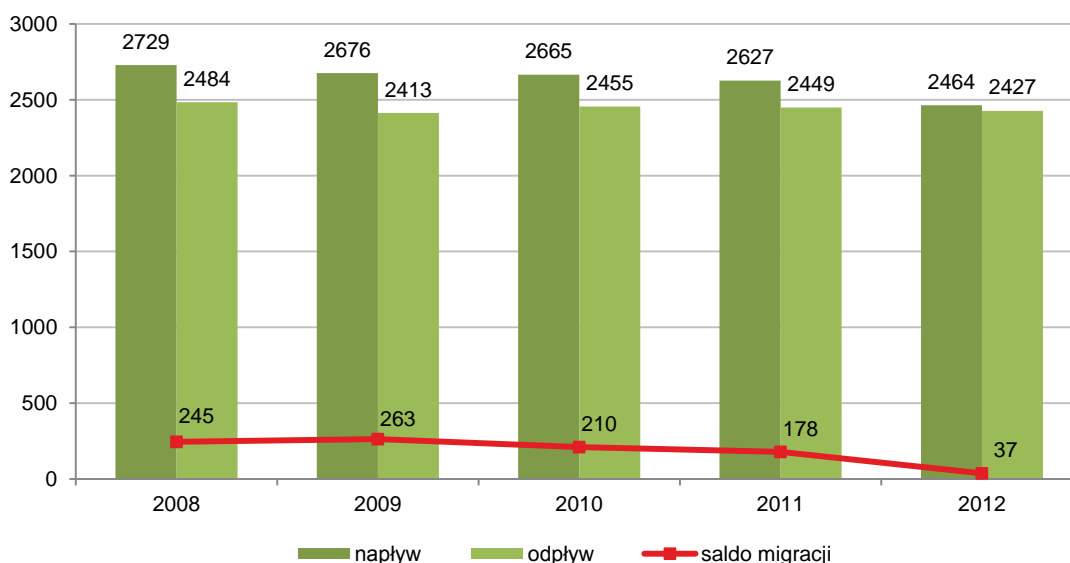
W latach 2008 – 2011 notowano tendencję spadkową w liczbie zawieranych małżeństw, co było zjawiskiem obserwowanym również w skali województwa. W roku 2012 r. w podregionie odnotowano 1,8 tys. zawartych związków małżeńskich, więcej o 4,1% niż w 2011 r., ale jednocześnie mniej o 13,5% niż w roku 2008. W przeliczeniu na 1000 ludności podregionu nowotarskiego w 2012 r. przypadało 5,4 nowo zawartych małżeństw, tyle samo co w województwie. Najwyższym wskaźnikiem wyróżniały się gminy: Lipnica Wielka (9,4), miasto Jordanów (7,9), Czorsztyn (7,4) i Budzów (7,0), zaś najniższy wskaźnik odnotowano w gminie Szczawnica (4,0), Biały Dunajec (4,1), Czarny Dunajec i gminie wiejskiej Nowy Targ (po 4,4).

1.3. MIGRACJE

W latach 2008 – 2012 w podregionie nowotarskim zanotowano nadwyżkę osób zameldowanych na pobyt stały nad wymeldowaniami, co przełożyło się na dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych. W 2008 r. saldo migracji wyniosło 245 osób i w kolejnych latach spadało – do poziomu 37 osób w roku 2012.

O ile saldo migracji zagranicznych w analizowanym okresie było dodatnie, o tyle w ruchu wewnętrznym lata 2010 – 2012 charakteryzowały się nadwyżką wymeldowań nad zameldowaniami (minus 44 w 2012 r.). W całym okresie objętym analizą ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały występowało na terenie dwóch miast: Nowego Targu i Suchej Beskidzkiej.

Wykr. 1.5. Migracje na pobyt stały i saldo migracji

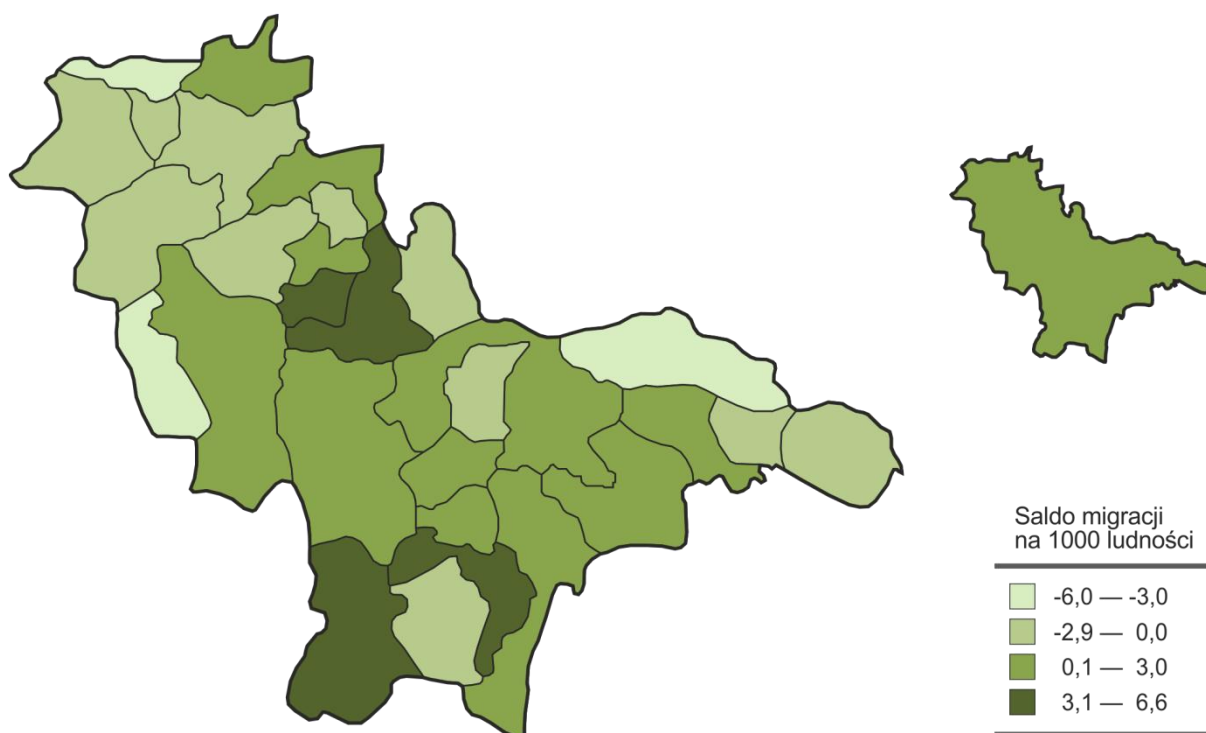

Źródło: opracowanie własne.

W 2008 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności wyniosło 0,7, podobnie jak w województwie małopolskim. W kolejnych latach notowano wskaźnik niższy od zanotowanego w województwie- w 2012 r. wskaźnik dla podregionu nowotarskiego wyniósł 0,1 i był niższy o 1,0 punkta niż w województwie.

Dokładnie połowa gmin tworzących podregion nowotarski cechowała się ujemnym saldem migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Najniższy wskaźnik wystąpił w gminach: Lipnica Wielka (minus 6,0), Zembrzyce (minus 4,6) oraz Ochotnica Dolna (minus 3,6). Natomiast największa przewaga napływu ludności nad odpływem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wystąpiła w gminach: Kościelisko (6,6), Spytkowice (4,6), Raba Wyżna (3,4) oraz Poronin (3,1). Dla miast podregionu nowotarskiego wskaźnik w 2012 r. przyjął wartości: Nowy Targ i Jordanów– po minus 2,3, Sucha Beskidzka– minus 0,9, Zakopane– minus 0,4.

Wykr. 1.6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

1.4. PRACUJĄCY

W latach 2008 – 2012 udział liczby pracujących w podregionie nowotarskim w liczbie pracujących w województwie wahał się między 6,3% a 6,5%. W 2008 r. liczba pracujących w podregionie wyniosła 44,0 tys. osób. W roku 2009 odnotowano spadek rzędu 1,8%, jednak w kolejnych latach liczba pracujących rosła, do poziomu 45,9 tys. w 2012 r., co w odniesieniu do roku 2008 oznaczało wzrost rzędu 4,3% (w skali województwa wzrost o 3,9%). Pośród pracującej ludności województwa nieznacznie przeważali mężczyźni (50,1% w 2012 r.). Odwrotna tendencja miała miejsce w podregionie nowotarskim, gdzie odsetek kobiet w całym okresie objętym analizą nie był niższy niż 55,0% (56,0% w 2012 r.).

Tabl. 1.5. Pracujący w głównym miejscu pracy
Stan w dniu 31 XII

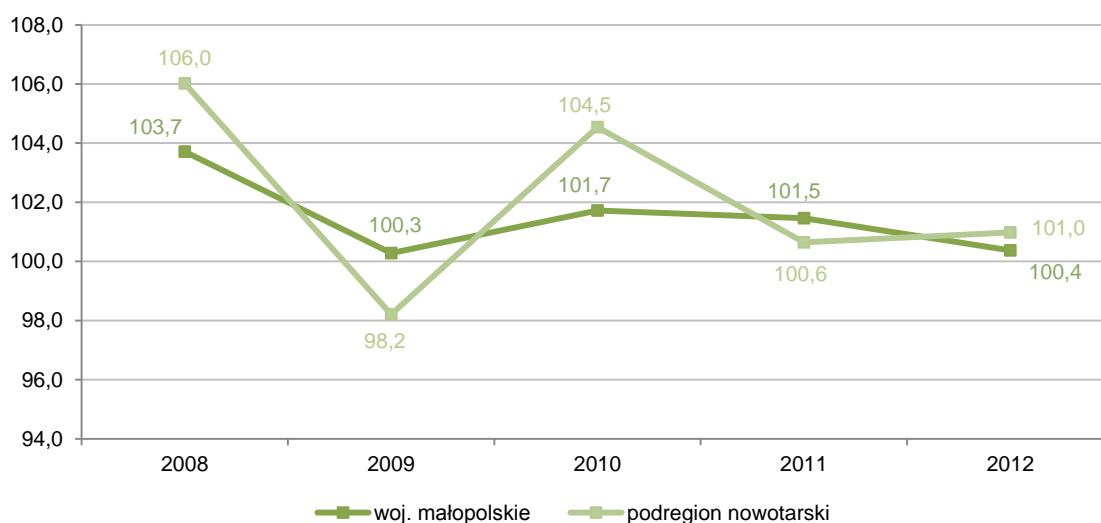
Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Ogółem	682253	684178	695967	706124	708759
w tym kobiety.....	335635	341216	347019	350530	353844
w % ogółu.....	49,2	49,9	49,9	49,6	49,9
Dynamika (rok poprzedni=100)..	103,7	100,3	101,7	101,5	100,4
W tym podregion nowotarski					
Ogółem	44020	43230	45192	45482	45927
w tym kobiety.....	335635	341216	347019	350530	353844
w % ogółu.....	55,1	55,2	55,0	55,3	56,0
Dynamika (rok poprzedni=100)..	106,0	98,2	104,5	100,6	101,0

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. 46,3% ludności pracującej podregionu skupiały trzy gminy miejskie: Nowy Targ (19,8%), Zakopane (16,3%) oraz Sucha Beskidzka (10,2%). W dalszej kolejności pod względem wielkości udziału uplasowały się gminy miejsko-wiejskie: Rabka-Zdrój (7,8%) oraz Maków Podhalański (5,5%). Natomiast gminą wiejską z najwyższym odsetkiem ludności pracującej w liczbie pracujących w podregionie była Jabłonka (4,1%). Najniższy odsetek pracujących odnotowano w gminach wiejskich: Lipnica Wielka (0,6%), Biały Dunajec (0,7%), Bystra-Sidzina (0,8%).

Wykr. 1.7. Dynamika liczby pracujących
Rok poprzedni = 100

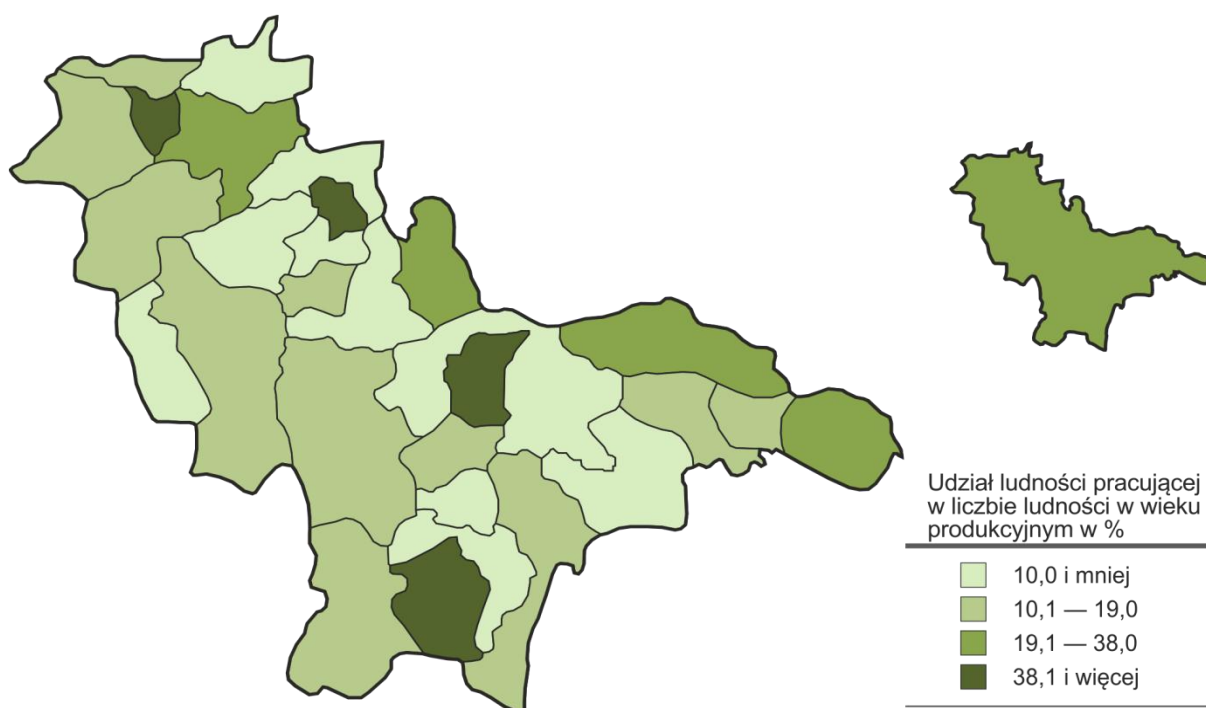

Źródło: opracowanie własne.

W przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym liczba pracujących w podregionie wahała się między 209 a 215 osób. Wskaźnik przyjmował wartości znacznie niższe niż dla województwa (334 w 2012 r.). Najwyższy wskaźnik odnotowano na terenie gmin miejskich: Sucha Beskidzka (774), Zakopane (435), Nowy Targ (423) oraz Jordanów (396), najniższy z kolei na terenie gmin wiejskich: Biały Dunajec (67), Lipnica Wielka (71), Nowy Targ (73) oraz Łapsze Niżne (75).

Wykr. 1.8.   Udział ludności pracującej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

1.5. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

W latach 2008 – 2012 na terenie podregionu nowotarskiego, podobnie jak w województwie, notowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W 2008 r. w podregionie w urzędach pracy zarejestrowanych było 9481 osób. W roku 2009 ich liczba zwiększyła o 26,2% (w skali województwa wzrost o 32,9%), natomiast w 2012 r. była wyższa od zanotowanej w 2008 r. o 75,1% (wzrost o 64,8% w województwie).

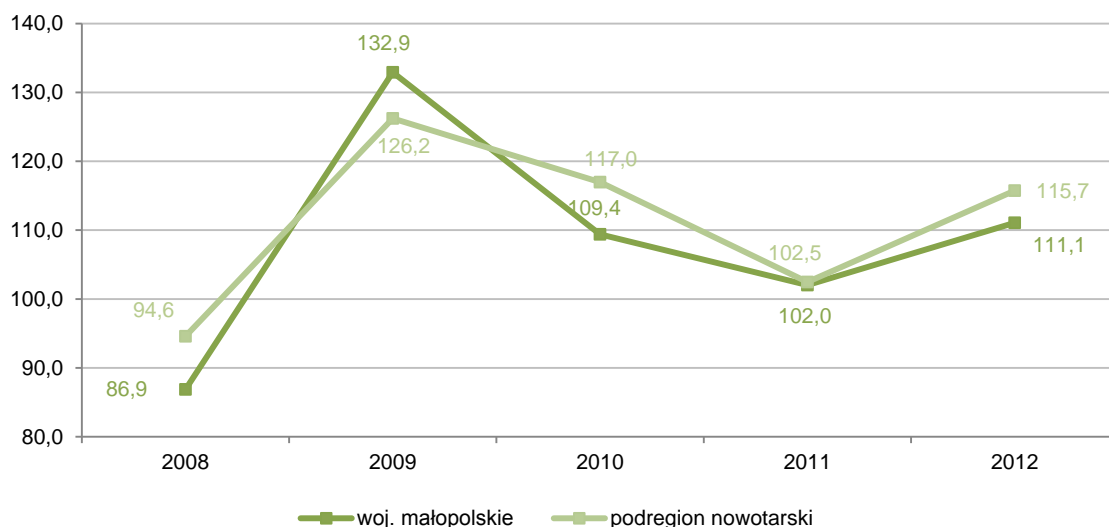
Udział bezrobotnych podregionu nowotarskiego w ogóle bezrobotnych województwa małopolskiego na przestrzeni pięciu omawianych lat wahał się między 9,2% (w 2009 r.) a 10,3% (w 2012 r.). Począwszy od 2009 r. w zbiorowości osób bezrobotnych w podregionie nieznacznie przeważali mężczyźni, z najwyższym udziałem w roku 2012 tj. 52,6%. Jedynie w 2008 r. odnotowano nadwyżkę bezrobotnych kobiet nad mężczyznami na poziomie 53,9%.

Tabl. 1.6. Bezrobotni zarejestrowani
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Ogółem	97813	130007	142221	145094	161161
w tym kobiety.....	57697	67620	75517	78803	84177
w % ogółu.....	59,0	52,0	53,1	54,3	52,2
Dynamika (rok poprzedni=100)..	86,9	132,9	109,4	102,0	111,1
W tym podregion nowotarski					
Ogółem	9481	11966	13997	14343	16599
w tym kobiety.....	5114	5852	6750	7007	7865
w % ogółu.....	53,9	48,9	48,2	48,9	47,4
Dynamika (rok poprzedni=100)..	94,6	126,2	117,0	102,5	115,7

Źródło: opracowanie własne.

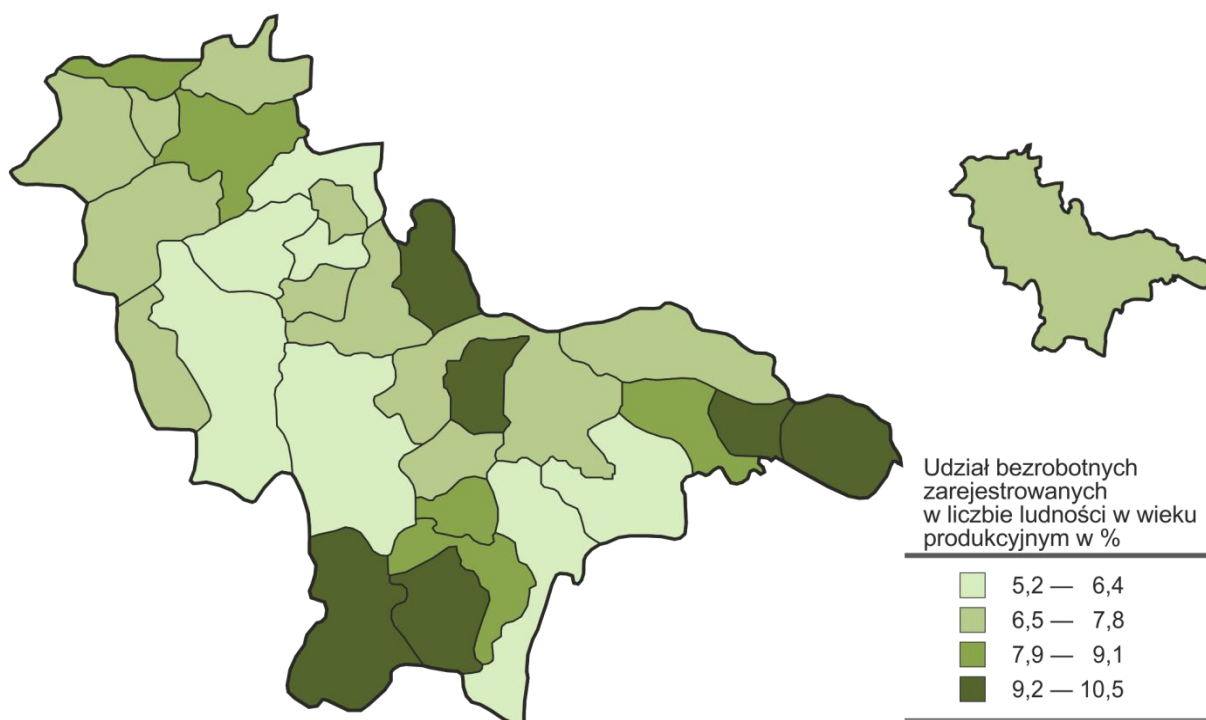
Wykr. 1.9. Dynamika liczby bezrobotnych zarejestrowanych
Rok poprzedni = 100

Źródło: opracowanie własne.

W 2009 r., największy w stosunku do roku 2008 przyrost liczby bezrobotnych odnotowano w gminach wiejskich Stryszawa (więcej o 50,5%) oraz Budzów (48,5%). Natomiast najmniej bezrobotnych przybyło w gminie miejsko-wiejskiej Rabka-Zdrój (wzrost o 6,2%) oraz wiejskiej Łapsze Niżne (7,6%). W końcu analizowanego okresu tj. w roku 2012, ponad dwukrotny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w odniesieniu do 2008 r. cechował trzy gminy wiejskie: Nowy Targ, Zembrzyce oraz Budzów. Z kolei najniższy przyrost liczby bezrobotnych na przestrzeni pięciu lat odnotowano w gminach miejskich Jordanów oraz Sucha Beskidzka (po 50,3%).

Wykr. 1.10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

W przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w podregionie nowotarskim przypadają w 2012 r. 78 osób bezrobotnych. Wskaźnik przewyższał wartość dla województwa (76 osób), ale był jednocześnie niższy od wskaźnika dla kraju (87 osób). Do grupy jednostek terytorialnych o najniższej wartości wskaźnika zaliczały się gminy wiejskie: Bukowina Tatrzańska (52), Łapsze Niżne (52), Czarny Dunajec (56) oraz Jabłonka (58). Z kolei najwięcej osób bezrobotnych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach miejsko-wiejskich Szczawnica (102) i Nowy Targ (94) oraz w miastach Zakopane (98) i Nowy Targ (94).

ROZDZIAŁ 2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY

Podregion nowotarski, jako oddzielna struktura funkcjonalna o wyraźnie odrębnym charakterze i specyficznych warunkach rozwoju przedsiębiorczości, może być rozpatrywany pod względem własnego potencjału gospodarczego. Na szczególną analizę zasługuje tu rola w gospodarce obszaru sektora usług okołoturystycznych oraz działalności rolniczej.

2.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. w krajowym rejestrze urzędowym REGON zarejestrowanych było 31,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej z terenu podregionu nowotarskiego¹. Stanowiło to niemal 9,3% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w województwie małopolskim.

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie podregionu nowotarskiego w latach 2008 – 2010 systematycznie rosła, w 2008 r. szybciej nawet niż w całym województwie małopolskim. Trend ten przerwany został spadkiem liczby podmiotów (o 1,3%), który nastąpił w roku 2011, by w 2012 r. powrócić do wzrostu (o 2,8%).

W końcu 2012 r. liczba zarejestrowanych podmiotów była o 9,3% wyższa niż na początku badanego okresu, w 2008 r. Dla porównania, dla całego województwa wzrost liczby podmiotów w analogicznym okresie wyniósł 13,9%. Na zwiększenie ogólnej liczby podmiotów w podregionie wpłynął zwłaszcza sektor prywatny, który powiększył się w badanym okresie o 9,5% podczas gdy w sektorze publicznym przybyło 3,6% podmiotów.

W roku 2008 podregion nowotarski mógł poszczycić się wyższą od wojewódzkiej dynamiką liczby podmiotów gospodarczych. Począwszy od roku 2009 dynamika liczby podmiotów podregionu była już niższa od wojewódzkiej i zmieniała się do niej analogicznie, stale zachowując zbliżony dystans i podlegając podobnym do niej wahaniom, z wyraźnym spadkiem tempa wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w 2011 r. włącznie. W ujęciu przestrzennym, największy wzrost liczby

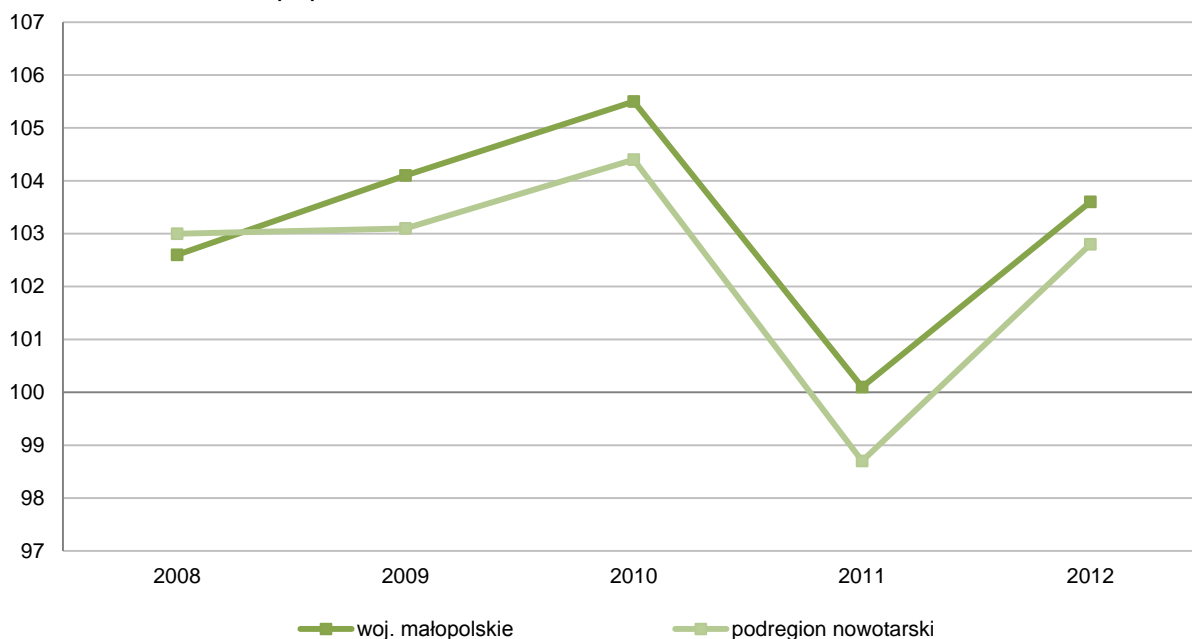
---

¹ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne oraz jednostek lokalnych.

podmiotów w badanym okresie odnotowano na obszarze gmin: Raba Wyżna (35,0%), Szaflary (32,3%) i Spytkowice (29,6%). W gminach: Czorsztyn i Maków Podhalański liczba zarejestrowanych podmiotów zmniejszyła się natomiast odpowiednio o 24,3% i 0,3%.

Wykr. 2.1. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych
Rok poprzedni = 100

Źródło: opracowanie własne.

Poza miastami Zakopane i Nowy Targ, które skupiały odpowiednio: 18,0% i 14,6% ogółu podmiotów, największa liczba jednostek zarejestrowana była na terenie gmin: Maków Podhalański (5,7%) i Rabka-Zdrój (5,2%). Najmniejszą liczbę zarejestrowanych podmiotów odnotowano w gminach: Spytkowice (0,8%) i Lipnica Wielka (1,0%). Niemal połowa (48,0%) podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w podregionie funkcjonowało w gminach wiejskich, 38,5% – w gminach miejskich.

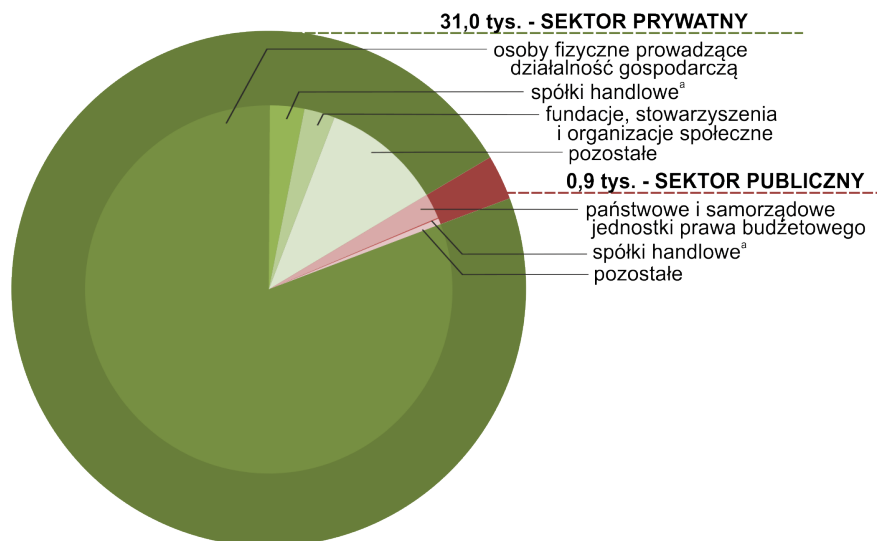
Tabl. 2.1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem.....	29223	30142	31464	31059	31940
Gminy miejskie.....	11625	11908	12184	12018	12302
Gminy wiejskie.....	13632	14128	14990	14786	15325
Gminy miejsko-wiejskie.....	3966	4106	4290	4255	4313

Źródło: opracowanie własne.

Wykr. 2.2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów własności

Stan w dniu 31 XII

a W tym spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego.

Źródło: opracowanie własne.

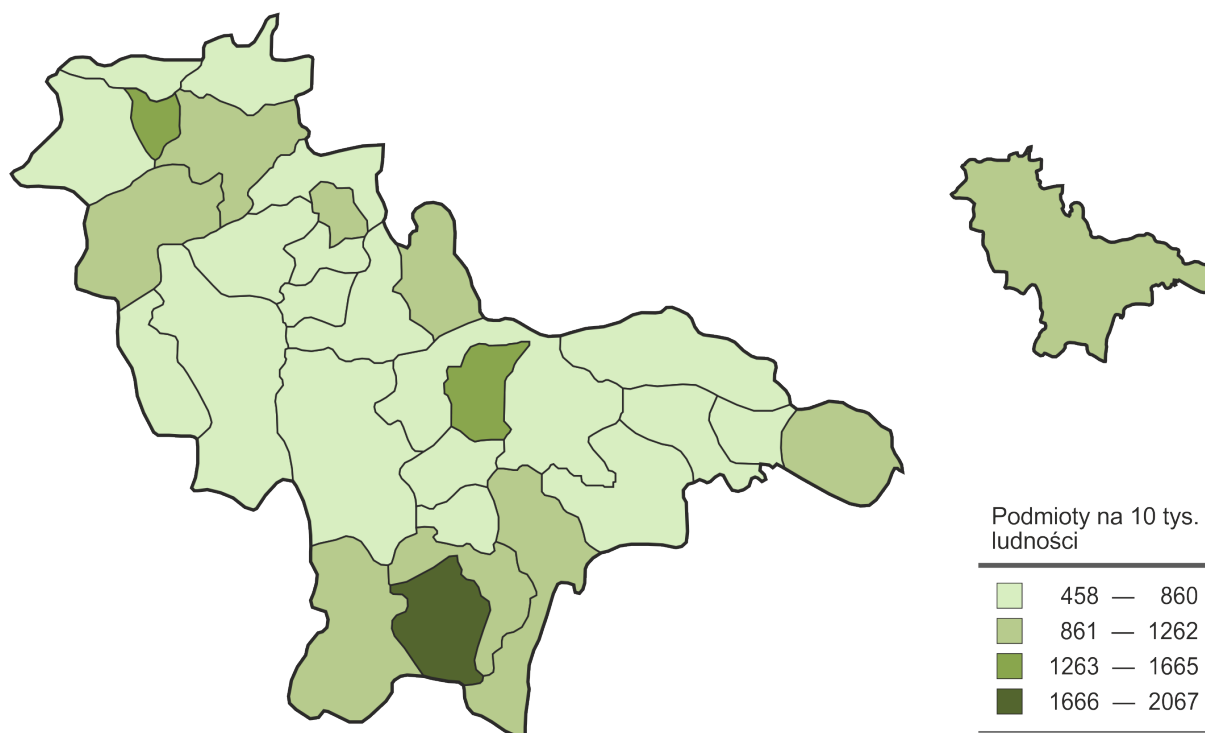
Sektor prywatny skupiał aż 97,2% ogółu podmiotów działających w podregionie nowotarskim. W ujęciu przestrzennym, największym udziałem sektora prywatnego charakteryzowały się gminy: Szczawnica (98,5%), Zakopane (98,1%) i Poronin (98,0%), najmniejszym natomiast, a co za tym idzie największym udziałem sektora publicznego – gminy: Łapsze Niżne (93,6%), Szaflary (94,4%) i Lipnica Wielka (94,5%).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 80,8% ogółu podmiotów zarejestrowanych na terenie podregionu nowotarskiego. Odsetek tego typu jednostek w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych gminach wahał się od 73,4% w Suchej Beskidzkiej do 88,3% w Budzowie.

Na terenie obszaru działał 1,0 tys. spółek handlowych, stanowiących 3,7% ogółu spółek handlowych z województwa małopolskiego i 3,1% wszystkich zarejestrowanych w podregionie podmiotów. Spółki te na miejsce rejestracji swojej działalności wybierały najczęściej główne miasta podregionu, tym samym największy udział spółek handlowych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na tym terenie odnotowano w Zakopanem (4,9%), następnie w Suchej Beskidzkiej (4,3%), Rabce-Zdroju (4,2%) i Nowym Targu (4,1%). Z kolei najmniej spółek handlowych wśród ogółu podmiotów działało na terenie gmin Lipnica Wielka (0,6%) i Bystra-Sidzina (0,7%).

Spośród spółek handlowych prowadzących działalność na terenie podregionu nowotarskiego 13,6% stanowiły spółki z udziałem kapitału zagranicznego, działające głównie w Nowym Targu i Zakopanem. Żadnych spółek tego typu nie zarejestrowano natomiast w gminach: Biały Dunajec, Jordanów, Krościenko nad Dunajcem, Łapsze Niżne i Ochotnica Dolna.

Wykr. 2.3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

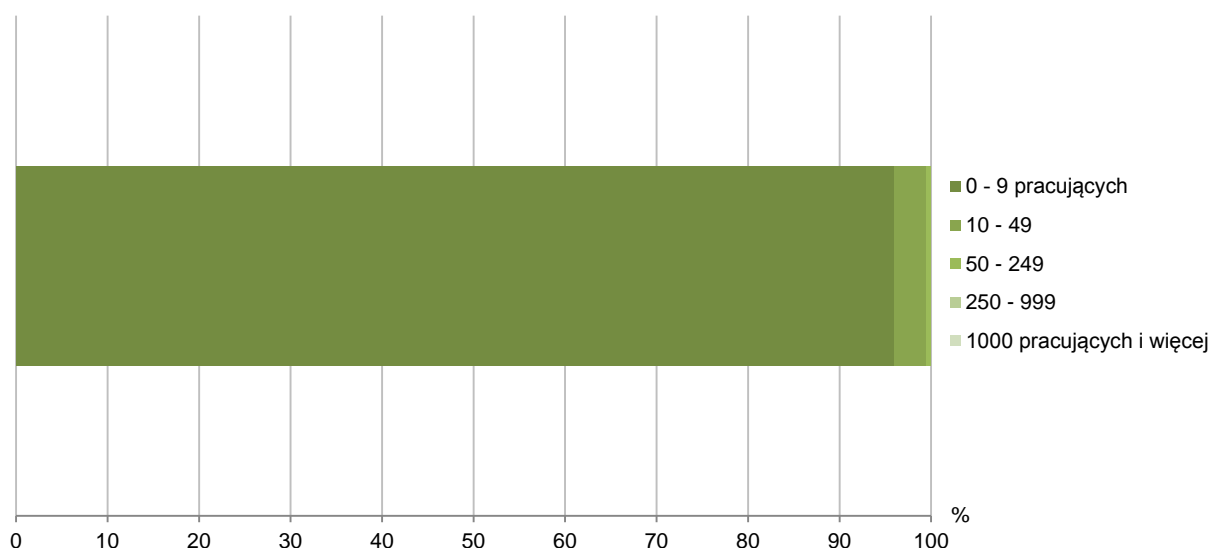
Źródło: opracowanie własne.

Największa koncentracja podmiotów gospodarki narodowej, wyrażająca się ich liczbą na 1 km² powierzchni, wystąpiła na terenie gmin miejskich – Nowego Targu (91), Zakopanego (68), Suchej Beskidzkiej (47) i Jordanowa (28). Najniższym współczynnikiem koncentracji charakteryzowały się gminy Łapsze Niżne i Ochotnica Dolna (po 3) oraz Jabłonka (4). Średnio na 1 km² powierzchni podregionu nowotarskiego przypadło natomiast w 2012 r. 12 podmiotów gospodarczych (o 1 więcej niż w 2008 r.), podczas gdy w całym województwie wskaźnik ten wynosił 23.

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności, będąca jednym z głównych wyznaczników poziomu przedsiębiorczości na danym obszarze, wynosiła w 2012 r. w podregionie nowotarskim 936, a więc o niemal 1/10 mniej, niż przeciętnie w województwie, gdzie wskaźnik ten przybrał wartość 1024. Najwyższą liczbę zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności odnotowano w Zakopanem (2067), a także w Nowym Targu (1377) i Suchej Beskidzkiej (1375). Najślabiej pod względem przedsiębiorczości wypadły gminy Czarny Dunajec (458) i Łapsze Niżne (480). Generalnie większa liczba podmiotów gospodarczych rejestrowana była na terenach zurbanizowanych niż na obszarze wiejskim.

Wykr. 2.4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według liczby pracujących w 2012 r.

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

Wśród podmiotów zarejestrowanych na terenie podregionu nowotarskiego zdecydowanie dominowały w 2012 r. mikroprzedsiębiorstwa, z liczbą pracujących poniżej 10 osób (aż 95,8% ogółu zarejestrowanych jednostek). Podmioty małe, posiadające od 10 do 49 pracujących stanowiły 3,6% wszystkich znajdujących się w rejestrze. Przedsiębiorstwa średniej wielkości, z liczbą pracujących od 50 do 249 stanowiły zaledwie 0,5% ogółu. Dużych podmiotów, powyżej 250 pracujących było zaledwie 0,05%.

Pod względem podstawowego rodzaju prowadzonej działalności zbiorowość przedsiębiorstw zarejestrowanych na obszarze podregionu nowotarskiego jest dość różnorodna, jednakże wyróżnić można kilka najczęstszych obszarów działalności. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w 2012 r. w sekcji *Handel; naprawa pojazdów samochodowych*² (7,8 tys., tj. 24,3% ogółu podmiotów), a w dalszej kolejności w sekcjach: *Budownictwo* (4,1 tys. – 12,8%), *Przetwórstwo przemysłowe* (4,1 tys. – 12,7%) oraz *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi* (3,8 tys. – 11,8%). Łącznie sekcje te skupiały ponad połowę (61,8%) wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie podregionu.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, na terenie podregionu nowotarskiego wyróżnić można gminy o dominującej roli jednej z pięciu sekcji. Gminy: Bystra-Sidzina, Maków Podhalański, Zawoja i Zembrzyce to obszary o wiodącej roli *Przetwórstwa przemysłowego* – udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tej sekcji sięgał tutaj nawet 36,7%. Na obszarze gmin: Budzów, Jabłonka, Lipnica Wielka, Łąpsze Niżne i Ochotnica Dolna dominowały podmioty zarejestrowane w sekcji *Budownictwo* (udział 24,3% – 35,3%). Z kolei w gospodarce gmin: Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko, Poronin, Szczawnica i Zakopane najbardziej znaczącą rolę pełniły podmioty prowadzące *Działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi* (udział 22,4% – 33,6%). We wszystkich pozostałych gminach podregionu, za wyjątkiem gminy Czorsztyn, gdzie z 34,0% udziałem dominowały podmioty z sekcji *Transport i gospodarka magazynowa*, dominującą rolę w strukturze zarejestrowanych podmiotów gospodarczych odgrywała sekcja *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* (udział 20,8% – 35,0%).

2.1.1. HANDEL

Sekcja *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* była z wynikiem 7,8 tys. największą w 2012 r. pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów i dominowała w 12 spośród wszystkich gmin tworzących podregion nowotarski, ustępując innym obszarom działalności na terenie 16. Zarejestrowane w tej sekcji podmioty stanowiły na obszarze podregionu 24,3% ogółu (w całym województwie

---

² Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

małopolskim analogiczny udział był nieco wyższy i wynosił 26,0%). Najwyższy udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* w ogóle podmiotów zarejestrowanych na danym obszarze odnotowano w gminie Nowy Targ, gdzie wyniósł on 35,0%, a najniższy – w gminie Czorsztyn (10,2%).

Niemal równa liczba podmiotów zajmujących się handlem zarejestrowana była w gminach miejskich i wiejskich podregionu nowotarskiego. Stanowiły one po 10,5% wszystkich zarejestrowanych w podregionie podmiotów i odpowiednio: 43,1% i 43,2% grupy podmiotów handlowych.

Spośród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie podregionu nowotarskiego w sekcji *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* znaczną większość stanowiły podmioty zajmujące się handlem detalicznym (z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi) – ich udział w ogóle podmiotów handlowych w podregionie wyniósł aż 70,0%. Udział podmiotów zajmujących się handlem hurtowym (z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi) stanowił z kolei 18,5%.

Tabl. 2.2. Podmioty gospodarki narodowej działające w handlu^a w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Handel^a razem.....	89282	26,0
Gminy miejskie.....	42147	12,3
Gminy wiejskie.....	20057	5,8
Gminy miejsko-wiejskie.....	27078	7,9
W tym podregion nowotarski		
Handel^a razem.....	7762	24,3
Gminy miejskie.....	3349	10,5
Gminy wiejskie.....	3355	10,5
Gminy miejsko-wiejskie.....	1058	3,3

a Sekcja PKD Handel; naprawa pojazdów samochodowych - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.
Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących³, sekcja *Handel; naprawa pojazdów samochodowych* była w 2012 r. trzecią co do wielkości w gospodarce podregionu

³ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

nowotarskiego (7,1 tys. pracujących), ustępując jedynie *Przetwórstwu przemysłowemu* i *Edukacji* (odpowiednio: 9,5 tys. i 7,4 tys. pracujących).

Inaczej niż w przypadku podmiotów gospodarczych, większość pracujących w podmiotach zajmujących się handlem zarejestrowana była w gminach miejskich podregionu nowotarskiego. Stanowili oni 7,7% wszystkich osób pracujących na terenie podregionu i ponad połowę (50,2%) grupy osób pracujących w handlu. Osoby pracujące w handlu w gminach wiejskich podregionu nowotarskiego stanowiły odpowiednio: 4,8% i 30,9%.

Tabl. 2.3. Pracujący^a w handlu^b w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Pracujący ^a	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Handel^b razem.....	107038	15,1
Gminy miejskie.....	65301	9,2
Gminy wiejskie.....	17221	2,4
Gminy miejsko-wiejskie.....	24516	3,5
W tym podregion nowotarski		
Handel^b razem.....	7086	15,4
Gminy miejskie.....	3554	7,7
Gminy wiejskie.....	2191	4,8
Gminy miejsko-wiejskie.....	1341	2,9

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

b Sekcja PKD Handel; naprawa pojazdów samochodowych - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Na koniec 2012 r. na terenie podregionu nowotarskiego działał zaledwie 1 hipermarket i 42 supermarkety, w zdecydowanej większości (83,3%) w gminach miejskich i miejsko-wiejskich. Zlokalizowane w podregionie supermarkety stanowiły 11,2% wszystkich tego typu placówek handlu wielkopowierzchniowego działających w województwie małopolskim.

Tabl. 2.4. Sklepy według form organizacyjnych w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Hipermarkety	Supermarkety	Domy towarowe	Domy handlowe
Województwo małopolskie				
Ogółem	37	376	9	10
Gminy miejskie.....	36	203	6	8
Gminy wiejskie.....	0	27	3	0
Gminy miejsko-wiejskie.....	1	146	0	2
W tym podregion nowotarski				
Ogółem	1	42	1	0
Gminy miejskie.....	1	22	0	0
Gminy wiejskie.....	0	7	1	0
Gminy miejsko-wiejskie.....	0	13	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie podregionu nowotarskiego na koniec 2012 r. działało ogółem 17 targowisk o łącznej powierzchni 119,1 tys. m² (w tym 91,9 tys. m² powierzchni sprzedażowej). Na zdecydowanej większości z nich (15) przeważał drobny handel detaliczny. Zlokalizowane w podregionie targowiska stanowiły 11,6% wszystkich tego typu placówek działających w województwie małopolskim.

Tabl. 2.5. Targowiska stałe w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Liczba		Powierzchnia w m ²		Stale punkty sprzedaży drobnodetalicznej	
	ogółem	w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	ogółem	w tym sprzedażowa	ogółem	w tym na targowiskach czynnych codziennie
Województwo małopolskie						
Ogółem	147	138	866861	661243	5684	2964
Gminy miejskie.....	56	53	354674	273325	3116	1456
Gminy wiejskie.....	25	24	89447	72249	527	22
Gminy miejsko-wiejskie..	66	61	422740	315669	2041	1486
W tym podregion nowotarski						
Ogółem	17	15	119130	91878	1762	52
Gminy miejskie.....	10	9	71341	51949	1240	34
Gminy wiejskie.....	3	3	36200	29500	504	0
Gminy miejsko-wiejskie..	4	3	11589	10429	18	18

Źródło: opracowanie własne.

2.1.2. TURYSTYKA

Sekcja *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*, skupiająca grupę podmiotów z zakresu szeroko rozumianych usług okołoturystycznych, była z wynikiem 3,8 tys. czwartą w 2012 r. pod względem liczebności na terenie podregionu nowotarskiego. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w tej sekcji dominowały wyraźnie w południowej części obszaru, czyli w gminach silnie kojarzonego z turystyką powiatu tatrzańskiego, a także w uzdrowskiej gminie Szczawnica. Na obszarze całego podregionu podmioty z tej sekcji stanowiły natomiast 11,8% ogółu, co oznacza udział 3-krotnie wyższy od średniego w województwie (3,8%).

Podobnie jak w przypadku handlu, podmioty zajmujące się usługami okołoturystycznymi niemal po równo rozłożyły się pomiędzy gminy miejskie i wiejskie podregionu, stanowiąc odpowiednio: 5,2% i 5,3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów i odpowiednio: 44,5% i 44,1% podmiotów z sekcji.

Spośród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie podregionu nowotarskiego w sekcji *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*, dominowały podmioty zajmujące się zakwaterowaniem, których udział w ogóle podmiotów turystycznych w podregionie wyniósł aż 71,5%. Pozostałe 28,5% stanowił udział podmiotów zajmujących się działalnością gastronomiczną.

Tabl. 2.6. Podmioty gospodarki narodowej działające w turystyce^a w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Turystyka^a razem.....	13204	3,8
Gminy miejskie.....	6731	1,9
Gminy wiejskie.....	3302	1,0
Gminy miejsko-wiejskie.....	3171	0,9
W tym podregion nowotarski		
Turystyka^a razem.....	3765	11,8
Gminy miejskie.....	1676	5,2
Gminy wiejskie.....	1661	5,3
Gminy miejsko-wiejskie.....	428	1,3

a Sekcja PKD Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Źródło: opracowanie własne.

Pod względem liczby pracujących, sektor usług okołoturystycznych był na terenie podregionu nowotarskiego w 2012 r. siódmą z najliczniejszych sekcji PKD, skupiając 2,8 tys. osób, tj. 6,1% wszystkich pracujących, a więc osiągając udział 2,6- krotnie wyższy od średniego w województwie (2,4%).

Podobnie jak w przypadku handlu, również zdecydowana większość pracujących w podmiotach należących do sektora usług okołoturystycznych zarejestrowana była w gminach miejskich. Stanowili oni 3,9% wszystkich osób pracujących na terenie podregionu i aż 65,0% grupy osób pracujących w sekcji *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*. Osoby pracujące w podmiotach z tej dziedziny działalności w gminach wiejskich podregionu stanowiły odpowiednio: 1,4% i 22,9%.

Tabl. 2.7. Pracujący^a w turystyce^b w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Pracujący ^a	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Turystyka^b razem.....	16942	2,4
Gminy miejskie.....	12544	1,8
Gminy wiejskie.....	1491	0,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	2907	0,4
W tym podregion nowotarski		
Turystyka^b razem.....	2780	6,1
Gminy miejskie.....	1808	3,9
Gminy wiejskie.....	638	1,4
Gminy miejsko-wiejskie.....	334	0,7

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

b Sekcja PKD Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.

Źródło: opracowanie własne.

2.1.3. ROLNICTWO

W końcu 2012 r., co 7 podmiot prowadzący działalność rolniczą w województwie małopolskim zarejestrowany był na terenie podregionu nowotarskiego (14,3% ogółu podmiotów w województwie). Na obszarze tym sekcja *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* z wynikiem 0,9 tys. zarejestrowanych podmiotów plasowała się z kolei nieznacznie powyżej mediany liczebności poszczególnych sekcji, która wyniosła 0,8 tys. Zarejestrowane w rolnictwie podmioty stanowiły na obszarze podregionu 2,8% ogółu (w całym województwie małopolskim analogiczny udział był nieco niższy i wynosił 1,8%). Najwyższy, ponad 10-procentowy udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tej sekcji odnotowano w gminach: Lipnica Wielka (11,7%) i Spytkowice (10,6%), a w dalszej kolejności – w gminach Łapsze Niżne (9,3%), Jabłonka (8,2%) i Ochotnica Dolna (7,2%), najniższy natomiast – w Zakopanem (0,7%).

Tabl. 2.8. Podmioty gospodarki narodowej działające w rolnictwie^a w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Rolnictwo^a razem.....	6150	1,8
Gminy miejskie.....	757	0,2
Gminy wiejskie.....	1792	0,6
Gminy miejsko-wiejskie.....	3601	1,0
W tym podregion nowotarski		
Rolnictwo^a razem.....	880	2,8
Gminy miejskie.....	114	0,4
Gminy wiejskie.....	697	2,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	69	0,2

^a Sekcja PKD Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 13.
Źródło: opracowanie własne.

W oczywisty sposób zdecydowana większość podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą zarejestrowana była w gminach wiejskich podregionu nowotarskiego. Stanowiły one 2,2% wszystkich zarejestrowanych w podregionie podmiotów i aż 79,2% grupy podmiotów rolniczych. Dla porównania, podmioty

zajmujące się rolnictwem zarejestrowane w gminach miejskich posiadały udział odpowiednio: 0,4% i 13,0%.

Spośród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie podregionu nowotarskiego w sekcji *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* znaczną większość stanowiły podmioty zajmujące się uprawą rolną, chowem i hodowlą zwierząt, a także łowiectwem (włączając w to działalność usługową) – ich udział w ogóle podmiotów rolniczych w podregionie wyniósł niemal 3/4 (74,6%). Udział podmiotów zajmujących się leśnictwem i pozyskiwaniem drewna wyniósł 24,3%, a 1,1% stanowiły podmioty prowadzące działalność rybacką.

ROZDZIAŁ 3. FINANSE PUBLICZNE

Finanse podregionu rozumiane, jako finanse publiczne, są czynnikiem warunkującym rozwój danego regionu. Istotną rolę dla rozwoju regionu odgrywa sposób wydatkowania środków budżetowych, a więc kierunki wydatkowania, jak również sposoby pozyskiwania środków pieniężnych na realizację zadań własnych danego obszaru.

Podregion nowotarski to stosunkowo młody obszar w przestrzeni społeczno-gospodarczej kraju. Konkurencyjność regionów na tle pozostałych jednostek przestrzennych rośnie, co rodzi swoje konsekwencje dla rozwoju regionalnego.

3.1. DOCHODY BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOTARSKIEGO

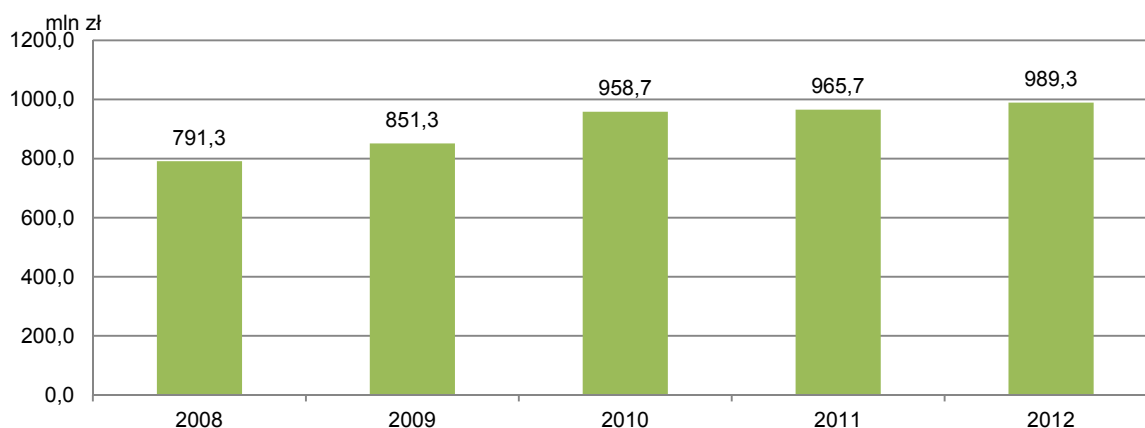
Na przestrzeni lat 2008 – 2012, dochody ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego nieprzerwanie rosły, co świadczy o stałym poziomie rozwoju regionu. Wzrost ten był w całym badanym okresie liniowy, tzn. z roku na rok notowano coraz to wyższe dochody. W 2008 r. dochody ogółem⁴ gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego wyniosły 791,3 mln zł, natomiast w 2012 r. już 989,3 mln zł. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w latach 2008 - 2012 rosnący trend dochodów budżetowych dotyczył również całego województwa małopolskiego (odpowiednio w 2008 r. wyniosły one 9207,4 mln zł, w 2012 r. – 11449,5 mln zł).

W strukturze dochodów według rodzaju w 2012 r. w podregionie nowotarskim przeważały dotacje ogólne gmin w kwocie 406,8 mln zł, których udział wyniósł 41,1% (w województwie: 32,1%). Dochody własne gmin wynoszące 357,5 mln zł stanowiły 36,1% ogółu dochodów (w województwie: 49,1%), a subwencja ogólna osiągnęła wartość 225,0 mln zł, tj. 22,7% (w województwie: 18,9%).

---

⁴ Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna.

Wykr. 3.1. Dochody ogółem gmin i miast na prawach powiatu

Źródło: opracowanie własne.

Analizując dochody ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego w latach 2008 – 2012 należy zwrócić uwagę na zestawienie dochodów według rodzaju gminy. Zdecydowanie najwięcej dochodów ogółem spośród gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego uzyskały w 2012 r. gminy wiejskie – 65,0% pomimo spadku dynamiki w stosunku do roku poprzedniego. Dochody ogółem gmin miejskich w 2012 r. stanowiły 23,8%, natomiast gmin miejsko-wiejskich 11,2%.

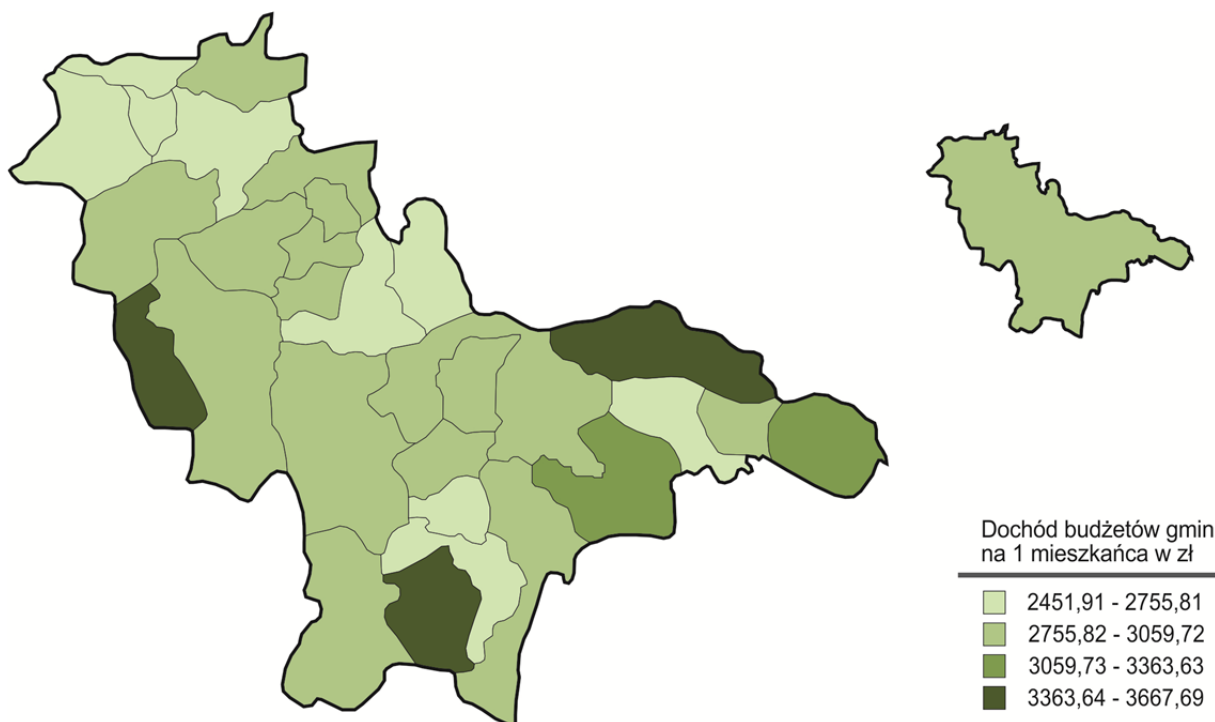
Z roku na rok dynamika dochodów ogółem gmin rosła – wyjątek stanowiły lata 2011 – w przypadku gmin miejskich oraz 2012 – w przypadku gmin miejsko-wiejskich, kiedy to dynamika dochodów ogółem uległa nieznacznemu spadkowi.

Tabl. 3.1. Dochody ogółem gmin według rodzaju gminy

Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gminy miejskie					
Ogółem (mln zł).....	180,4	185,4	223,6	214,6	235,3
Dynamika(rok poprzedni=100).....	106,7	102,8	120,6	96,0	109,6
Gminy wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	519,6	569,0	620,9	631,4	643,5
Dynamika (rok poprzedni=100).....	110,7	109,5	109,1	101,7	101,9
Gminy miejsko-wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	91,4	97,0	114,2	119,7	110,5
Dynamika (rok poprzedni=100).....	105,6	106,1	117,7	104,8	92,3

Źródło: opracowanie własne.

Wykr.3.1. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

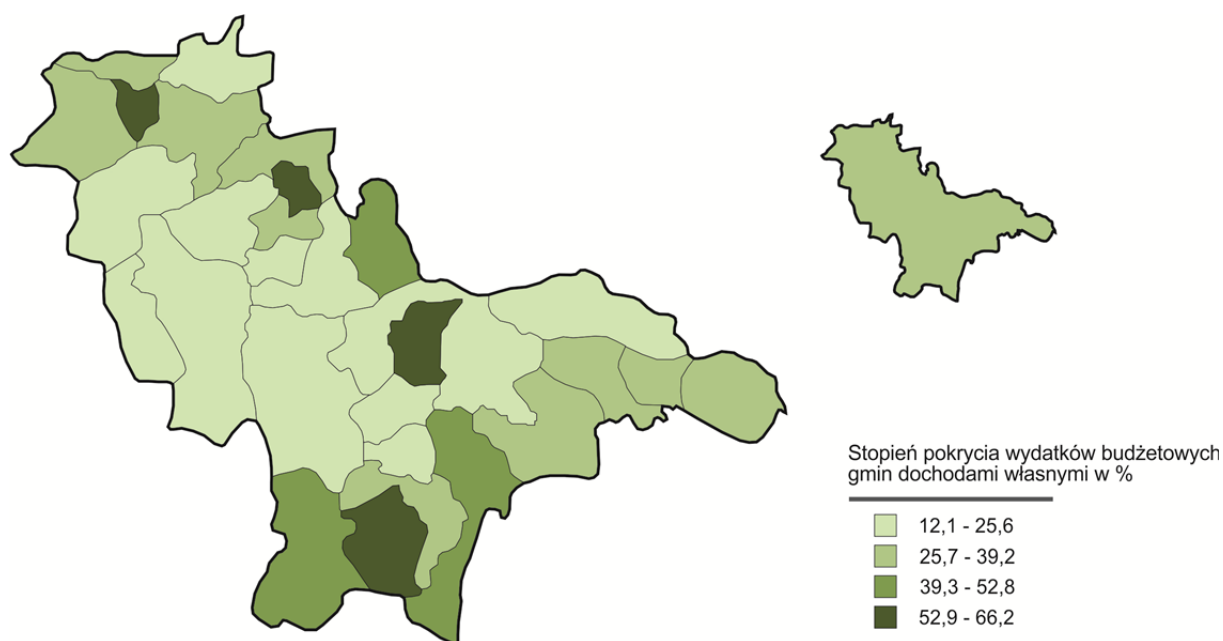
Najwyższe dochody ogółem w obrębie gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego w 2012 r. wystąpiły w gminie wiejskiej Czarny Dunajec – 67,0 mln zł, oraz gminach miejskich Zakopane – 94,1 mln zł i Nowy Targ – 101,3 mln zł. Z kolei najniższe dochody ogółem w 2012 r. wystąpiły w gminie miejskiej Jordanów – 14,6 mln zł oraz gminach wiejskich Zembrzyce – 14,2 mln zł i Spytkowice – 12,7 mln zł. Jak wynika z zestawienia dochodów ogółem gmin w obrębie podregionu nowotarskiego różnica w potencjale ekonomicznym między poszczególnymi gminami jest znacząca. W sposób szczególny widać to na przykładzie miasta Nowy Targ, którego dochód w 2012 r. stanowił 10,2% dochodu ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego. Znacząco wyższe dochody ogółem w przypadku miasta Nowy Targ, czy innych gmin takich jak: Zakopane czy Czarny Dunajec wynikają przede wszystkim z wysokich dochodów własnych, w skład których wchodzi podatek (w tym od nieruchomości), opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa z PIT i CIT oraz dochody z majątku.

Czynnikami, które bezpośrednio warunkują poziom dochodów i wydatków ogółem gmin podregionu nowotarskiego są lokalne warunki społeczno-ekonomiczne, jak również gęstość zaludnienia. Najwyższe dochody w 2012 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiły w gminach, gdzie zwykle koncentruje się lokalne życie – tak było w przypadku gminy miejskiej Zakopane, gdzie dochód gminy na 1 mieszkańca wyniósł w 2012 r. 3381,97 zł.

Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca w obrębie gmin podregionu nowotarskiego w 2012 r. wystąpiły w gminach wiejskich Lipnica Wielka – 3667,69 zł oraz Ochotnica Dolna – 3436,92 zł, jednak wynik ten był spowodowany małą liczbą osób, które zamieszkują obszar danej gminy.

Najniższe dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2012 r. odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Maków Podhalański – 2451,91 zł oraz gminach wiejskich Raba Wyżna – 2498,60 zł i Zembrzyce – 2515,77 zł.

Wykr. 3.2. Stopień pokrycia wydatków ogółem gmin dochodami własnymi w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

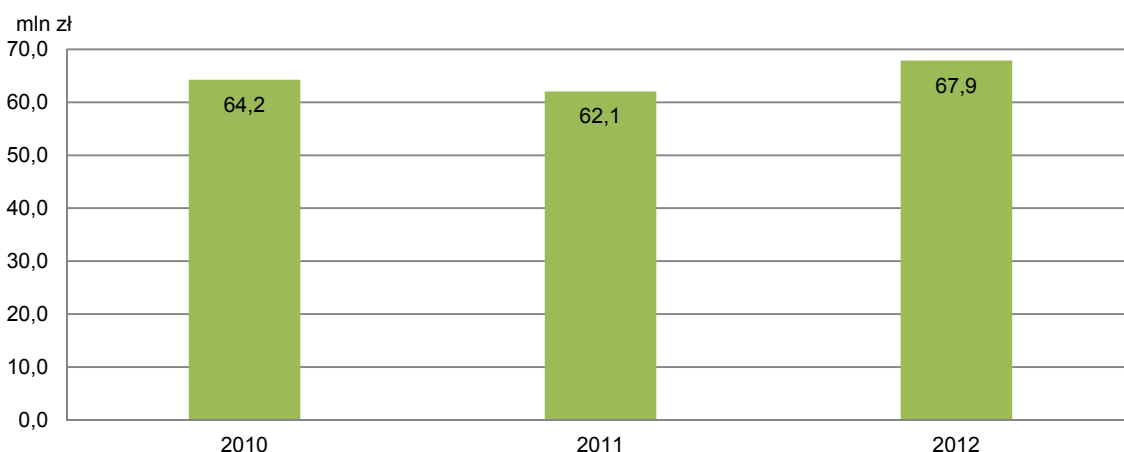
Udział dochodów własnych w dochodach ogół gmin podregionu nowotarskiego pozwala ocenić, w jakim stopniu dochody poszczególnych jednostek są uzależnione

od budżetu centralnego i przekazywanych dotacji, subwencji, a w jakiej opierają się na lokalnej społeczności i dochodach przez nią wypracowanych. Pod tym względem wyróżniają się 4 gminy, którym udaje się wypracować samodzielnie dochód pokrywający co najmniej 50% ogółu wydatków ich budżetów. W 2012 r. 21 gmin nie wypracowało dochodów własnych w stopniu pozwalającym pokryć wydatki budżetowe 2012 r.

Po przystąpieniu Polski w 2004 r. do Unii Europejskiej pojawiła się nowa perspektywa pozyskiwania środków finansowych przez jednostki samorządu terytorialnego (jst). Wysokość środków pozyskanych w latach 2008 – 2012, osiągnęła swój najwyższy poziom w 2012 r. Gminy podregionu nowotarskiego pozyskały wówczas ogółem 67,9 mln zł na realizację programów i projektów unijnych.

Wykr. 3.3. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Źródło: opracowanie własne.

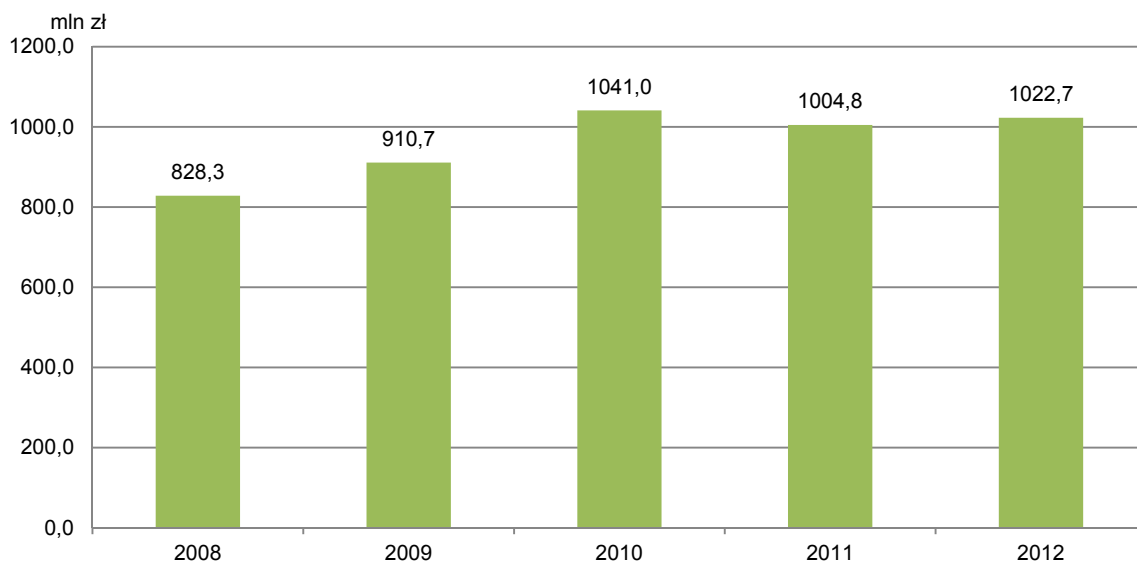
Łącznie na przestrzeni lat 2008 – 2009 gminy podregionu nowotarskiego pozyskały z budżetu Unii Europejskiej 29,5 mln zł, tj. przeciętnie 88,73 zł na 1 mieszkańca. Poziom wykorzystania środków unijnych przez gminy podregionu nowotarskiego był zróżnicowany m.in. przez różny stopień dostosowania organizacji urzędów gminnych do możliwości, jakie stworzyła przed nimi perspektywa pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej. Dofinansowanie przekraczające średnią udało się uzyskać w 5 gminach. Dla porównania, w latach 2008 – 2009 wszystkie gminy województwa małopolskiego pozyskały z budżetu Unii Europejskiej kwotę 384,1 mln zł, przeciętnie 58,33 zł na 1 mieszkańca.

3.2. WYDATKI BUDŻETOWE GMIN PODREGIONU NOWOTARSKIEGO

W okresie 2008 – 2012 wydatki ogółem gmin podregionu nowotarskiego nieprzerwanie rosły. Część z tych środków była przeznaczona na działania inwestycyjne, a co za tym idzie miała bezpośrednie przełożenie na większy rozwój podregionu. W 2008 r. wydatki ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego wyniosły 828,3 mln zł, natomiast w 2012 r. już 1022,7 mln zł. Dla porównania wydatki całego województwa w 2008 r. wyniosły 9488,4 mln zł, natomiast w 2012 r. 11637,3 mln zł.

Na wydatki ogółem gmin podregionu nowotarskiego składały się wydatki bieżące oraz majątkowe. W 2008 r. wyniosły one odpowiednio 629,0 mln zł i 199,4 mln zł, natomiast w 2012 r. wyniosły one: 800,5 mln zł i 222,2 mln zł.

Wykr. 3.4. Wydatki ogółem gmin

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wydatki ogółem gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego w latach 2008 – 2012 należy zwrócić uwagę na zestawienie wydatków według rodzaju gminy. Zdecydowanie najwięcej wydatków ogółem spośród gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego uzyskały w 2012 r. gminy wiejskie – 63,9%. Wydatki ogółem gmin miejskich stanowiły 24,8% ogółu wydatków wszystkich gmin, natomiast gmin miejsko-wiejskich 11,3%.

Tabl. 3.2. Wydatki ogółem gmin według rodzaju gminy

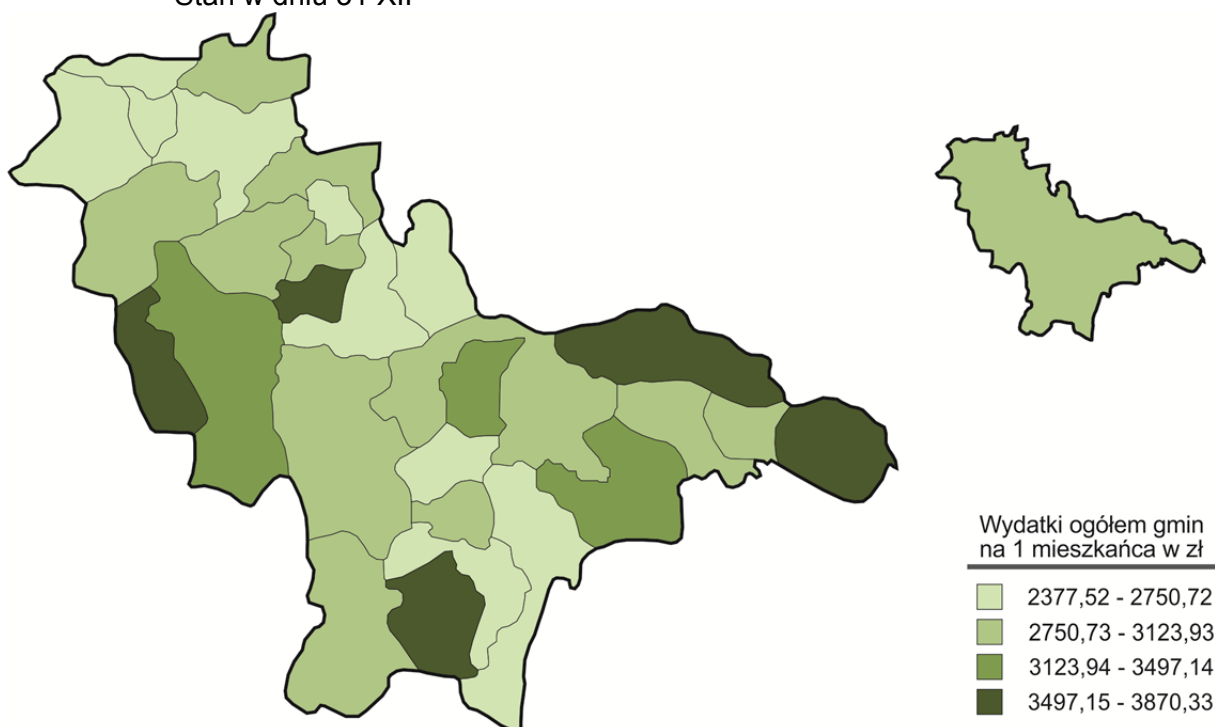
Wyszczególnienie	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gminy miejskie					
Ogółem (mln zł).....	186,2	200,9	249,1	237,5	253,4
Dynamika (rok poprzedni=100).....	113,8	107,9	124,0	95,3	107,0
Gminy wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	546,4	606,3	657,1	646,0	653,4
Dynamika (rok poprzedni=100).....	115,5	111,0	108,4	98,3	101,1
Gminy miejsko-wiejskie					
Ogółem (mln zł).....	95,8	103,5	134,8	121,3	116,0
Dynamika (rok poprzedni=100).....	104,6	108,0	130,2	90,0	95,6

Źródło: opracowanie własne.

Najwyższe wydatki ogółem w gminach wchodzących w skład podregionu nowotarskiego w 2012 r. odnotowano w gminie wiejskiej Czarny Dunajec (67,9 mln zł) oraz gminach miejskich Zakopane (107,7 mln zł) oraz Nowy Targ (108,3 mln zł). Najniższe wydatki ogółem w gminach podregionu nowotarskiego wystąpiły w gminach wiejskich Spytkowice (15,7 mln zł), Zembrzyce (14,9 mln zł) oraz gminie miejskiej Jordanów (13,5 mln zł). W 2012 r. gminy podregionu nowotarskiego wydały ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca przeciętnie 2998,69 zł. Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiły w gminie miejsko-wiejskiej Szczawnica (3788,94 zł), gminie wiejskiej Ochotnica Dolna (3814,19 zł) oraz gminie miejskiej Zakopane (3870,33 zł). Najniższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2012 r. wystąpiły w gminie miejskiej Sucha Beskidzka (2497,16 zł), gminie miejsko-wiejskiej Maków Podhalański (2472,50 zł) oraz gminie wiejskiej Raba Wyżna (2377,52 zł).

Porównując dochody i wydatki gmin wchodzących w skład podregionu nowotarskiego w latach 2008 – 2012 widać, że wydatki w każdym roku były wyższe niż dochody. Przewaga wydatków nad dochodami świadczy o ujemnym wyniku finansowym budżetów gmin. W 2008 r. deficyt budżetów gmin podregionu nowotarskiego wyniósł 33,4 mln zł, natomiast w 2012 r. 37,0 mln zł. Na przestrzeni lat 2008 – 2012 największy deficyt budżetowy odnotowano w 2010 r, kiedy to wydatki ogółem gmin podregionu nowotarskiego były wyższe od dochodów ogółem o 82,4 mln zł.

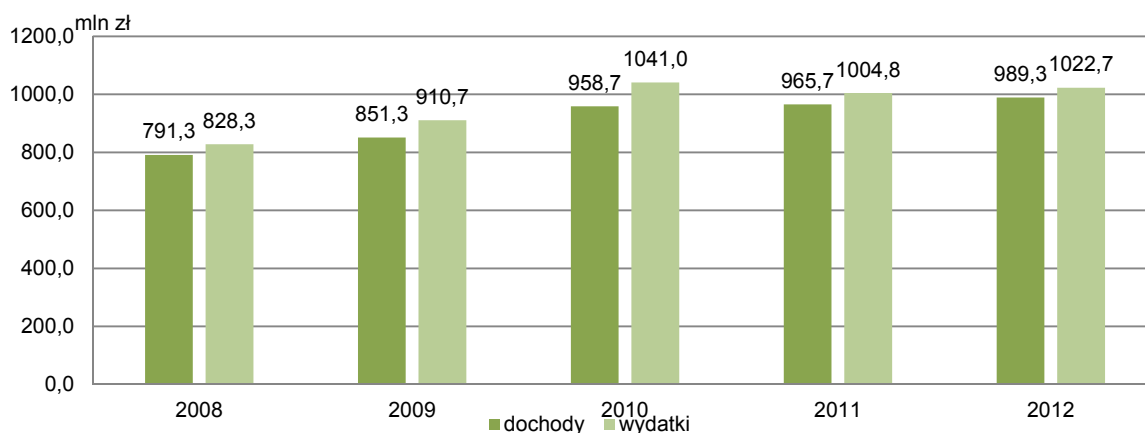
Wykr. 3.5. Wydatki ogółem gmin na 1 mieszkańca w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne.

Utrzymujący się przez dłuższy czas deficyt budżetowy gmin podregionu nowotarskiego skutkuje obciążeniami budżetowymi z tytułu kosztów obsługi deficytu budżetowego. Rosnące wydatki – w szczególności inwestycyjne, są po części związane z możliwością pozyskiwania źródeł finansowania inwestycyjnego z Unii Europejskiej oraz klauzuli wymaganego wkładu własnego. Tylko w nielicznych przypadkach całość wydatków na dany projekt mogła pochodzić z funduszy unijnych.

Wykr. 3.6. Dochody i wydatki ogółem gmin

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 4. USŁUGI PUBLICZNE

4.1. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Infrastruktura na terenie podregionu nowotarskiego w ostatnich latach ulegała systematycznemu unowocześnianiu. Rozbudowano sieć kanalizacyjną i gazową, poprawie uległa sieć drogowa oraz trwają prace modernizacyjne nad siecią kolejową.

4.1.1. SIEĆ KANALIZACYJNA, INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA I GAZOWA

W 2012 r. podregion nowotarski charakteryzował się dużym zróżnicowaniem pod względem długości sieci kanalizacyjnej.

Najdłuższą sieć kanalizacyjną na tym terenie posiadała w 2012 r. gmina wiejska Jabłonka (221,2 km – niemal 1/7 długości całej sieci kanalizacyjnej w podregionie), a w dalszej kolejności gmina Zakopane (167,2 km – 8,2% ogólnej długości sieci). Najkrótszą sieć kanalizacyjną, nieprzekraczającą 0,5 km posiadała natomiast gmina Budzów. Długość sieci kanalizacyjnej w gminach miejskich wyniosła łącznie 321,2 km, a w gminach wiejskich – 84,4 km.

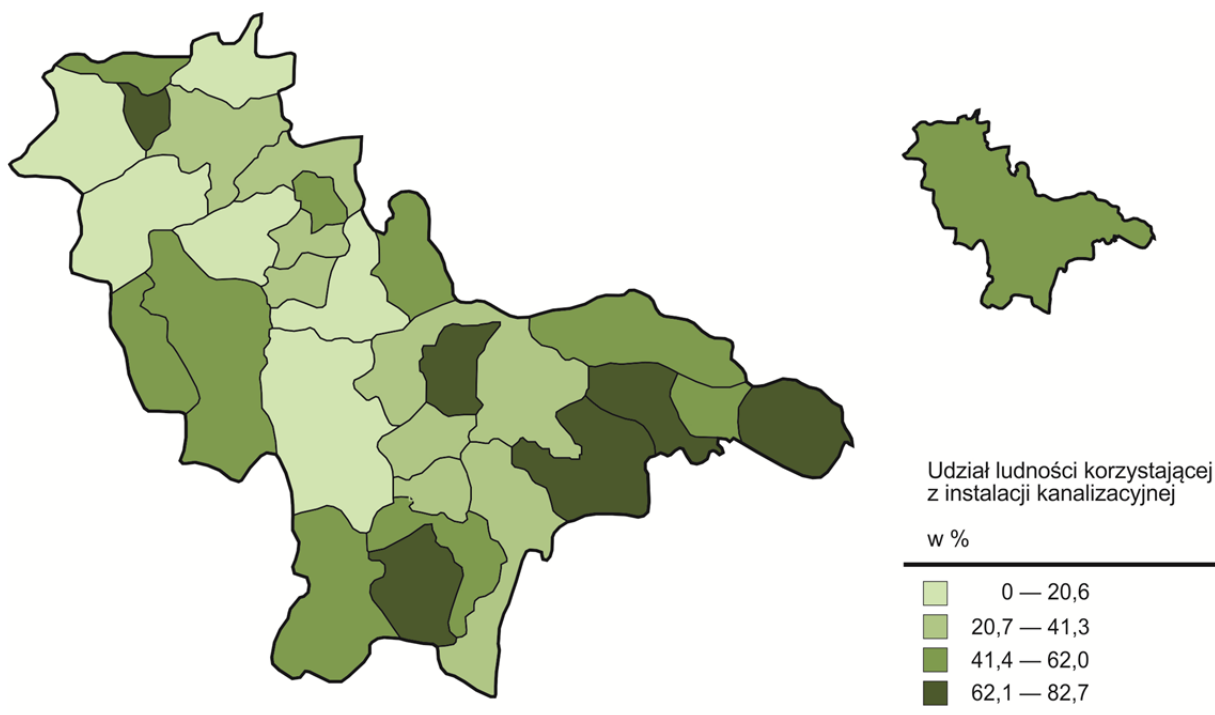
Tabl. 4.1. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej^a w km
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem.....	1161,7	1331	1362,2	1426,5	1465,4
Gminy miejskie.....	276,0	289,3	298,4	304,7	321,2
Gminy miejsko-wiejskie.....	812,0	967,4	989,5	1046,8	1059,8
Gminy wiejskie.....	73,7	74,3	74,3	75	84,4

^a Sieć rozdzielcza i kolektory.
Źródło: opracowanie własne.

Siecią kanalizacyjną odprowadzono z podregionu nowotarskiego 9,2 tys. dm³ ścieków, najwięcej z terenu miasta Zakopane (22,0% ogółu), a w dalszej kolejności z miasta Nowy Targ (11,7%). Najmniej ścieków odprowadzono z obszaru gmin: Bystra-Sidzina oraz Budzów. Łączna liczba ścieków odprowadzonych z analizowanego obszaru stanowiła 9,3% ogólnej objętości ścieków odprowadzonych w województwie małopolskim.

Wykr. 4.1. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

Analogicznie do ilości dostępnej infrastruktury, na terenie podregionu nowotarskiego występowały wyraźne różnice w udziałach ludności z niej korzystającej. Podczas gdy na terenie gmin trzech gmin: Czorsztyn, Zakopane, Nowy Targ udział ten wynosił około 82%, w niektórych gminach z sieci kanalizacyjnej nie korzystał żaden mieszkaniec. Gminy o najłabszej infrastrukturze kanalizacyjnej nie miały wyraźnych cech wspólnych pod względem ich położenia.

Trochę odmiennie niż w przypadku sieci kanalizacyjnej, najdłuższa sieć wodociągowa w podregionie nowotarskim znajdowała się w Zakopanem (109,4 km – 11,8% ogółu), a w dalszej kolejności w mieście Nowy Targ (70,2 km – 7,6% ogółu). Gmina Jabłonka znalazła się na trzeciej pozycji z siecią wodociągową długości 66,5 km (7,2% ogółu). Najkrótszą natomiast sieć wodociągową, o długości odpowiednio 0,4 km i 0,7 km posiadały gminy: Ochotnica Dolna i Budzów. Gmina Lipnica Wielka w 2012 r. wciąż jeszcze nie posiadała na swoim terenie wodociągu.

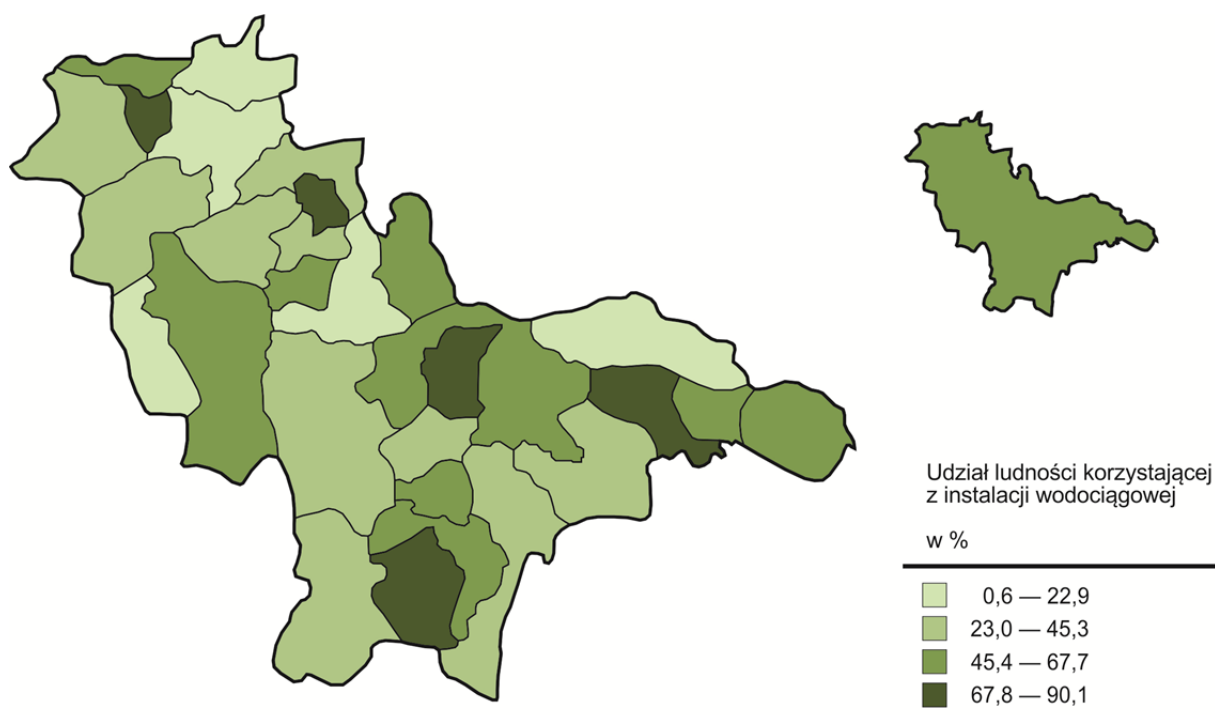
Tabl. 4.2. Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w km
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem.....	1206,8	1097,8	1079,9	898,8	921,3
Gminy miejskie.....	202,3	210,9	233,8	238,2	253,9
Gminy miejsko-wiejskie.....	70,9	73,4	73,8	72,8	75,4
Gminy wiejskie.....	933,6	813,5	772,3	587,8	592,0

Źródło: opracowanie własne.

Łączna długość sieci wodociągowej rozdzielczej w gminach miejskich stanowiła w 2012 r. 27,6% ogółu sieci na analizowanym terenie. Sieć wodociągowa zlokalizowana w gminach wiejskich podregionu stanowiła natomiast niemal ponad połowę (64,3%) jej całkowitej długości.

Wykr. 4.2. Korzystający z sieci wodociągowej w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

Tak jak w przypadku infrastruktury kanalizacyjnej, na terenie podregionu nowotarskiego dało się zaobserwować znaczne różnice w udziałach ludności korzystającej z sieci wodociągowej. Największy odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej zaobserwowano w miastach: Zakopane (89,6%), Nowym Targu

(81,5%) i Jordanowie (80,7%). W tym samym czasie w gminie Budzów z wodociągu korzystał mniej niż co 170 mieszkańców (odpowiednio: 0,6%).

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych podregionu nowotarskiego wyniosło 7,0 tys. dam³. Oznacza to, że zużycie wody na terenie podregionu stanowiło w 2012 r. 7,9% ogółu zużycia wody w gospodarstwach domowych województwa małopolskiego. Najwięcej wody na osobę zużyto w gospodarstwach domowych z terenu miasta Zakopane 1,2 tys.m³, a najmniej w gminie Budzów – poniżej 1,0 m³.

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. z liczącej łącznie 0,61 tys. km sieci gazowej korzystało 15 gmin (bez korzystających z gazomierzy zbiorczych), czyli 23,5 tys. odbiorców. Liczba odbiorców gazu z sieci była tym samym w 2012 r. wyższa o 3,3 tys. osób (16,6%) w porównaniu z 2008 r.

Najdłuższą sieć gazową posiadały gmina Raba Wyżna (0,13 tys. km, czyli 21,2% długości sieci w całym podregionie) i gmina Rabka-Zdrój (0,11 tys. km – 18,9% ogólnej długości sieci). 13 gmin podregionu nie posiadało sieci gazowej.

Tabl. 4.3. Długość czynnej sieci gazowej w km
Stan w dniu 31 XII

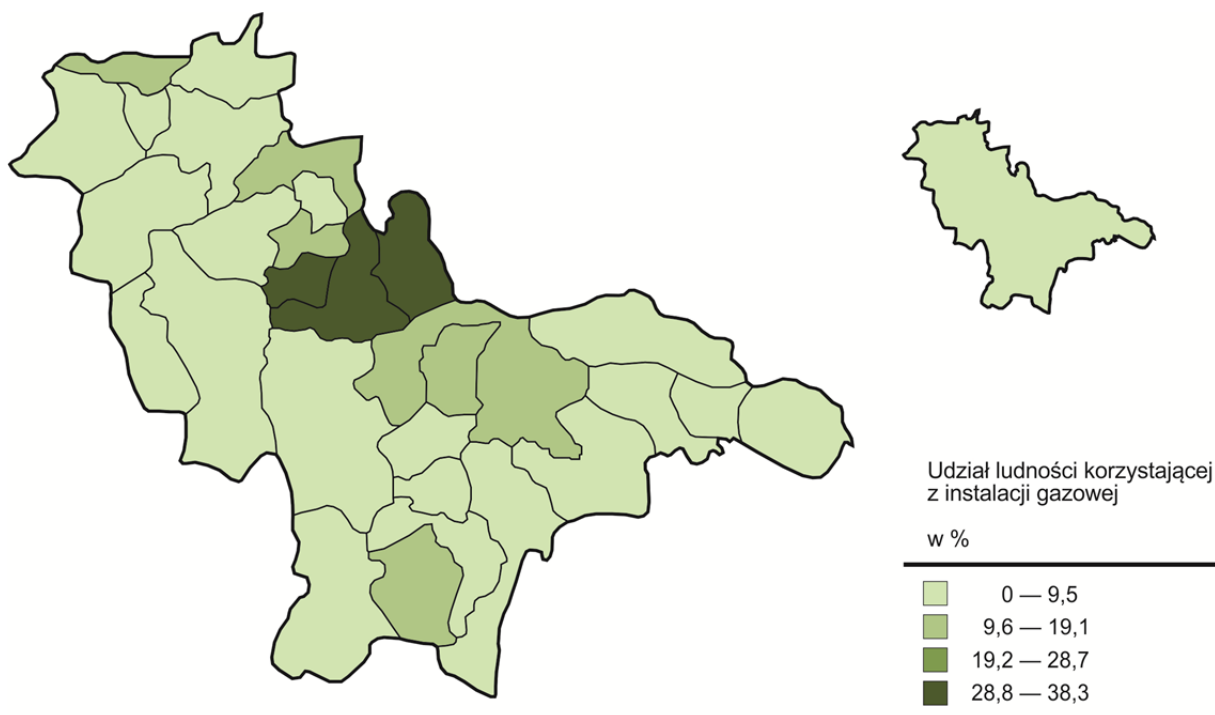
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. km				
Ogółem	0,60	0,61	0,62	0,62	0,62
Gminy miejskie.....	0,12	0,13	0,13	0,13	0,13
Gminy miejsko-wiejskie.....	0,12	0,12	0,12	0,12	0,13
Gminy wiejskie.....	0,36	0,36	0,36	0,37	0,37

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Dostępność sieci gazowej, mierzona udziałem ludności z niej korzystającej wykazywała w 2012 r. na analizowanym terenie znaczne zróżnicowanie przestrzenne. Największy udział ludności korzystającej z sieci gazowej miały gminy wiejskie: Spytkowice (38,1%) i Raba Wyżna (37,9%). Na trzeciej pozycji była gmina miejsko-wiejska Rabka-Zdrój (30,6%).

Wykr. 4.3. Korzystający z sieci gazowej w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca podregionu nowotarskiego wyniosło w 2012 r. $30,7 \text{ m}^3$. Największe zużycie gazu per capita odnotowano w gminie Rabka-Zdrój ($155,3 \text{ m}^3$), Zakopane ($93,5 \text{ m}^3$), Spytkowice ($63,0 \text{ m}^3$). W Nowym Targu zużywano średnio $56,7 \text{ m}^3$.

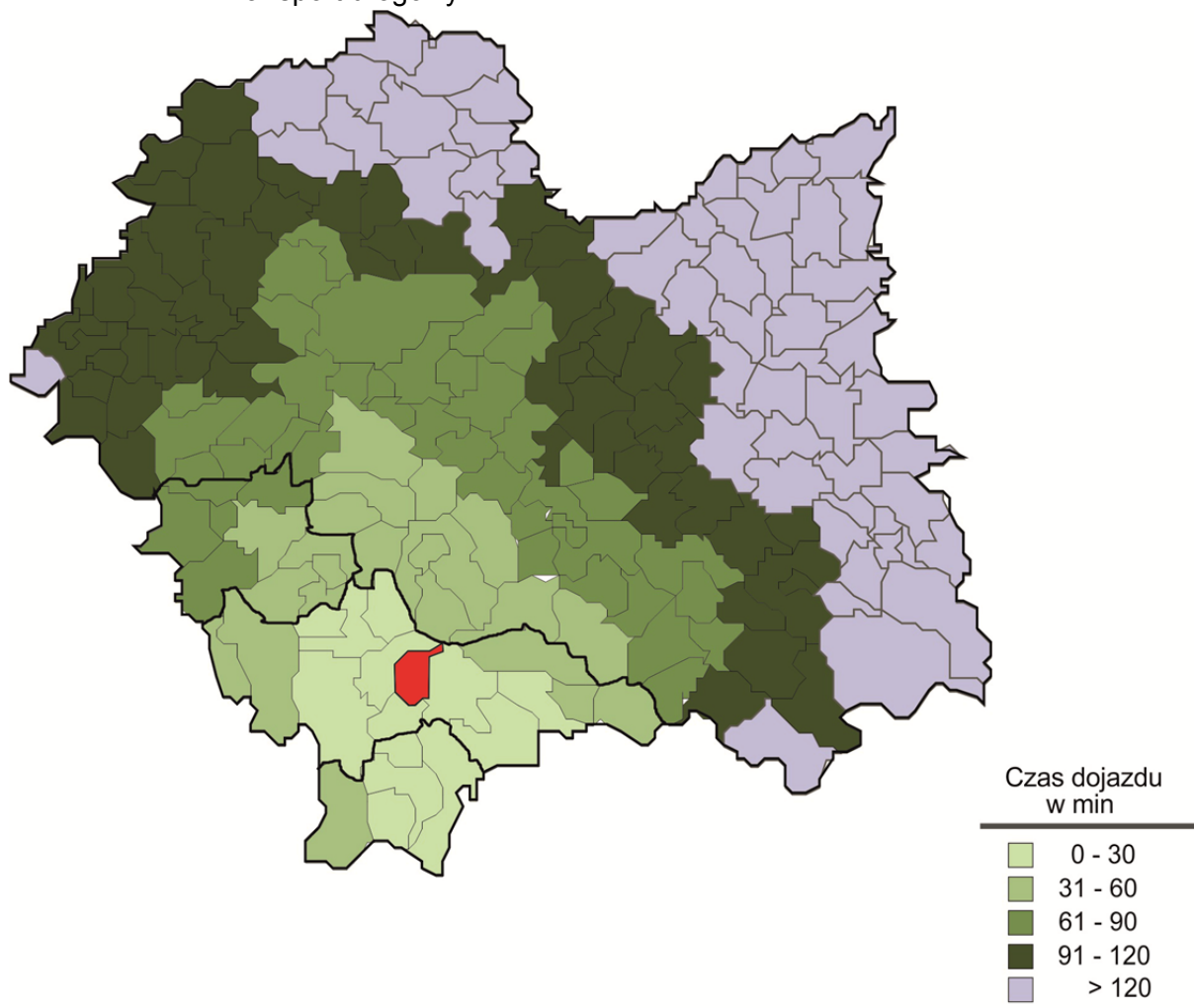
4.1.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNO-TRANSPORTOWA

Przez podregion nowotarski przechodzą cztery drogi krajowe: 7, 28, 47, 49 oraz dziewięć dróg wojewódzkich. Najslabiej rozwiniętą sieć dróg powiatowych o nawierzchni twardej posiada powiat suski ($108,1 \text{ km na } 100 \text{ km}^2$), a najlepiej powiat tatrzański $118,6 \text{ km na } 100 \text{ km}^2$. Podobnie wygląda sytuacja dróg gminnych o nawierzchni twardej – najmniejsza liczba takich dróg znajduje się w powiecie suskim ($75,0 \text{ km na } 100 \text{ km}^2$), a najwięcej w powiecie tatrzańskim ($105,5 \text{ km na } 100 \text{ km}^2$). Pochodną słabiej rozwiniętej sieci drogowej w powiecie suskim są dłuższe czasy dojazdu do Nowego Targu (jednostka centralna podregionu). Gminy Bystra-Sidzina (44 min) czy Jordanów (zarówno gmina miejska jak i wiejska – 34 min) znajdują się w promieniu 15 km do 20 km, podobnie jak Poronin (22 min) czy

Zakopane (28 min), a czas dojazdu jest nawet dwa razy dłuższy. Najwięcej czasu do Nowego Targu zajmuje przejazd z gminy Stryszawa (80 min).

Wykr. 4.4. Przeciętny czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu nowotarskiego w 2011 r.

Transport drogowy

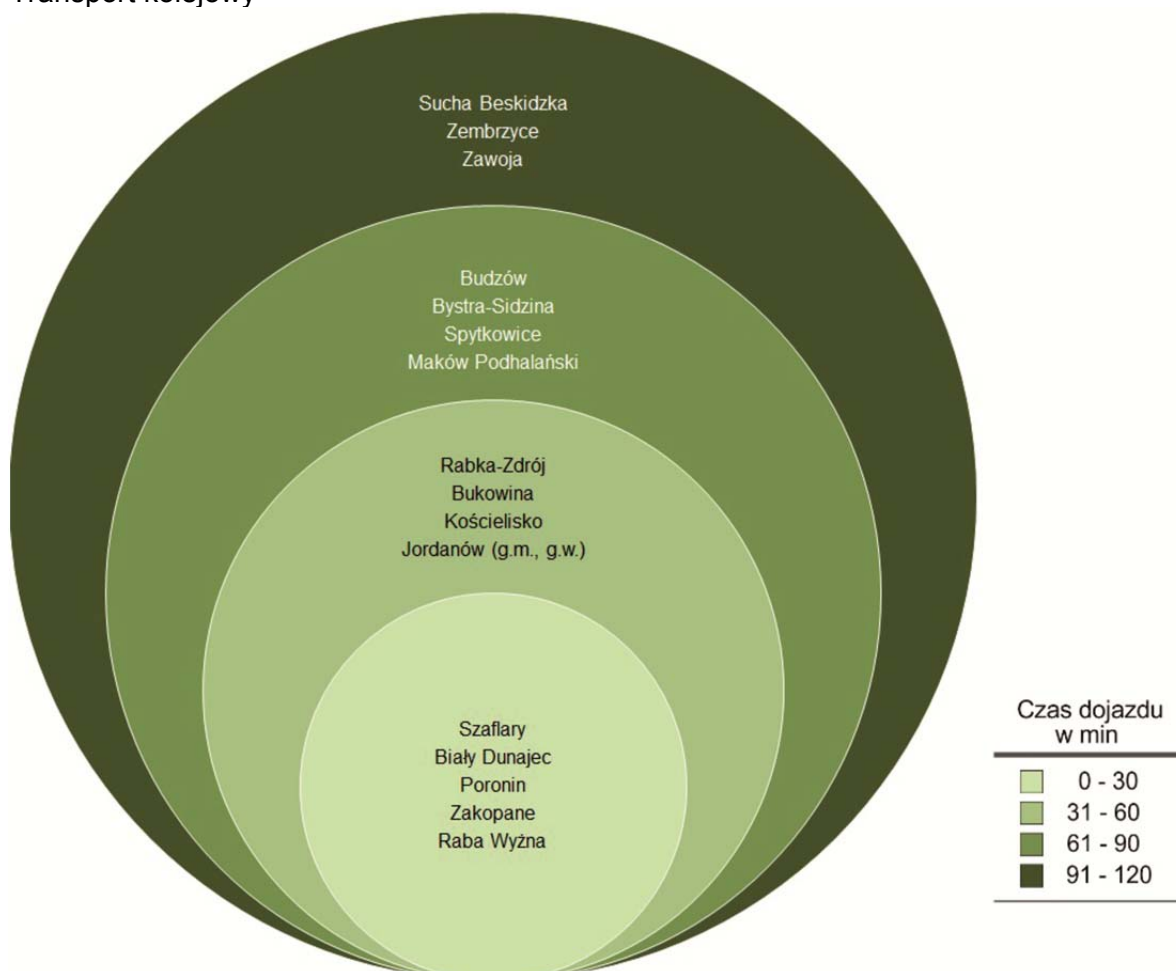
Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Na podstawie analizy dostępności transportowej, która opracowana została w oparciu o dostępność czasową do ośrodka centralnego podregionu, wyznaczone zostały obszary wewnętrzne i peryferyjne. W ramach analizy wyodrębniono gminy o najbardziej dogodnym położeniu pod względem czasu dojazdu do jednostki centralnej (miasta Nowy Targ) oraz obszary problemowe, z czasem dojazdu powyżej 60 minut.

Wśród gmin o izochronie dojazdu powyżej 60 min znajduje się pięć gmin powiatu suskiego: Zawoja, Budzów, Sucha Beskidzka, Zembrzyce, Stryszawa.

Wykr. 4.5. Przeciętny czas dojazdu do jednostki centralnej podregionu nowotarskiego w 2011 r.

Transport kolejowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Inaczej przedstawia się natomiast mapa dostępności komunikacyjnej jednostki centralnej podregionu w transporcie kolejowym. Zasięg stref o zbliżonym czasie dojazdu wyraźnie pokrywa się tutaj z przebiegiem głównych linii kolejowych. Co ciekawe, ze względu na brak linii kolejowych o odpowiednim przebiegu, niedostępne są nawet niektóre gminy w bliskiej odległości od jednostki centralnej metropolii: od wschodu (Ochoznica Dolna) czy od zachodu (Czarny Dunajec).

4.2. EDUKACJA

4.2.1. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Wychowanie przedszkolne to pierwszy etap w polskim systemie oświaty. Realizowane jest ono w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/09 również w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat.

W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim funkcjonowało 2070 placówek wychowania przedszkolnego: 1048 przedszkoli, 936 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 86 punktów przedszkolnych. W tym samym okresie na terenie podregionu nowotarskiego działało 251 placówek wychowania przedszkolnego: 84 przedszkola, 156 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 11 punktów przedszkolnych.

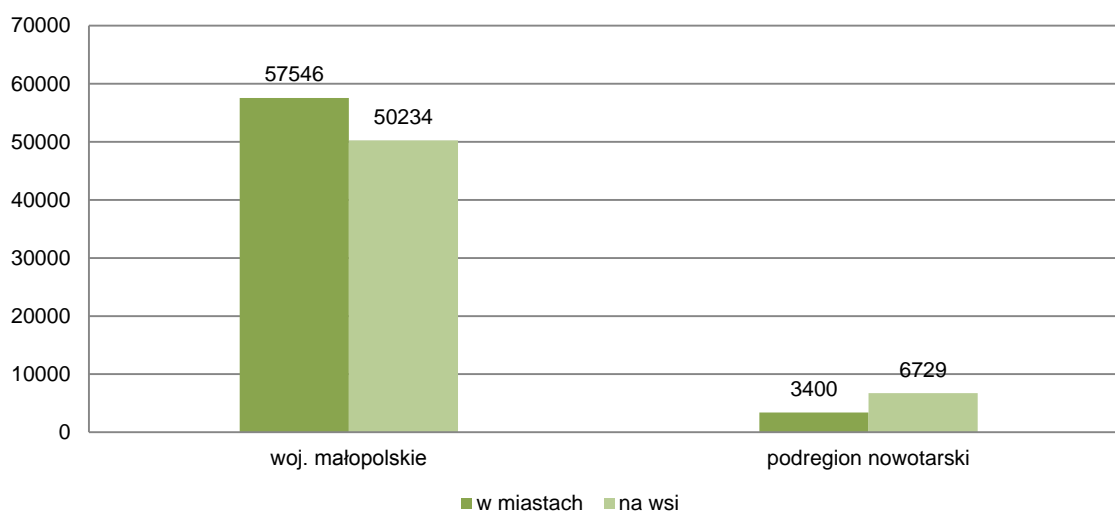
Tabl. 4.4. Wychowanie przedszkolne
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Województwo małopolskie					
Placówki ogółem.....	1801	1861	1922	2001	2070
w tym przedszkola.....	828	868	923	986	1048
Dzieci w placówkach.....	82 836	88 951	94 808	104 437	110 787
w tym w przedszkolach.....	64 906	68 943	73 227	77 739	84 062
Miejsca w przedszkolach.....	64 941	69 176	74 315	79 956	85 741
W tym podregion nowotarski					
Placówki razem.....	222	234	241	250	251
w tym przedszkola.....	62	70	75	82	84
Dzieci w placówkach.....	7 234	7 986	8 661	10 090	10 429
w tym w przedszkolach.....	4 387	4 793	5 230	5 628	6 128
Miejsca w przedszkolach.....	4 438	4 875	5 462	6 026	6 429

Źródło: opracowanie własne.

Od 2008 r. w województwie małopolskim liczba placówek wychowania przedszkolnego sukcesywnie wzrastała. W porównaniu do roku szkolnego 2008/09 odnotowano wzrost ich liczby o 14,9% (o 26,6% przedszkola), w podregionie nowotarskim o 13,1% (o 35,5% przedszkola).

Wykr. 4.6. Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim wśród 110,8 tys. dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego 75,9% stanowiły dzieci uczęszczające do przedszkoli, 22,1% to dzieci uczęszczające do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, a pozostałe ok. 2% to przedszkolaki z punktów przedszkolnych. Liczba dzieci korzystających z placówek wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2012/13 zwiększyła się w porównaniu do roku 2011/12 o 6,4 tys. (6,1%) i o 28,0 tys. (33,8%) w porównaniu do roku 2008/09. W miastach liczba dzieci korzystających z placówek wychowania przedszkolnego wyniosła w roku szkolnym 2012/13 – 59,4 tys. w samych przedszkolach było to 52,9 tys. natomiast na wsi odpowiednio: 51,4 tys. i 31,1 tys. W roku szkolnym 2012/13 w ramach systemu oświaty w podregionie nowotarskim wychowaniem przedszkolnym objęto 10,4 tys. dzieci. Jest to o 3,4% więcej niż przed rokiem i o 44,2% więcej niż w roku szkolnym 2008/09. Najwięcej, bo 58,8% stanowiły dzieci korzystające z przedszkoli. W okresie ostatnich pięciu lat sukcesywnie wzrastała

liczba miejsc w przedszkolach zarówno w województwie małopolskim o 32,0%, jak i w podregionie nowotarskim o 44,9%. W roku szkolnym 2012/13 spośród dzieci w wieku 3-5 lat do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 69,8% z nich, rok wcześniej było to 68,8%, a pięć lat wcześniej 51,6%.

4.2.2. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE, GIMNAZJALNE I PONADGIMNAZJALNE

Szkoły podstawowe

W roku szkolnym 2012/2013 w województwie małopolskim działało 1450 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), tj. o 15 (1,0%) mniej niż w poprzednim roku oraz o 40 (2,7%) mniej niż w roku szkolnym 2008/09. W analogicznym okresie na terenie podregionu nowotarskiego również odnotowano zmniejszenie się liczby szkół podstawowych odpowiednio: o 1 szkołę (0,5%) i 3 szkoły (1,5%).

Uczniowie szkół podstawowych (łącznie ze specjalnymi) uczęszczali głównie do szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego – 89,9% ogólnej liczby szkół podstawowych w województwie.

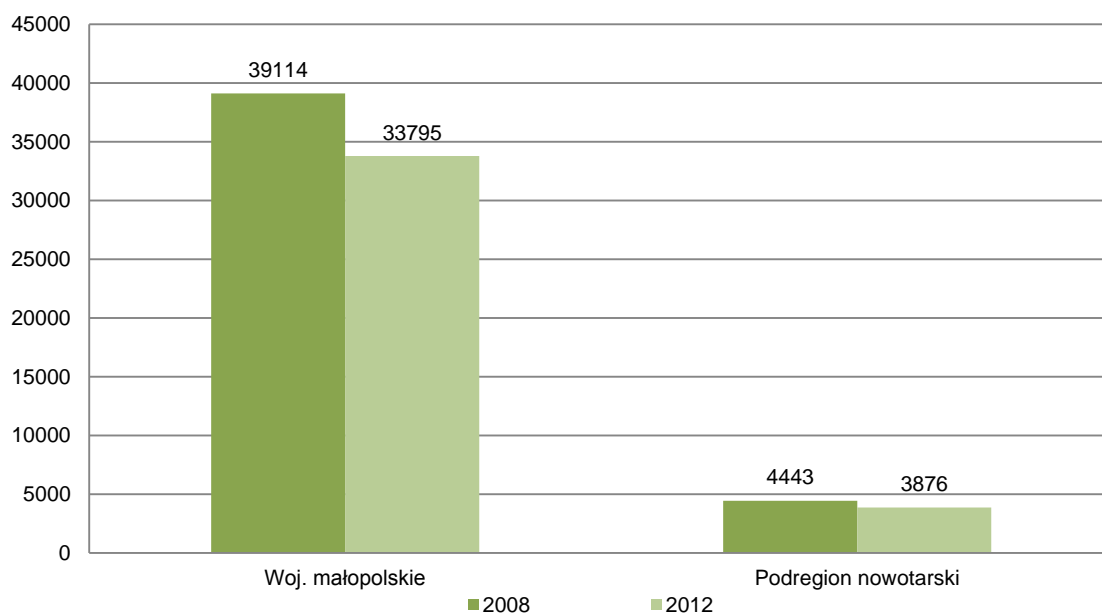
W związku z zauważanym od kilkunastu lat niżem demograficznym liczba uczniów systematycznie maleje. W roku szkolnym 2012/13 w szkołach podstawowych (łącznie ze specjalnymi) w województwie małopolskim uczyło się 199,1 tys. dzieci i młodzieży. Jest to o 3,8 tys. (1,9%) mniej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym i o 12,9 tys.(6,1%) mniej niż w roku szkolnym 2008/09. Na terenie podregionu nowotarskiego też odnotowano zmniejszenie liczby uczniów. W porównaniu z rokiem 2011/12 mniej o 267 uczniów (1,2%). Podobnie jak liczba uczniów, maleje również liczba absolwentów szkół podstawowych (łącznie ze specjalnymi). Liczba absolwentów szkół podstawowych (łącznie ze specjalnymi) z roku szkolnego 2012/13 w województwie małopolskim jak również na terenie podregionu nowotarskiego obniżyła się w relacji do roku 2011/12 odpowiednio o: 3,4% i 3,3%.

W porównaniu z poprzednim rokiem w województwie małopolskim uległ zmniejszeniu - o 0,5 p. proc. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych. Z trzech powiatów tworzących podregion nowotarski w jednym – powiecie nowotarskim

odnotowano niewielki wzrost tego wskaźnika o 0,1 p. proc, natomiast w powiatach: tatrzańskim i suskim spadek odpowiednio: o 0,3 p. proc i 0,5 p. proc.

Szkoły podstawowe w ramach swoich obowiązkowych zajęć organizowały dla swoich uczniów zajęcia z języka obcego. W roku szkolnym 2012/13 były to głównie lekcje z języka angielskiego, którymi objętych zostało 96,8% wszystkich uczniów szkół dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego, a na terenie podregionu nowotarskiego było to 98,2%. Drugim pod względem popularności był język niemiecki – w obowiązkowych zajęciach wzięło udział odpowiednio: 2,6% i 1,8%.

Wykr. 4.7. Absolwenci szkół podstawowych

Źródło: opracowanie własne.

W województwie uczniowie szkół podstawowych mieli do dyspozycji: 12,1 tys. sal lekcyjnych (mniej niż rok wcześniej o 0,7%), 2,6 tys. pracowni szkolnych (spadek o 5,9%), 0,8 tys. świetlic (wzrost o 6,3%), 1,1 tys. sal gimnastycznych (wzrost o 6,7) oraz 5 pływalni.

Pod względem liczebności oddziałów w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w województwie małopolskim oddział liczył 18, a w podregionie nowotarskim 17 uczniów. Na jedną szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży

w województwie przypadało 137 dzieci, w podregionie nowotarskim było to 117 uczniów.

Tabl. 4.5. Szkoły podstawowe i gimnazja
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Województwo małopolskie					
Szkoły podstawowe.....	1 490	1 481	1 478	1 465	1 450
Uczniowie.....	211 958	206 995	203 230	202 873	199 069
Absolwenci.....	39 114	37 614	36 175	34 985	33 795
Gimnazja.....	733	741	746	748	753
Uczniowie.....	124 199	119 195	114 278	110 565	107 215
Absolwenci.....	44 245	42 111	40 447	38 231	36 803
W tym podregion nowotarski					
Szkoły podstawowe.....	194	193	193	192	191
Uczniowie.....	24 290	23 674	22 940	22 650	22 383
Absolwenci.....	4 443	4 267	4 207	4 008	3 876
Gimnazja.....	97	97	98	98	98
Uczniowie.....	14 211	13 623	13 070	12 569	12 254
Absolwenci.....	5 118	4 730	4 660	4 410	4 075

Źródło: opracowanie własne.

Szkoły gimnazjalne

W roku szkolnym 2012/13 na terenie województwa małopolskiego funkcjonowały 753 gimnazja dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), z czego w miastach – 278 (o 1,5% więcej niż w roku poprzednim), a na wsi 475 (o 0,2% więcej w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego). Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły większość – 87,5% gimnazjów dla dzieci i młodzieży. W podregionie nowotarskim działało 98 gimnazjów dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) – 21 w miastach i 77 na wsi. Ich liczba w porównaniu do poprzedniego roku nie uległa zmianie.

Na terenie województwa małopolskiego w roku szkolnym 2012/13 w gimnazjach uczyło się 107,2 tys. dzieci (48,4% stanowiły dziewczęta), było to o 3,0% mniej niż w analogicznym okresie przed rokiem i o 13,7% mniej niż w roku szkolnym 2008/09. W gimnazjach zlokalizowanych na terenie podregionu nowotarskiego w omawianym okresie naukę pobierało 12,3 tys. uczniów, było to o 2,5% mniej niż przed rokiem.

Również tendencję zniżkową zaobserwowano w liczbie absolwentów gimnazjów dla dzieci i młodzieży, zarówno na terenie województwa jak i na terenie

podregionu nowotarskiego. W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim 36,8 tys. gimnazjalistów ukończyło naukę – było to o 3,7% mniej niż przed rokiem i o 16,8% mniej niż pięć lat wcześniej. W podregionie nowotarskim liczba absolwentów gimnazjów w relacji do roku szkolnego 2011/12 obniżyła się o 7,6%, a do roku 2008/09 – o 20,4%.

W porównaniu z poprzednim rokiem w województwie małopolskim współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjów uległ zmniejszeniu o 0,3%. Z trzech powiatów tworzących podregion nowotarski w jednym – powiecie nowotarskim nie odnotowano zmiany współczynnika, natomiast w powiatach: tatrzańskim i suskim spadek odpowiednio: o 0,2 p. proc. i 0,8 p. proc.

Gimnazja organizowały w ramach swoich obowiązkowych zajęć naukę języków obcych. W roku szkolnym 2012/13 były to głównie lekcje z języka angielskiego, którymi objętych zostało 53,8% wszystkich dzieci uczących się języków obcych. Na terenie podregionu nowotarskiego było to 52,5%. Drugim pod względem atrakcyjności był język niemiecki. W województwie, w gimnazjach uczyło się go obowiązkowo 42,2% uczniów, a w podregionie nowotarskim 46,5%. Kolejnym był język francuski 2,4% w województwie i 1,0% w podregionie. Pozostałe, obowiązkowe zajęcia z języków obcych dotyczyły w województwie języka: hiszpańskiego (0,8% uczniów), rosyjskiego (0,5%) oraz włoskiego (0,3%).

W województwie małopolskim w roku szkolnym 2012/13 dzieci uczęszczające do gimnazjów dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) korzystały z 6875 pomieszczeń szkolnych, w podregionie nowotarskim było to 827 pomieszczeń. W województwie mieli do dyspozycji 4713 sal lekcyjnych (więcej o 0,5% niż w poprzednim roku), 1608 pracowni szkolnych w tym: 610 pracowni komputerowych i 295 językowych, 179 świetlic, 371 sal gimnastycznych i 4 pływalnie. W podregionie nowotarskim gimnazjaliści mogli korzystać z 163 pracowni szkolnych, 27 świetlic i 45 sal gimnastycznych.

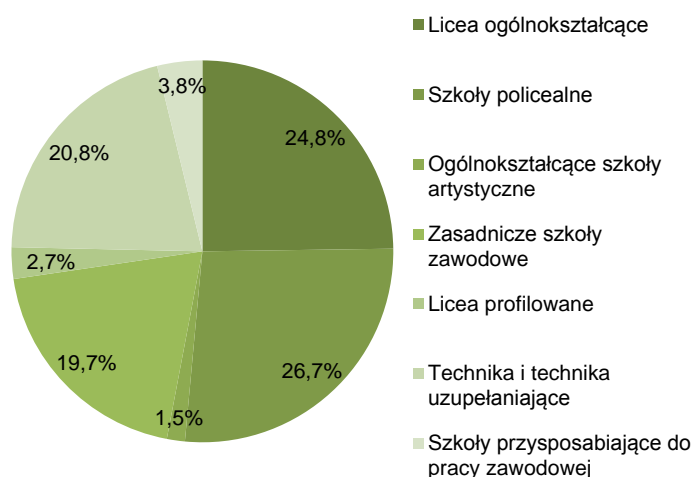
W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim na jedno gimnazjum przypadało 142 dzieci, a na jeden oddział 22 uczniów. W podregionie nowotarskim było to odpowiednio: 125 i 21 uczniów.

Szkoły ponadgimnazjalne

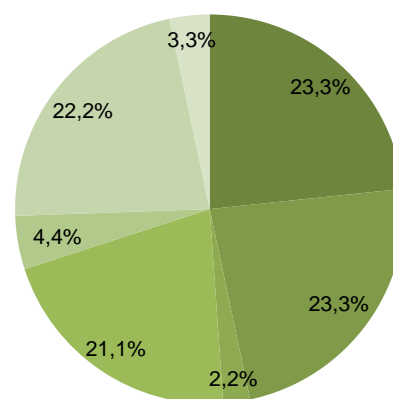
We wrześniu 2012 roku w województwie małopolskim działało 795 szkół ponadgimnazjalnych. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił spadek liczby tych szkół o 4,0%. Największy spadek o 25% odnotowano w przypadku liceów profilowanych oraz techników o 6,4%. Na terenie podregionu nowotarskiego funkcjonowało 91 takich jednostek – w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego ich liczba nie uległa zmianie.

Wykr. 4.8. Wybrane szkoły ponadgimnazjalne według typów szkół w roku szkolnym 2012/13

Województwo małopolskie

Podregion nowotarski

Źródło: opracowanie własne.

Największą popularnością cieszyły się szkoły, w których edukacja kończyła się świadectwem dojrzałości. W województwie było to 69,2% wszystkich uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w regionie nowotarskim 70,5%.

Licea ogólnokształcące

W liceach ogólnokształcących dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi) kształciło się w województwie małopolskim 53,4 tys. uczniów (63,4% stanowiły kobiety). W podregionie nowotarskim licealistów było 4,5 tys. – najwięcej w powiecie nowotarskim 2,7 tys., a najmniej, bo 0,6 tys. w powiecie tatrzańskim.

W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego nastąpił spadek liczby absolwentów liceów ogólnokształcących – w województwie małopolskim o 3,4%. W podregionie nowotarskim liczba absolwentów liceów nieznacznie wzrosła o 1,8%, największy wzrost odnotowano w powiecie nowotarskim o 5,3%, w powiatach tatrzańskim i suskim liczba absolwentów uległa zmniejszeniu.

W liceach ogólnokształcących (bez specjalnych) w roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim, na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów przypadło 10 uczniów. Na terenie podregionu nowotarskiego najkorzystniej ten wskaźnik kształtował się w powiecie tatrzańskim – również 10 uczniów, natomiast w powiatach: nowotarskim i suskim po 8 uczniów.

Młodzież liceów ogólnokształcących dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi) w województwie małopolskim miała do dyspozycji 2,9 tys. pomieszczeń szkolnych. Mniej niż przed rokiem o 1,7%. W podregionie nowotarskim w liceach ogólnokształcących było takich pomieszczeń 0,3 tys.

W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim na jedno liceum ogólnokształcące przypadało 274 uczniów, a jeden oddział liczył 28 licealistów. Na 1 nauczyciela w województwie przypadało 15 licealistów, w podregionie nowotarskim 14.

Tabl. 4.6. Szkoły ponadgimnazjalne^a
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Województwo małopolskie					
Szkoły ogółem.....	910	870	842	828	795
Uczniowie.....	175 475	165 856	161 417	158 698	152 045
Absolwenci.....	49 459	48 960	49 103	47 932	46 510
W tym podregion nowotarski					
Szkoły razem.....	96	92	89	89	89
Uczniowie.....	16 137	15 758	15 441	15 017	14 117
Absolwenci.....	4 573	4 462	4 515	4 548	4 539

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 8 na str. 16.

Szkoły zawodowe i licea profilowane

Głównym celem szkół zawodowych jest wykształcenie u uczniów takich umiejętności, które będą im potrzebne do pracy w określonych zawodach.

W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim funkcjonowało 155 zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi), mniej niż rok wcześniej o 3,1%. W województwie działały również 164 technika wraz z technikami uzupełniającymi (mniej niż przed rokiem o 6,4%), 21 liceów profilowanych (o 25,0% mniej niż przed rokiem) oraz 30 specjalnych szkół przysposabiających do zawodu. W podregionie nowotarskim było 19 zasadniczych szkół zawodowych – ich liczba w porównaniu do poprzedniego roku nie uległa zmianie. Działy również 20 techników wraz z uzupełniającymi (mniej o 4,8%), 4 licea profilowane oraz 3 specjalne szkoły przysposabiające do zawodu.

Wśród szkół ponadgimnazjalnych zawodowych i średnich zawodowych dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi) w województwie małopolskim w roku szkolnym 2012/13 największą liczbę uczniów skupiały technika – 49,0 tys. (mniej o 1,0% niż w analogicznym okresie sprzed roku). Do zasadniczych szkół zawodowych uczęszczało w województwie 20,1 tys. uczniów (28,2% stanowiły kobiety), było ich mniej o 6,6% w porównaniu do roku poprzedniego, 1,0 tys. uczniów liceów profilowanych (45,5% mniej niż w roku 2011/12) oraz 0,7 tys. uczniów specjalnych szkół przysposabiających do pracy zawodowej (więcej o 10,2% niż rok wcześniej). Na terenie podregionu nowotarskiego w zasadniczych szkołach zawodowych nastąpił spadek liczby uczniów o 3,9%, o 2,8% było mniej uczniów techników, o 40,1% mniej uczniów liceów profilowanych i o 8,3% więcej uczniów specjalnych szkół przysposabiających do zawodu.

W roku 2012 mury szkół zawodowych i liceów profilowanych w województwie opuściło 20,5 tys. absolwentów. W podregionie nowotarskim było 2,5 tys. absolwentów w/w szkół. Najwięcej w powiecie nowotarskim – 1,3 tys., najmniej w powiecie tatrzańskim – 0,6 tys.

Młodzież tych szkół miała do dyspozycji 3,9 tys. pomieszczeń, których liczba na przestrzeni ostatnich pięciu lat wzrosła o 3,3%. W podregionie nowotarskim w szkołach zawodowych i liceach profilowanych było 0,4 tys. pomieszczeń szkolnych o 3,4% więcej niż w 2008 r.

Szkoły artystyczne

Obok systemu szkół ogólnokształcących funkcjonuje również system szkolnictwa artystycznego dla młodzieży szczególnie uzdolnionej w różnych dziedzinach sztuki.

W roku szkolnym 2012/13 na terenie województwa małopolskiego funkcjonowało 12 szkół artystycznych (o 1 szkołę więcej niż w roku 2008). W szkołach tych uczyło się 1,3 tys. uczniów. Liczba uczniów w okresie 5-letnim pozostała na zbliżonym poziomie. W podregionie nowotarskim w 2 szkołach artystycznych (szkoły te zlokalizowane były na terenie powiatu tatrzańskiego) uczyło się 195 uczniów (o 10 uczniów więcej niż w roku 2008).

Szkoły policealne

Liczba szkół policealnych w województwie małopolskim spadła w stosunku do roku 2008 o 53 placówki (tj. o 20,2%). W podregionie nowotarskim funkcjonowało 21 szkół policealnych – o 1 szkołę mniej niż w 2008 r.

W stosunku do roku szkolnego 2008/09 liczba osób kształcących się w szkołach policealnych w roku szkolnym 2012/13 uległa zmniejszeniu o 2,2 tys. (tj. o 7,8%). Kobiety stanowiły 69,8% zbiorowości uczniów tych szkół, natomiast jeszcze 5 lat wcześniej proporcje były odwrotne. To mężczyźni stanowili większość, bo 59,7%. Również na terenie podregionu nowotarskiego liczba uczniów szkół policealnych uległa zmniejszeniu – z 1,7 tys. w 2008 r. do 1,2 tys. w 2012 r. (tj. o 28,0%). Podobnie jak w województwie, również na terenie podregionu nowotarskiego w roku szkolnym 2008/09 większość uczniów szkół policealnych stanowili mężczyźni – 59,8%, w roku szkolnym 2012/13 sytuacja uległa odwróceniu, to kobiety stanowiły 70,1% zbiorowości uczniów szkół policealnych.

W roku szkolnym 2012/13 w województwie małopolskim szkoły policealne ukończyło 6,7 tys. osób, pięć lat wcześniej było to 7,1 tys. (o 5,9% więcej). W podregionie nowotarskim odpowiednio: 0,4 tys. i 0,5 tys.

4.3. KULTURA

Na terenie podregionu nowotarskiego działają instytucje kultury, których podstawowym celem jest prowadzenie wielokierunkowej działalności społeczno-kulturalnej. Poprzez bogactwo ofert skierowanych do odbiorców w różnym wieku (w szczególności dzieci i młodzieży) umożliwiają aktywne uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności.

Tabl. 4.7. Wybrane instytucje kultury w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie	W tym podregion nowotarski	
	liczba instytucji		województwo=100
Muzea i oddziały muzealne.....	108	10	9,3
Galerie i salony sztuki.....	67	4	6,0
Teatry i instytucje muzyczne.....	15	2	13,3
Kina stałe.....	44	4	9,1
Biblioteki publiczne ^a	791	106	13,4
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	430	50	11,6

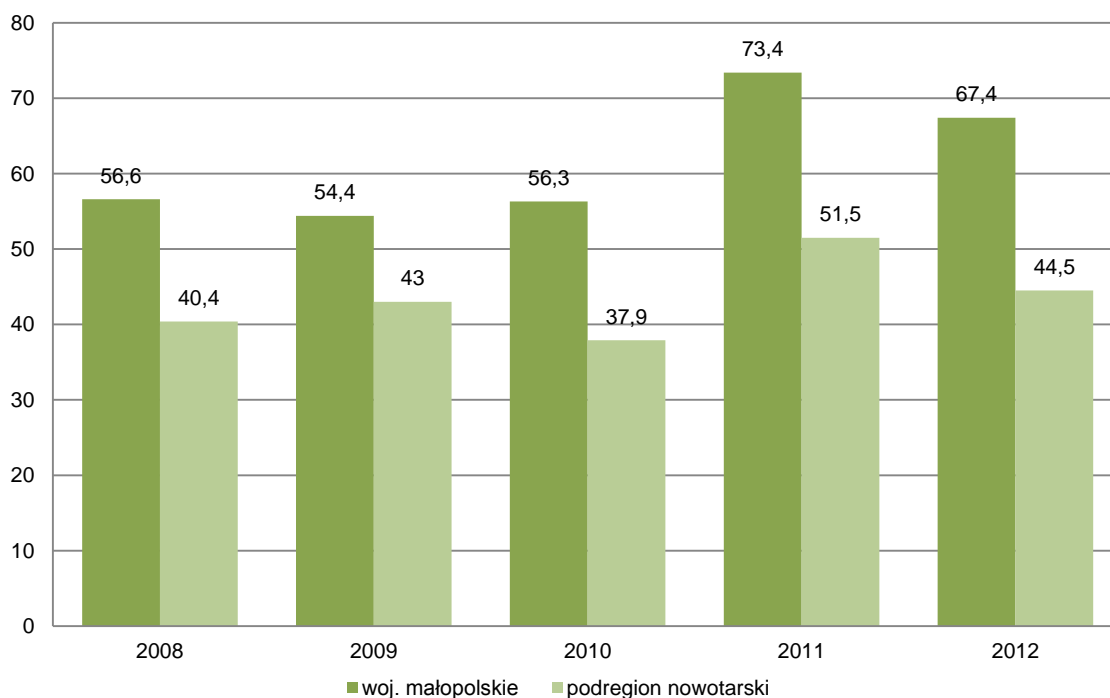
a Łącznie z filiami i z punktami bibliotecznymi.

Źródło: opracowanie własne.

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. na terenie podregionu nowotarskiego działalność prowadziło 10 muzeów (łącznie z oddziałami muzealnymi). W porównaniu z rokiem 2008 ich liczba zmniejszyła się o 2 obiekty. Zbiory muzealne prezentowane były w ramach 44 wystaw czasowych oraz 15 wystaw stałych w kraju.

Na przestrzeni omawianych lat (2008 – 2012) zaobserwować można spadek liczby odwiedzających z 484,9 tys. w 2008 r. do poziomu 445,5 tys. w 2012 r. (spadek o 8,1%). Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły w omawianym roku 32% ogółu zwiedzających. Odnotowano 76,1 tys. osób, którzy zwiedzali muzea i wystawy w kraju bezpłatnie (17,1% ogółu zwiedzających). Okazją do nieodpłatnego poznania zbiorów muzealnych jest organizowana „Noc muzeów”. Z tej formy zwiedzania skorzystało w 2012 r. 1,6 tys. osób, to jest o 1,7 tys. mniej niż w roku poprzednim.

Wyk. 4.9. Zwiedzający na 1 muzeum (łącznie z oddziałami muzealnymi)

Źródło: opracowanie własne.

Promocją i prezentacją współczesnej twórczości artystycznej poprzez organizację wystaw i imprez towarzyszących na terenie podregionu nowotarskiego zajmowały się 4 galerie i salony sztuki. W porównaniu do roku 2008 liczba ta zmniejszyła się o jeden obiekt (w powiecie suskim).

W latach 2008 – 2012 liczba zorganizowanych wystaw pozostała na niezmiennym poziomie (45 wystaw, co stanowiło 5,5% ogółu wystaw zorganizowanych przez w/w obiekty w województwie). Zmniejszeniu uległa natomiast liczba ekspozycji- spadek o 10% w porównaniu z rokiem 2008.

W 2012 r. na obszarze podregionu nowotarskiego odnotowano 21,4 tys. osób odwiedzających galerie i salony sztuki, stanowili oni 4,3% ogółu odwiedzających omawiane instytucje w województwie małopolskim. Od początku badanego okresu zaobserwować można systematyczny wzrost liczby odwiedzających galerie i salony sztuki z liczby 14,7 tys. w 2008 r. do 21,4 tys. w roku 2012 (wzrost o 45,6%). Podobną tendencję obserwujemy w całym województwie.

Spośród trzech powiatów wchodzących w skład podregionu nowotarskiego największą liczbę zwiedzających w 2012 r. zgromadziły galerie znajdujące się

na terenie powiatu tatrzańskiego – 15,3 tys., co stanowiło 71,5% ogółu zwiedzających na obszarze omawianego podregionu.

Działalność sceniczną w obrębie podregionu nowotarskiego prowadziły 2 teatry (teatr dramatyczny na terenie powiatu tatrzańskiego oraz teatr lalkowy w powiecie nowotarskim). Zorganizowanych zostało 328 przedstawień w stałych salach teatralnych. Spośród nich 158 przedstawień wystawił teatr dramatyczny i 170 teatr lalkowy. W odniesieniu do roku 2011 odnotowano 5,3% wzrost liczby przedstawień w teatrze dramatycznym (8 przedstawień więcej) przy jednoczesnym spadku (o 8,6%) przedstawień w teatrze lalkowym (16 widowisk mniej w stosunku do 2011r). W wyżej wymienionych przedstawieniach teatralnych uczestniczyło 33,7 tys. osób (4,8% ogółu widzów przedstawień teatralnych w województwie w 2012 r.), co oznacza spadek liczby widzów na obszarze podregionu nowotarskiego o 0,9 tys. w porównaniu z rokiem 2011 (spadek o 2,6%).

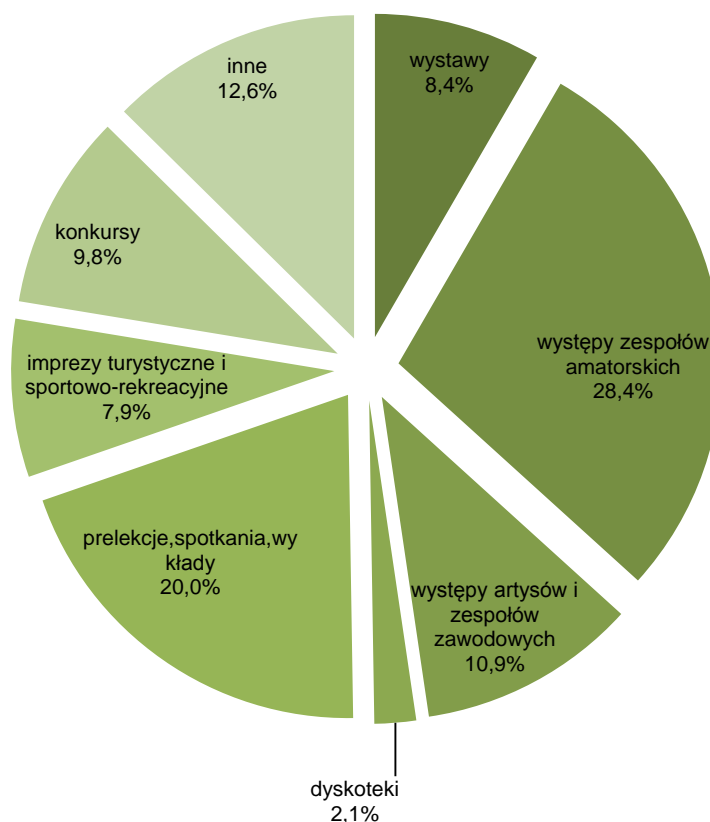
Szeroką działalność społeczno-kulturalną na obszarze podregionu nowotarskiego prowadziły domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice. W 2012 r. na badanym obszarze funkcjonowało 50 takich instytucji, z czego ponad połowa (58%) znajdowała się w powiecie nowotarskim, 28% obiektów działało na terenie powiatu suskiego, natomiast w powiecie tatrzańskim jedynie 14%.

W omawianym roku domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice zorganizowały 2,2 tys. imprez, w których wzięło udział 353,6 tys. uczestników. W porównaniu z rokiem poprzednim zaobserwować można wzrost zainteresowania uczestnictwem w takich imprezach (o 12,5%).

W wyżej wymienionych instytucjach działały 202 zespoły artystyczne zrzeszające 4,5 tys. członków (o 15,4% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim) oraz 186 kół (klubów) prowadzących działalność o określonym profilu tematycznym w zorganizowanych grupach (10,5% ogółu klubów działających w województwie). W zajęciach zorganizowanych przez koła udział wzięło 3,7 tys. osób (o 17,1% więcej niż w 2011 r.).

Wyk. 4.10. Imprezy organizowane przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie instytucji kultury jest zaplecze infrastrukturalne. W omawianym roku 42% domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic użytkowało odrębny budynek. Połowa wyżej wymienionych instytucji działających na terenie podregionu nowotarskiego posiadała salę widowiskową wyposażoną przeciętnie w 179 standardowych miejsc na widowni, 30% omawianych instytucji było przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Największą popularnością spośród omawianych podmiotów działających w sferze kultury cieszą się kina. W 2012 r. na obszarze podregionu nowotarskiego działały 4 kina (co stanowiło 9,1% ogółu kin stałych w województwie małopolskim), które w omawianym roku zgromadziły 131,2 tys. widzów (o 8,8% więcej niż przed rokiem, natomiast o 7,3% mniej niż w 2008 r.).

Tabl. 4.8. Działalność kin stałych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Kina ogółem^a	45	43	46	46	44
Miejsca na widowni w kinach ^a w tys.....	21,6	23,7	24,2	23,8	23,0
Seanse w kinach w tys.....	120,4	118,5	153,9	160,9	142,6
w tym filmów polskich.....	22,8	25,3	21,2	34,4	20,6
Widzowie w kinach w mln.....	3,3	3,6	3,7	3,6	3,0
W tym podregion nowotarski					
Kina razem^a	3	3	4	4	4
Miejsca na widowni w kinach ^a w tys.....	1,0	0,6	0,7	1,0	1,0
Seanse w kinach w tys.....	4,7	4,8	4,9	3,6	5,6
w tym filmów polskich.....	1,4	1,3	0,7	0,9	0,9
Widzowie w kinach w mln.....	141531	132054	101293	120581	131192

a Stan w dniu 31 XII.

Źródło: opracowanie własne.

Od początku badanego okresu zaobserwować można systematyczny wzrost wyświetlanych seansów filmowych. Wyjątek stanowił rok 2011, kiedy to odnotowano spadek liczby wyświetleń o 25,8% w porównaniu z rokiem 2010.

W 2012 r. na omawianym terenie wyświetlono łącznie 5,6 tys. seansów (co stanowiło 3,9% ogółu wyświetleń w województwie małopolskim). Filmy produkcji polskiej stanowiły 15,8% ogółu wyświetleń w podregionie (dla województwa wskaźnik ten wyniósł 14,4%). W porównaniu z rokiem 2008 na terenie podregionu odnotowano 35,7% spadek wyświetleń polskich filmów.

Rozwijaniem potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiem wiedzy i kultury zajmują się w głównej mierze biblioteki.

Na terenie podregionu nowotarskiego w 2012 r. działało 106 bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi). Spośród nich aż 86,8% prowadziło swoją działalność na wsi.

W omawianym roku na omawianym obszarze na 1 bibliotekę publiczną przypadało 3,2 tys. osób (najmniej w powiecie suskim– 2,7 tys., najwięcej w tatrzańskim– 3,8 tys.), dla województwa wskaźnik ten wyniósł 4,2 tys.

Poziom czytelnictwa w bibliotekach publicznych na przestrzeni lat 2008 – 2012 kształtował się na podobnym poziomie. Liczba czytelników aktywnie wypożyczających w 2012 r. na omawianym obszarze wynosiła 54,5 tys. (w powiecie nowotarskim– 31,5 tys., w tatrzańskim– 9,3 tys.).

Najwięcej czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiecie nowotarskim (167), najmniej w tatrzańskim (140), dla województwa wskaźnik ten wyniósł 199.

Tabl. 4.9. Biblioteki publiczne^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Placówki ogółem^b	832	825	816	801	791
w tym biblioteki i filie.....	763	762	759	747	744
Księgozbiór ^a (w tys. wol.).....	10868,3	10822,9	10835,2	10859,1	10882,2
Czytelnicy (w tys.).....	671,2	670,0	670,6	662,1	666,2
W tym podregion nowotarski					
Placówki razem^b	107	106	107	104	106
w tym biblioteki i filie.....	105	106	106	103	106
Księgozbiór ^b (w tys. wol.).....	1249,0	1262,0	1269,0	1289,4	1304,7
Czytelnicy (w tys.).....	54,9	54,0	53,7	54,0	55,0

a Łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi. b Stan w dniu 31 XII.

Źródło: opracowanie własne.

Na przestrzeni lat 2008 – 2012 można zaobserwować znaczący spadek (o 80 tys.) wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz z liczby 915,2 tys. w 2008 r. do poziomu 835,3 w 2012 r. (spadek o 8,7%). Wraz ze spadkiem wypożyczeń zmniejszył się również wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika. Największy spadek odnotowano w powiecie tatrzańskim (z poziomu 19,1 w 2008 r. do 13,7 w 2012 r.).

Podobną tendencję spadkową zaobserwować można w całym województwie. Liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz zmniejszyła się o 6,3%, również wskaźnik wypożyczeń na 1 mieszkańca z 17,1 w 2008 r. do 16,1 w roku 2012.

W placówkach bibliotecznych na obszarze podregionu nowotarskiego użytkowanych było ogółem 369 komputerów, w tym 98,4% komputerów podłączonych było do Internetu. Z ogólnej liczby komputerów będących na wyposażeniu bibliotek 65% stanowiły komputery przeznaczone do użytku czytelników (99,6% spośród nich posiadało dostęp do Internetu).

4.4. OPIEKA ZDROWOTNA

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne udzielane są przez przychodnie i praktyki lekarskie. W 2012 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom podregionu nowotarskiego zapewniało 173 placówek, w tym 132 przychodnie i 42 praktyki lekarskie. W podregionie ponad połowa (53,8%) podmiotów ambulatoryjnych funkcjonowała na wsi, podczas gdy w województwie małopolskim placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zlokalizowanych w mieście było dwukrotnie więcej niż na wsi (odpowiednio 65,7% i 34,3%). W skali województwa zdecydowanie większa była również przewaga przychodni nad praktykami lekarskimi niż na poziomie podregionu nowotarskiego.

Na przestrzeni lat 2008-2012 liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w podregionie nowotarskim wzrosła o 6,1%, podczas gdy w województwie małopolskim wzrost ten był trzykrotnie wyższy (o 18,4%).

Tabl. 4.10. Ambulatoryjna opieka zdrowotna^a
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Przychodnie i praktyki lekarskie....	1589	1630	1657	1882	1882
w tym w ramach:					
miasto.....	1015	1041	1063	1222	1236
wieś.....	574	589	594	660	646
W tym podregion nowotarski					
Przychodnie i praktyki lekarskie....	163	155	153	170	173
w tym w ramach:					
miasto.....	75	68	67	75	80
wieś.....	88	87	86	95	93

a Od 2012 r. przychodnie łącznie z przychodniami MON i MSW; tylko praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w podregionie nowotarskim udzielono 1,8 mln porad lekarskich i stomatologicznych, co stanowiło 7,2% porad ambulatoryjnych udzielonych w województwie małopolskim. Zarówno w skali województwa, jak i podregionu zdecydowaną większość porad (ponad 95%) stanowiły porady udzielone w przychodniach. Zlokalizowane na terenie podregionu nowotarskiego praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów realizujące świadczenia

zdrowotne finansowane za środków publicznych (umowy z NFZ) świadczyły przede wszystkim porady stomatologiczne (66,7 tys.).

Tabl. 4.11. Porady udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys.				
Województwo małopolskie					
Razem.....	24551,8	24789,0	24168,5	25251,2	25409,1
w tym w ramach:					
przychodni.....	23521,6	24018,1	23480,5	24571,9	24 829,6
praktyk lekarskich.....	1030,2	770,9	688,0	679,3	579,5
Lekarskie.....	21946,4	22010,0	21329,7	22209,0	22 436,9
Stomatologiczne.....	2605,3	2779,0	2838,8	3042,2	2 972,2
W tym Podregion nowotarski					
Razem.....	1829,0	1871,8	1832,1	1862,9	1821,7
w tym w ramach:					
przychodni.....	1714,1	1778,5	1746,0	1783,6	1744,5
praktyk lekarskich.....	114,9	93,3	86,1	79,3	77,2
Lekarskie.....	1647,1	1694,7	1663,8	1688,7	1655,2
Stomatologiczne.....	182,0	177,1	168,2	174,2	166,5

a Od 2012 r. porady w przychodniach prezentowane są łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych; porady z praktyk lekarzy i lekarzy dentyistów realizujących świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych; bez porad udzielonych pacjentom niehospitalizowanym z izb przyjęć szpitali ogólnych.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Miernikiem opisującym dostępność podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2012 r. w województwie małopolskim 1 podmiot ambulatoryjny obsługiwał średnio 1782 mieszkańców - o 184 osoby mniej niż w podregionie nowotarskim. Na terenie podregionu nowotarskiego na 1 podmiot przypadało 1967 mieszkańców, przy czym w powiecie nowotarskim było to 1985, w powiecie tatrzańskim 1989, a najmniej w powiecie suskim – 1910 mieszkańców. Na poziomie gmin najmniej mieszkańców przypadało na 1 podmiot ambulatoryjny w Rabce-Zdrój (1167), a także w Szczawnicy, Jordanowie i Zakopanem (po ponad 1200 mieszkańców na 1 placówkę). Zdecydowanie najwięcej mieszkańców na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w Szaflarach (10695), a w dalszej kolejności w Makowie Podhalańskim (4094) i Czorsztynie (3712).

Innym miernikiem opisującym działalność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest liczba udzielonych porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2012 r. w województwie małopolskim na 1 mieszkańca przypadało

7,6 porady, podczas gdy na obszarze podregionu nowotarskiego wskaźnik ten wyniósł 5,3. Na poziomie powiatów najwięcej porad na 1 mieszkańca zanotowano w powiecie suskim (5,9), a najmniej w nowotarskim (5,0).

Apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne są również istotnym elementem systemu opieki zdrowotnej. W 2012 r. sprzedażą leków i środków medycznych w podregionie nowotarskim zajmowało się 100 aptek ogólnodostępnych, co stanowiło 9,0% tego typu placówek w województwie małopolskim. W latach 2008-2010 liczba aptek utrzymywała się na podobnym poziomie, a następnie w 2011 r. wzrosła, co w konsekwencji spowodowało spadek liczby ludności przypadającej na 1 aptekę. W porównaniu do 2008 r. liczba aptek w podregionie nowotarskim zwiększyła się o 8,7%, podczas gdy w skali województwa zanotowano wzrost o 19,6%.

Tabl. 4.12. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Apteki.....	930	967	991	1083	1112
Pracujący (mgr farmacji).....	2063	2125	2157	2338	2393
Punkty apteczne.....	97	113	97	112	128
Pracujący (mgr farmacji).....	31	22	17	18	17
W tym podregion nowotarski					
Apteki.....	92	91	91	98	100
Pracujący (mgr farmacji).....	182	185	187	205	216
Punkty apteczne.....	17	21	18	20	23
Pracujący (mgr farmacji).....	3	4	5	3	2

Źródło: opracowanie własne.

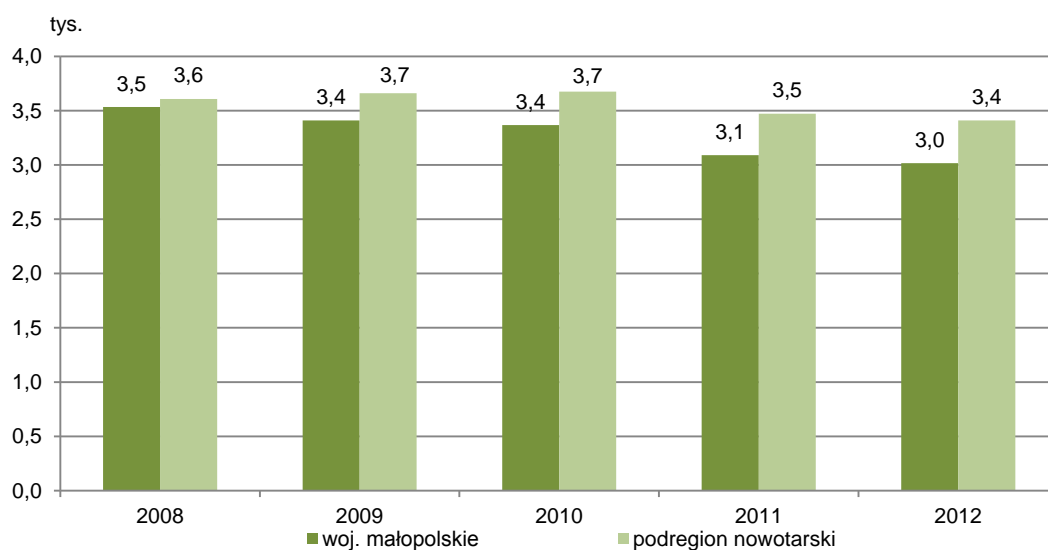
W 2012 r. w aptekach zlokalizowanych na terenie podregionu nowotarskiego pracowało 216 magistrów farmacji, co stanowiło 42,9% wszystkich pracujących w tego typu placówkach w podregionie i 9,0% wszystkich magistrów farmacji pracujących w aptekach w skali województwa. W aptekach działających w podregionie pracowało również 200 techników farmaceutycznych. Zawód farmaceuty jest bardzo sfeminizowany. W 2012 r. aż 94,5% techników i 80,6% magistrów farmacji w podregionie stanowiły kobiety.

Do jednostek zajmujących się sprzedażą leków gotowych należą również punkty apteczne. W 2012 r. w podregionie nowotarskim działały 23 punkty apteczne

(wszystkie na wsi), w których pracowało 2 magistrów farmacji i 28 techników farmaceutycznych.

Analiza liczby ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną wykazała, że podregion nowotarski charakteryzował się mniejszą dostępnością aptek dla mieszkańców w porównaniu do całego województwa małopolskiego. W 2012 r. w podregionie na 1 aptekę przypadało 3,4 tys. mieszkańców, podczas gdy wskaźnik ten dla województwa wyniósł 3,0 tys.

Wykr. 4.11. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną

Źródło: opracowanie własne.

4.5. POMOC SPOŁECZNA

W końcu 2012 r. w podregionie nowotarskim działało 14 placówek stacjonarnych pomocy społecznej. Na tę sumę składało się: osiem domów pomocy społecznej, trzy noclegownie, dwie placówki funkcjonujące w ramach działalności gospodarczej lub statutowej oraz jedna jednostka niesklasyfikowana. W okresie pięciu lat liczba placówek nieznacznie się zmieniała.

Jednostki działające w podregionie nowotarskim charakteryzowały się średnią liczbą miejsc niższą niż w województwie małopolskim, a różnica wahała się między 16 a 23 miejsca. Przykładowo w 2012 r. placówki w podregionie nowotarskim dysponowały średnio 43 miejscami, a w województwie małopolskim – 63 miejscami. W pozostałych latach jednostki w omawianym podregionie dysponowały średnio: 41 miejscami w 2011 r., 53 miejscami w 2010 r., 50 miejscami w 2009 r. oraz 54 miejscami w 2008 r. Warto dodać, że w okresie między 2008 r. a 2012 r. zaobserwowano ogólny trend zmniejszania się średniej liczby miejsc w placówkach na obu obszarach.

Obłożenie placówek w podregionie nowotarskim wyniosło od 93,5% do 98,0%. Oznacza to, że w badanym dniu 31 grudnia każda placówka posiadała średnio od jednego do trzech wolnych miejsc. Prawo do zakwaterowania w domu pomocy społecznej przysługuje osobom potrzebującym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności niemogącym samodzielnie funkcjonować w samodzielnym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Noclegownie udzielają tymczasowego schronienia osobom lub rodzinom, gdy są go pozbawione – a więc zazwyczaj osobom bezdomnym. Placówki funkcjonujące w ramach działalności gospodarczej lub statutowej zapewniają całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku, przewlekle chorym lub niepełnosprawnym. Analiza mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w podregionie nowotarskim w końcu 2012 r. prowadzi do następującego wniosku: najliczniejsze grupy stanowiły osoby w podeszłym wieku (41,6%), przewlekle chore (25,1%) oraz niepełnosprawne (24,0%), a najmniej liczną bezdomni (4,2%).

Tabl. 4.13. Placówki stacjonarne pomocy społecznej
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Placówki pomocy społecznej.....	118 ^a	125	128	145	150
w tym domy pomocy społecznej.....	89	89	90	89	89
Miejsca.....	8740 ^a	8933	8857	9244	9428
Mieszkańcy.....	8618 ^a	9007	8828	8915	9094
W tym podregion nowotarski					
Placówki pomocy społecznej....	9 ^a	10	10	14	14
w tym domy pomocy społecznej.....	6	8	8	8	8
Miejsca.....	490 ^a	504	527	570	600
Mieszkańcy.....	472 ^a	494	493	536	574

^a Z filią.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne.

Oprócz stacjonarnych form pomocy społecznej w Polsce udzielana jest również pomoc środowiskowa w miejscu zamieszkania. Podstawowym warunkiem skorzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest zaistnienie jednego z problemów określonych w ustawie⁵, a są nimi: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna. Ponadto prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 542 zł oraz rodzinom, w których dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł. Podane wysokości dochodów obowiązują od 1 października 2012 r.⁶ Do 30 września 2012 r. kwoty wynosiły odpowiednio 477 zł i 351 zł.

W 2012 r. w podregionie nowotarskim 7,0 tys. gospodarstw domowych skorzystało ze świadczeń pomocy społecznej. Ich udział w ogólnej liczbie

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 Nr 64 poz. 593)

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2012 Nr 0 poz. 823)

gospodarstw, które uzyskały wsparcie w województwie małopolskim, wyniósł 8,8%. Beneficjenci w liczbie 22,9 tys. stanowili 6,7% mieszkańców podregionu nowotarskiego. Odsetek beneficjentów w województwie małopolskim był identyczny. Warto dodać, że co dziesiąty mieszkaniec województwa małopolskiego, który skorzystał z pomocy społecznej, pochodził z podregionu nowotarskiego (10,3%).

Tabl. 4.14. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys.				
Województwo małopolskie					
Gospodarstwa domowe.....	79,3	80,4	80,1	76,8	79,0
Członkowie gospodarstw domowych.....	249,0	240,1	234,7	220,3	223,5
W tym podregion nowotarski					
Gospodarstwa domowe.....	7,1	7,1	7,5	6,5	7,0
Członkowie gospodarstw domowych.....	26,1	24,4	23,9	21,8	22,9

Źródło: opracowanie własne.

Pomoc państwa w ramach systemu świadczeń rodzinnych jest realizowana za pomocą wsparcia finansowego w postaci zasiłków rodzinnych i dodatków, świadczeń opiekuńczych (w tym zasiłków pielęgnacyjnych) oraz zapomóg wypłacanych między innymi z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowego). Przyznanie prawa do zasiłków rodzinnych związane jest między innymi ze spełnieniem kryterium dochodowego. Do 31 października 2012 r. wynosiło ono 504 zł na członka rodziny. Wyjątek stanowiły rodziny opiekujące się dzieckiem niepełnosprawnym, dla których próg został podniesiony do kwoty 583 zł na jednego członka. Od 1 listopada 2012 r. zwiększono kwoty dochodów, pozwalających na pobieranie zasiłków rodzinnych. Wynoszą one odpowiednio 539 zł i 623 zł. Uprawnienie do zasiłków rodzinnych pozwala ubiegać się również o przysługujące do niego dodatki. Zasiłki pielęgnacyjne przysługują osobom niepełnosprawnym i tym, które ukończyły 75 lat.⁷

W 2012 r. w podregionie nowotarskim 19,2 tys. rodzin otrzymało świadczenia rodzinne. Stanowiły one 15,9% wszystkich rodzin w województwie małopolskim. W okresie pięciu lat liczba rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne

⁷ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2003 Nr 228 poz. 2255)

systematycznie spadała zarówno w podregionie nowotarskim, jak i w województwie małopolskim. W konsekwencji między 2008 r. a 2012 r. spadek wyniósł odpowiednio 19,7% i 29,3%. Należy dodać, że w badanym okresie regularnie zwiększał się udział rodzin mieszkających w podregionie nowotarskim w ogólnej ich liczbie w województwie małopolskim. Podczas gdy w 2008 r. 14,0% rodzin pobierających świadczenia rodzinne w województwie małopolskim pochodziło z podregionu nowotarskiego, odsetek ten wyniósł 15,9% w 2012 r.

Tabl. 4.15. Świadczenia rodzinne

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Rodziny otrzymujące świadczenia (w tys.).....	171,1	153,3	141,5	132,3	121,0
Kwota świadczeń rodzinnych (w mln zł).....	680,6	662,0	742,6	735,4	719,3
w tym:					
zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami)					
w mln zł.....	506,0	475,2	512,2	475,1	436,4
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	74,3	71,8	69,0	64,6	60,7
zasiłki pielęgnacyjne					
w mln zł.....	107,1	116,2	118,4	118,1	116,5
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	15,7	17,6	15,9	16,1	16,2
W tym podregion nowotarski					
Rodziny otrzymujące świadczenia (w tys.).....	24,0	22,7	21,9	20,8	19,2
Kwota świadczeń rodzinnych (w mln zł).....	91,3	91,3	102,6	100,7	97,7
w tym:					
zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami)					
w mln zł.....	72,9	71,6	80,0	75,4	70,4
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	79,8	78,4	78,0	74,8	72,1
zasiłki pielęgnacyjne					
w mln zł.....	11,5	12,4	12,6	12,5	12,1
w % kwoty świadczeń rodzinnych.....	12,6	13,6	12,3	12,4	12,4

Źródło: opracowanie własne.

W 2012 r. w podregionie nowotarskim wartość wypłaconych świadczeń rodzinnych wyniosła 97,7 mln zł. Stanowiła ona 13,6% kwoty przeznaczonej na świadczenia w województwie małopolskim. W pozostałych latach wskaźnik ten był podobny i wahał się między 13,4% w 2008 r. a 13,8% w 2009 r. oraz 2010 r. Wśród świadczeń rodzinnych dominowały zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami). W okresie pięciu lat zaobserwowano tendencję zmniejszania się udziału omawianych zasiłków w ogólnej kwocie świadczeń, z 79,8% w 2008 r. do 72,1% w 2012 r. Podobną tendencję zaobserwowano w województwie małopolskim.

Sytuację finansową rodzin można zbadać na podstawie odsetka dzieci w wieku do 17 lat, z powodu których rodzice otrzymali zasiłki. W 2012 r. wskaźnik ten wyniósł blisko 50% w podregionie nowotarskim i był wyższy o ponad 15 p. proc. niż w województwie małopolskim. Niepełnoletni beneficjenci podregionu nowotarskiego stanowili 16,2% ogólnej ich liczby w województwie małopolskim. Należy dodać, że w okresie pięciu lat systematycznie zmniejszała się liczba dzieci otrzymujących zasiłki. W podregionie nowotarskim zanotowano spadek na poziomie 22,3% - z 47,4 tys. dzieci w 2008 r. do 36,9 tys. dzieci w 2012 r. Województwo małopolskie charakteryzowało się spadkiem równym 30,1% - z 324,6 tys. dzieci do 227,1 tys. dzieci.

Drugą grupę świadczeń rodzinnych stanowiły zasiłki pielęgnacyjne. W 2012 r. w podregionie nowotarskim przeznaczono na nie 12,1 mln zł, co stanowiło 12,4% ogólnej kwoty świadczeń. W pozostałych latach wskaźniki były podobne.

ROZDZIAŁ 5. TURYSTYKA

Województwo małopolskie jest jednym z najczęściej i najliczniej odwiedzanych przez turystów województwem w Polsce. Na wysoki wynik województwa ma wpływ przede wszystkim miasto Kraków, a w drugiej kolejności podregion nowotarski. O wyjątkowości podregionu nowotarskiego decyduje przede wszystkim górski krajobraz przyciągający turystów z całej Polski jak i z zagranicy. Co ważne ta część województwa małopolskiego jest popularna wśród turystów zarówno zimą jak i latem, co daje duże możliwości rozwoju branży turystycznej.

Podregion nowotarski cechuje się przede wszystkim górkim ukształtowaniem terenu. Na jego terenie znajdują się pasma górskie Pienin, Gorców i przede wszystkim Tatr. Zlokalizowanych na jego terenie jest również wiele Parków Narodowych i Krajobrazowych, a także ogromna ilość pomników przyrody. Specyfiką regionu jest też kultura związana z Podhalem.

Podregion nowotarski posiada bardzo dobrze rozwiniętą i wciąż powiększającą się bazę turystyczną, co sprawia, że jest doskonale przygotowany na przyjmowanie turystów z Polski i zagranicy przez cały rok.

5.1. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE

Według stanu w dniu 31 lipca 2012 r. na terenie podregionu nowotarskiego działalność prowadziły 754 turystyczne obiekty noclegowe. Stanowiło to 53,9% wszystkich obiektów w województwie małopolskim. W porównaniu z rokiem 2008 liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania na terenie podregionu nowotarskiego zwiększyła ponad dwukrotnie, jednak jest to związane ze zmianą metodologii badania turystycznych obiektów noclegowych⁸. Jednak w dniu 31 lipca 2011 według poprzedniej metodologii liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania w podregionie nowotarskim była niższa o 7,3% niż w roku 2008.

W strukturze obiektów zbiorowego zakwaterowania znajdujących się na terenie podregionu nowotarskiego, podobnie jak i w całym województwie, dominują

---

⁸ Patrz uwagi metodyczne, ust. 58 na str.28.

kwatery prywatne – w 2012 roku stanowiły one 54,8% wszystkich obiektów na terenie podregionu (33,0% na terenie województwa). Warto także zaznaczyć, że spośród wszystkich 462 objętych badaniem kwater prywatnych na terenie województwa małopolskiego, 413 (czyli 89,4%) było ulokowanych na terenie podregionu nowotarskiego. Świadczy to o specyfice bazy turystycznej tego obszaru.

Wśród pozostałych rodzajów obiektów zbiorowego zakwaterowania na terenie podregionu nowotarskiego największy udział miały: ośrodki wczasowe (9,0%), hotele (5,8%), kwatery agroturystyczne (5,4%) i pensjonaty (5,0%).

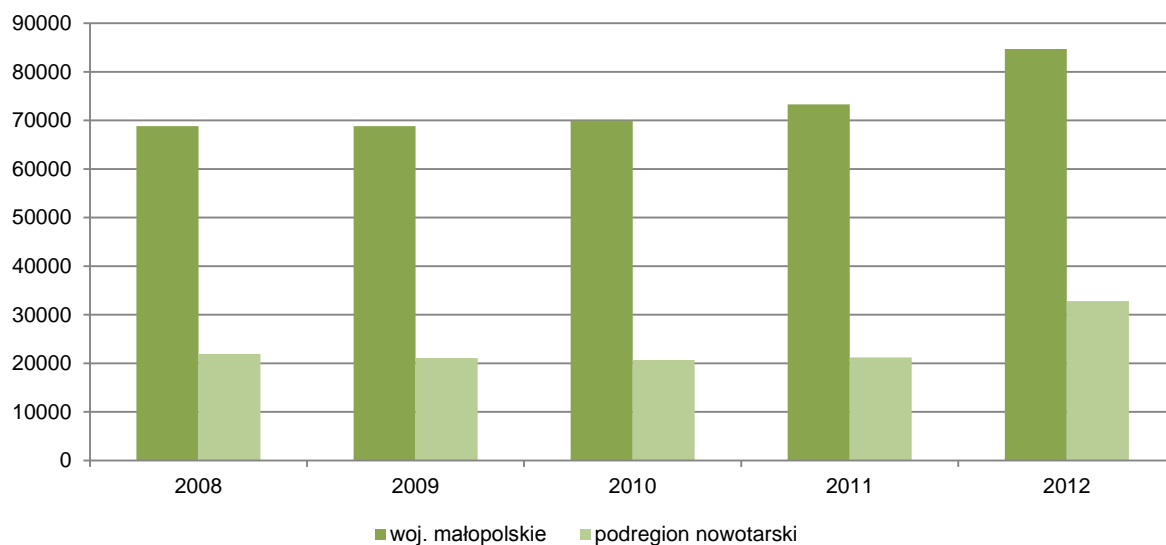
Tabl. 5.1. Turystyczne obiekty noclegowe według rodzaju obiektu

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Województwo małopolskie					
Ogółem	872	894	875	880	1400
w tym:					
Hotele.....	204	231	249	275	287
Pokoje gościnne/kwatery prywatne	-	-	-	-	462
Inne obiekty hotelowe.....	37	52	71	76	74
Ośrodki wczasowe.....	129	113	113	108	104
Kwatery agroturystyczne.....	-	-	-	-	67
Pensjonaty.....	64	69	64	60	60
Ośrodki szkoleniowo wypoczynkowe	70	64	68	65	59
Pozostałe obiekty.....	368	365	310	296	287
W tym podregion nowotarski					
Ogółem	331	327	304	307	754
w tym:					
Hotele.....	28	33	37	45	44
Pokoje gościnne/kwatery prywatne	-	-	-	-	413
Inne obiekty hotelowe.....	8	16	25	29	27
Ośrodki wczasowe.....	74	65	67	68	68
Kwatery agroturystyczne.....	-	-	-	-	41
Pensjonaty.....	41	40	39	38	38
Ośrodki szkoleniowo wypoczynkowe	24	21	23	25	22
Pozostałe obiekty.....	156	152	113	102	101

Źródło: opracowanie własne.

Liczba miejsc noclegowych w podregionie nowotarskim wynosiła w 2012 roku 32,8 tys., co stanowiło 38,7% miejsc noclegowych w województwie małopolskim. W porównaniu z 2008 rokiem liczba miejsc noclegowych w podregionie nowotarskim wzrosła o 49,5%, jednak wzrost ten ma związek ze wspomnianą wcześniej zmianą metodologii badania.⁹

Wykr. 5.1. Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych

Źródło: opracowanie własne.

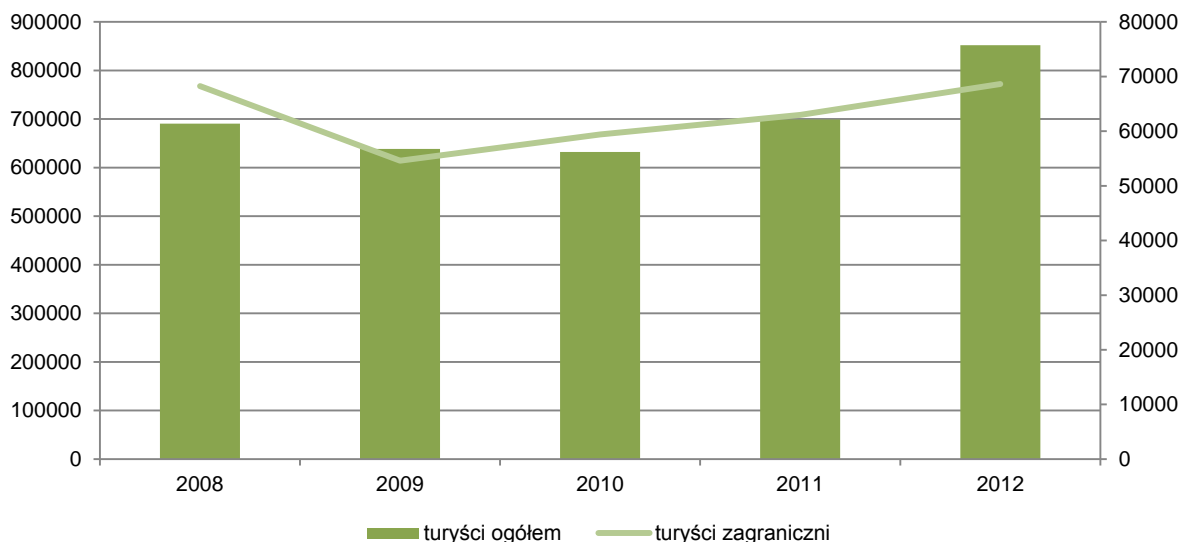
5.2. WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH

W 2012 r. na terenie podregionu nowotarskiego z noclegów skorzystało 852,0 tys. turystów, co stanowiło 24,6% wszystkich turystów korzystających z noclegów na terenie województwa małopolskiego. W porównaniu z rokiem 2008 liczba turystów korzystających z noclegów na terenie podregionu nowotarskiego zwiększyła się w 2012 r. o 23,4% (w województwie o 28,0%). Także i w tym wypadku na znaczny wzrost liczby korzystających w porównaniu z rokiem 2011 miała wpływ zmiana metodologii.⁹

⁹ Patrz uwagi metodyczne, ust. 58 na str. 28

Wśród wszystkich turystów korzystających z noclegów na terenie podregionu nowotarskiego w 2012 r., 8,1% stanowili turyści zagraniczni. Ich liczba w porównaniu z rokiem 2008 wzrosła o 0,5%.

Wykr. 5.2. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych

Źródło: opracowanie własne.

Wśród turystów zagranicznych korzystających z noclegów w podregionie nowotarskim w 2012 roku największy udział mieli turyści z Niemiec (11,9%), Rosji (9,3%), Węgier (8,9%), Ukrainy (8,3%) i Wielkiej Brytanii (8,0%).

Tabl. 5.2. Turyści korzystający z noclegów według rodzajów turystycznych obiektach noclegowych

Wyszczególnienie	Udział korzystających z noclegów	
	Województwo małopolskie	Podregion nowotarski
Ogółem	100,0	100,0
w tym:		
Hotele.....	60,5	30,7
Pensjonaty.....	3,4	10,7
Inne obiekty hotelowe.....	4,2	5,3
Pokoje gościnne/kwatery prywatne....	4,1	12,1
Ośrodki wczasowe.....	5,4	15,8
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.	3,4	5,3
Pozostałe obiekty.....	19,0	20,1

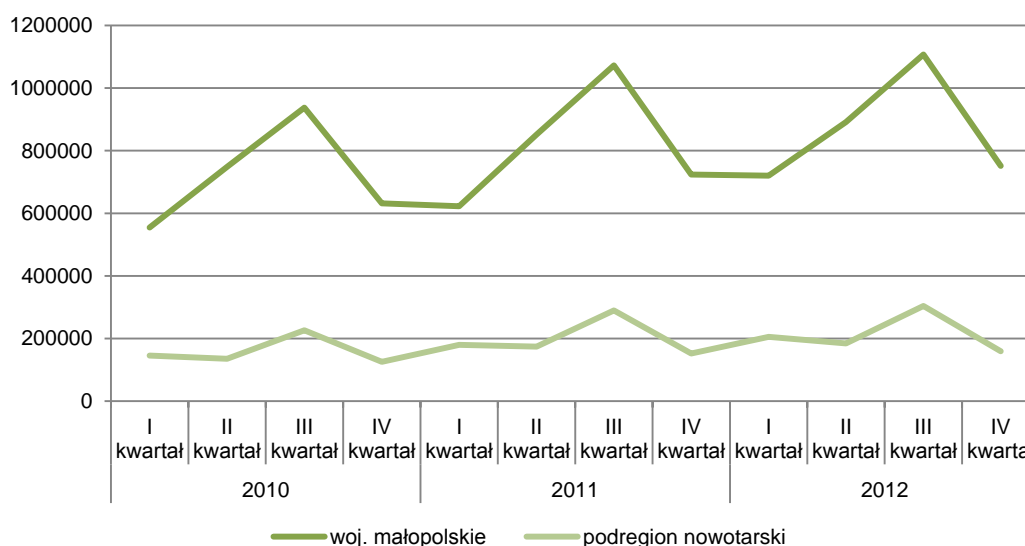
Źródło: opracowanie własne.

Na uwagę zasługuje również wartość wskaźnika korzystających z noclegów na 1000 ludności, który dla podregionu nowotarskiego w 2012 roku wynosił 2500,9 podczas gdy dla całego województwa wynosił 1035,8. Bardzo wysoka wartość wskaźnika występowała z kolei w samym powiecie tatrzańskim – 9468,6 korzystających na 1000 ludności.

Turyści korzystający z noclegów na terenie podregionu nowotarskiego w 2012 r. (podobnie jak w województwie małopolskim) najczęściej wybierali hotele – uczyniło tak 30,7% z nich (60,5% w województwie). Popularnością cieszyły się też ośrodki wczasowe – 15,8% korzystających (5,4% w województwie), pokoje gościnne/kwatery prywatne – 12,1% (4,1% w województwie) oraz pensjonaty – 10,7% korzystających (3,4% w województwie).

Wykr. 5.3. Turyści korzystający z noclegów według kwartałów

Źródło: opracowanie własne.

Na uwagę zasługuje również wspomniany wcześniej rozkład natężenia ruchu turystycznego w ciągu roku. Na terenie podregionu nowotarskiego przez większość kwartałów utrzymuje się podobna ilość turystów korzystających z noclegów. Jedynie w trakcie sezonu letniego (III kwartał) liczba korzystających jest wyższa. Dla porównania na terenie całego województwa również w III kwartale występuje największa liczba turystów, ale w pozostałych kwartałach jest już ona znacznie niższa.

5.3. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

W 2012 r. powierzchnia obszarów chronionych w podregionie nowotarskim wynosiła 191,4 tys. ha, co stanowiło 73,8% jego powierzchni ogólnej. Powierzchnia ta stanowiła ponadto 24,5% obszarów chronionych w województwie małopolskim. Wśród powiatów wchodzących w skład podregionu nowotarskiego, powierzchnię powiatu tatrzańskiego w 92,9% stanowiły obszary chronione, powiatu nowotarskiego 88,5%, a powiatu suskiego jedynie 28,9%.

W stosunku do 2008 r. powierzchnia obszarów chronionych na terenie podregionu nowotarskiego zmniejszyła się o 5901,2 ha czyli o 2,9%.

Wśród obszarów chronionych największy udział w 2012 roku miały obszary chronionego krajobrazu 81,1%. Wysoki był też udział terenów należących do Parków Narodowych – 14,7%, a także Parków Krajobrazowych 4,2%.

Łączna powierzchnia terenów wchodzących w skład Parków Narodowych wynosiła w 2012 r. 28,5 tys. ha, a w skład Parków Krajobrazowych – 8159,3 ha.

Tabl. 5.4. Powierzchnia obszarów chronionych według powiatów

Wyszczególnienie	Powierzchnia obszarów chronionych w ha	
	w liczbach bezwzględnych	w % ogółu
Ogółem.....	194148,8	100,0
Powiat nowotarski.....	130514,5	67,2
Powiat tatrzański.....	43810,0	22,6
Powiat suski.....	19824,3	10,2

Źródło: opracowanie własne.

Powierzchnię 15 gmin podregionu nowotarskiego w 2012 roku w 100% stanowiły obszary prawnie chronione.

Na terenie podregionu nowotarskiego w 2012 r. znajdowało się 148 pomników przyrody, co stanowiło 6,7% ich ogólnej liczby w województwie małopolskim. W stosunku do 2008 r. liczba pomników przyrody na terenie podregionu nowotarskiego zmniejszyła się o 7, czyli 4,5%.

5.4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI

Dziedzictwo kulturowe podregionu nowotarskiego stanowią w dużej mierze obszary przyrody wymienione powyżej. Na jego terenie znajdują się aż 4 Parki Narodowe: Babiogórski, Gorczański, Pieniński i Tatrzański.

Na terenie podregionu nowotarskiego znajduje się ponad 450 zabytków nieruchomości będących w rejestrach Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Zdecydowana większość z tych zabytków znajduje się w powiecie nowotarskim (ponad 250). Wśród nich należy wymienić przede wszystkim drewnianą zabudowę w Chochołowie, Poroninie czy Zakopanem. Co istotne niemal w każdej gminie podregionu nowotarskiego można znaleźć obiekty będące zabytkami.

Przez podregion nowotarski przebiegają również rozmaite kulturowe szlaki tematyczne, takie jak: Turystyczny szlak kolejowy przez Karpaty; Szlak architektury drewnianej; Małopolski szlak zamków i warowni; Szlak Gotycki – pętla nowotarska; Małopolski szlak papieski im. Jana Pawła II; Szlak dziedzictwa kulturowego Podtatrza. Znajdują się tu również Kulturowy Park Kotliny Zakopiańskiej.

ROZDZIAŁ 6. ROLNICTWO

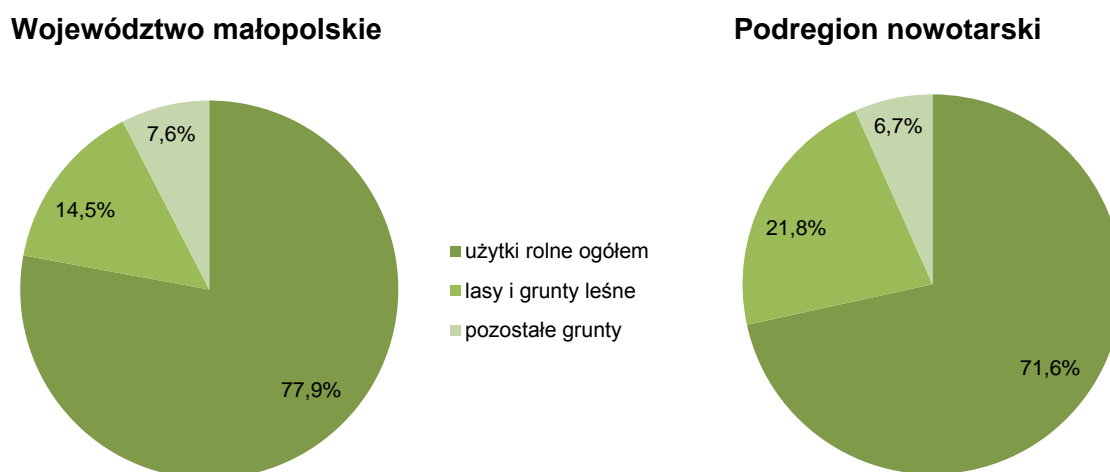
Na specyfikę podregionu nowotarskiego wpływ ma też swoisty typ rolnictwa obserwowany na tym obszarze. Dominują tu pastwiska i łąki, a także duża powierzchnia lasów. Obserwować też można hodowlę owiec w skali niespotykanej nigdzie indziej w kraju.

Dane w rozdziale zaprezentowane zostały na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku. Według jego wyników liczba gospodarstw rolnych na terenie podregionu nowotarskiego wynosiła 45,4 tys., co stanowiło 16,0% gospodarstw ogółem w województwie małopolskim. Odsetek gospodarstw o powierzchni do 1 ha włącznie wynosił w podregionie nowotarskim 43,9% i był wyższy niż w województwie (42,8%).

6.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Łączna powierzchnia gruntów rolnych gospodarstw rolnych z podregionu nowotarskiego wynosiła w 2010 roku 156,2 tys. ha, co stanowiło 18,3% powierzchni gruntów rolnych w województwie. Największą grupę gruntów rolnych stanowiły użytki rolne. Ich powierzchnia wynosiła 111,8 tys. ha, czyli 71,6%. Natomiast powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze stanowiła 59,1% gruntów ogółem w podregionie nowotarskim. Dla porównania w województwie małopolskim udział użytków rolnych wynosił 77,9%, a użytków rolnych w dobrej kulturze 70,5%.

Wykr. 6.1. Struktura gruntów rolnych według rodzajów

Blisko połowę (47,8%) powierzchni gruntów rolnych na terenie podregionu nowotarskiego stanowiły łąki i pastwiska. W skali województwa ta grupa gruntów stanowiła jedynie 26,2%. W województwie dominowały natomiast użytki rolne pod zasiewami, których udział wynosił 35,3%. Gruntów pod zasiewami w podregionie nowotarskim było jedynie 6,9%. Pokazuje to specyficzną cechę tej części województwa – dominację łąk i pastwisk przeznaczonych na wypas zwierząt.

W podregionie nowotarskim występował też znacznie wyższy odsetek powierzchni lasów i gruntów leśnych niż w województwie małopolskim – 21,8% wobec 14,5%.

Tabl. 6.1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2010 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w % ogółu
	Województwo małopolskie	
Ogółem powierzchnia.....	851832,5	100,0
Użytki rolne razem.....	663517,6	77,9
pod zasiewami.....	300686,7	35,3
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi.....	28912,0	3,4
uprawy trwałe.....	16122,7	1,9
sady ogółem.....	15357,0	1,8
ogrody przydomowe.....	4442,4	0,5
łąki trwałe.....	223415,8	26,2
pastwiska stałe.....	26890,9	3,2
pozostałe użytki rolne.....	63047,2	7,4
Lasy i grunty leśne.....	123857,4	14,5
Pozostałe grunty.....	64457,4	7,6
	W tym podregion nowotarski	
Ogółem powierzchnia.....	156234,65	100,0
Użytki rolne razem.....	111820,51	71,6
pod zasiewami.....	10768,76	6,9
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi.....	755,15	0,5
uprawy trwałe.....	155,28	0,1
sady ogółem.....	146,73	0,1
ogrody przydomowe.....	226,05	0,1
łąki trwałe.....	74702,81	47,8
pastwiska stałe.....	5783,27	3,7
pozostałe użytki rolne.....	19429,19	12,4
Lasy i grunty leśne.....	34003,32	21,8
Pozostałe grunty.....	10410,81	6,7

Źródło: opracowanie własne.

6.2. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

Podregion nowotarski charakteryzuje się niespotykaną w skali kraju hodowlą owiec. W 2010 r. na jego terenie hodowano 50,0 tys. owiec, co stanowiło 71,6% pogłowia owiec w województwie i 18,7% pogłowia w Polsce. Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wynosiła w podregionie nowotarskim 44,7 podczas gdy w województwie małopolskim 10,5.

Wysoki w skali województwa był również udział stada bydła. Na terenie podregionu nowotarskiego hodowano 42,8 tys. sztuk bydła, co stanowiło 21,2% hodowli w województwie. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła 38,2 (w województwie 30,4).

Tabl. 6.2. Pogłowia zwierząt gospodarskich w 2010 r.

Wyszczególnienie	Pogłowia zwierząt	
	w sztukach	na 100 ha UR
	Województwo małopolskie	
Bydło.....	201571	30,4
Trzoda chlewna.....	359891	54,2
Owce.....	69859	10,5
Kozy.....	17949	2,7
Konie.....	21324	3,2
Drób kurzy.....	6047957	911,5
	W tym podregion nowotarski	
Bydło.....	42751	38,2
Trzoda chlewna.....	6578	5,9
Owce.....	49994	44,7
Kozy.....	2990	2,7
Konie.....	3539	3,2
Drób kurzy.....	322603	288,5

Źródło: opracowanie własne.

Pogłowia trzody chlewnej w podregionie nowotarskim wynosiło w 2010 roku 6,6 tys. sztuk, co stanowiło zaledwie 1,8% pogłowia w skali województwa. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła 5,9 i była zdecydowanie niższa od wartości dla województwa wynoszącej 54,2.

Na terenie podregionu nowotarskiego hodowano w 2010 roku 3,0 tys. kóz, co stanowiło 16,7% hodowli tych zwierząt w całym województwie. Obsada kóz na 100 ha użytków rolnych wynosiła 2,7 podobnie jak w województwie.

Pogłowie koni na terenie podregionu nowotarskiego wynosiło 3,5 tys. sztuk, co stanowiło 16,6% hodowli w województwie. Obsada koni na 100 ha użytków rolnych wynosiła w podregionie nowotarskim 3,2 (w województwie 3,2).

6.3. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

Łączna powierzchnia zasiewów w podregionie nowotarskim w 2010 roku wyniosła 10,8 tys. ha, co stanowiło 3,5% powierzchni zasiewów w województwie małopolskim. W strukturze zasiewów dominującą rolę w podregionie nowotarskim odgrywała uprawa ziemniaków i zbóż. Powierzchnia zasiewów ziemniaków stanowiła 46,0% ogólnej powierzchni zasiewów, a powierzchnia zbóż 45,0%. Udział pozostałych grup zasiewów był w podregionie nowotarskim bardzo niski.

Tabl. 6.3. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w 2010 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w sztukach	w % ogółu
Województwo małopolskie		
Ogółem.....	300686,7	100,0
Zboża.....	207827,5	69,1
Ziemniaki	35907,6	11,9
Przemysłowe	8636,6	2,9
Buraki cukrowe.....	1570,5	0,5
Rzepak i rzepik.....	5363,4	1,8
Strączkowe jadalne na ziarno.....	2005,4	0,7
Warzywa gruntowe.....	15734,0	5,2
W tym podregion nowotarski		
Ogółem.....	10768,8	100,0
Zboża.....	4850,9	45,0
Ziemniaki	4948,4	46,0
Przemysłowe	38,3	0,4
Buraki cukrowe.....	23,6	0,2
Rzepak i rzepik.....	0,0	0,0
Strączkowe jadalne na ziarno.....	1,2	0,0
Warzywa gruntowe.....	13,2	0,1

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 7. PODREGION NOWOTARSKI NA TLE INNYCH PODREGIONÓW W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2012 R.

Podregion nowotarski posiada unikalne walory naturalne Tatr i Beskidu. Na jego terenie znajdują się trzy parki narodowe, rezerваты przyrody oraz liczne obszary Natura 2000. Różni się od innych podregionów województwa małopolskiego wyraźnie górskim charakterem. Dominują tu małe i średnie przedsiębiorstwa oraz dobrze rozwinięta baza turystyczno-rekreacyjna. Do roli stolicy podregionu aspiruje Nowy Targ, który jako ośrodek ponadlokalny integruje cały obszar.

7.1. PORÓWNANIE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH WYBRANYCH PODREGIONÓW.

Analizując uwarunkowania społeczno-gospodarcze podregionu nowotarskiego, należy zauważyć, iż jest on trzecim pod względem powierzchni podregionem województwa małopolskiego (17,3% powierzchni województwa). Plasuje się on za podregionami: krakowskim (26,7%) oraz nowosądeckim (23,2%).

Liczba ludności zamieszkującej podregion nowotarski, daje mu ostatnią lokatę w województwie. W 2012 r. liczba mieszkańców tego podregionu wynosiła 341,1 tys. osób, czyli 10,2% mieszkańców województwa małopolskiego. Na jego terenie, występował również najniższy wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 km² wynoszący 130. W województwie zanotowano wartość na poziomie 221.

Omawiając sytuację demograficzną podregionu nowotarskiego, należy zwrócić uwagę, iż pod względem przyrostu naturalnego na 1000 ludności, notował on jedną z wyższych pozycji w całym województwie (2,2‰). Natomiast, pierwsze miejsce zajmował podregion nowosądecki (4,0‰). Analizowany wskaźnik dla województwa osiągnął wartość 1,4‰.

W podregionie nowotarskim, współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 ludności w wieku produkcyjnym wynosił 59,8 i dawał mu drugą pozycję (dla porównania wskaźnik dla województwa przyjmował wartość 57,8). Wyższy wskaźnik, podobnie

jak w przypadku wskaźnika przyrostu naturalnego, obserwowano w podregionie nowosądeckim (60,8).

W przeliczeniu na 1000 ludności, podregion nowotarski cechowała najniższa po podregionie nowosądeckim liczba pracujących. Wskaźnik ten osiągnął wartość 215, podczas gdy dla podregionu nowosądeckiego kształtował się na poziomie 190 (334 w województwie).

Wskaźnik liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących podregion nowotarski, był jednym z najniższych spośród omawianych podregionów (7,8). Najniższym wskaźnikiem w województwie małopolskim miało miasto Kraków (4,9). Dla województwa, wartość ta wynosiła 7,6.

W podregionie nowotarskim wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym, był zbliżony do podregionów krakowskiego oraz oświęcimskiego i wyniósł 150. Dla podregionu krakowskiego odnotowano wartość 147, natomiast dla podregionu oświęcimskiego 150. Pod względem tej zmiennej, miasto Kraków posiada zdecydowanie najwyższy wskaźnik na tle wszystkich podregionów (249), wobec 162 dla całego województwa.

Pod względem liczby dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3 – 6 lat, podregion nowotarski zajmował ostatnią lokatę na tle podregionów województwa małopolskiego (379). Wskaźnik w województwie małopolskim osiągnął wartość 563.

Analizując liczbę mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności, podregion nowotarski wyprzedził jedynie podregion oświęcimski i nowosądecki. Dla podregionu nowotarskiego wskaźnik wyniósł 3,3, dla podregionu oświęcimskiego 2,2, natomiast dla nowosądeckiego 2,9. Omawiana zmienna dla całego województwa kształtowała się na poziomie 4,6.

Podregion nowotarski pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania oddanego do użytkowania w m², zajmował pierwsze miejsce spośród wszystkich podregionów województwa. Wartość omawianego wskaźnika w podregionie wyniosła 151,2, wobec 104,5 dla całego województwa.

Tabl. 7.1. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów woj. małopolskiego w 2012 r.

Wyszczególnienie	Podregion nowotarski	Podregion krakowski	Podregion nowosądecki	Podregion oświęcimski	Podregion tarnowski	Podregion m. Kraków
Powierzchnia w ha.....	263235	405415	352507	203969	260473	32680
Ludność.....	341060	703223	531427	555882	464151	758334
Ludność na 1 km ²	130	173	151	273	178	2320
Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	2,2	1,5	4,0	-0,1	1,4	0,0
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 ludności w wieku produkcyjnym.....	59,8	57,5	60,8	56,7	57,9	56,1
Pracujący na 100 ludności.....	215	370	190	294	270	597
Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym.....	7,8	10,7	10,6	8,3	8,9	4,9
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 1000 tys. ludności w wieku produkcyjnym	150	147	121	150	106	249
Dochody gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł.....	2903,96	2972,18	3518,15	2708,00	3365,66	4539,28
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł.....	3002,07	3055,73	3543,80	2766,22	3381,70	4595,20
Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3 – 6 lat.....	379	504	393	640	587	813
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności.....	3,3	6,1	2,9	2,2	3,3	9,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	151,2	141,8	139,6	129,5	125,4	63,1

ANEKS TABELARYCZNY

Tabl.1. Powierzchnia
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km ²				
Ogółem	2632	2632	2632	2632	2632
Powiat nowotarski	1474	1474	1474	1474	1474
Nowy Targ (miasto)	51	51	51	51	51
Szczawnica	88	88	88	88	88
Czarny Dunajec	218	218	218	218	218
Czorsztyn	62	62	62	62	62
Jabłonka	212	212	212	212	212
Krościenko nad Dunajcem	57	57	57	57	57
Lipnica Wielka	67	67	67	67	67
Łapsze Niżne	126	126	126	126	126
Nowy Targ	208	208	208	208	208
Ochotnica Dolna	141	141	141	141	141
Raba Wyżna	89	89	89	89	89
Rabka-Zdrój	69	69	69	69	69
Spytkowice	32	32	32	32	32
Szaflary	54	54	54	54	54
Powiat tatrzański	472	472	472	472	472
Zakopane	84	84	84	84	84
Biały Dunajec	35	35	35	35	35
Bukowina Tatrzańska	132	132	132	132	132
Kościelisko	137	137	137	137	137
Poronin	84	84	84	84	84
Powiat suski	686	686	686	686	686
Jordanów (miasto)	21	21	21	21	21
Sucha Beskidzka	28	28	28	28	28
Budzów	74	74	74	74	74
Bystra-Sidzina	81	81	81	81	81
Jordanów	92	92	92	92	92
Maków Podhalański	109	109	109	109	109
Stryszawa	114	114	114	114	114
Zawoja	128	128	128	128	128
Zembrzyce	39	39	39	39	39

Tabl. 2. Ludność
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	331976	333195	334465	339113	340261	341060
Powiat nowotarski	184231	185161	185917	187925	188602	189268
Nowy Targ (miasto)	33339	33432	33485	33809	33798	33804
Szczawnica	7525	7382	7351	7425	7433	7431
Czarny Dunajec	21585	21707	21847	21886	21959	21985
Czorsztyn	7315	7298	7316	7373	7423	7496
Jabłonka	17211	17361	17500	17692	17777	17906
Krościenko nad Dunajcem	6543	6557	6569	6619	6679	6702
Lipnica Wielka	5749	5777	5806	5895	5928	5918
Łapsze Niżne	8914	9005	9071	9043	9087	9149
Nowy Targ	22491	22659	22824	23153	23298	23375
Ochotnica Dolna	8010	8108	8129	8238	8297	8347
Raba Wyżna	13844	13972	14069	14292	14376	14478
Rabka-Zdrój	17209	17268	17219	17556	17507	17492
Spytkowice	4095	4134	4178	4351	4345	4402
Szaflary	10401	10501	10553	10593	10695	10783
Powiat tatrzański	65148	65298	65542	67325	67640	67831
Zakopane	26846	26737	26709	27877	27879	27837
Biały Dunajec	6775	6797	6862	7000	7050	7064
Bukowina Tatrzańska	12592	12678	12763	12846	12970	13025
Kościelisko	8106	8163	8183	8434	8494	8580
Poronin	10829	10923	11025	11168	11247	11325
Powiat suski	82597	82736	83006	83863	84019	83961
Jordanów (miasto)	5194	5213	5234	5286	5310	5286
Sucha Beskidzka	9629	9533	9541	9573	9536	9499
Budzów	8416	8492	8514	8601	8650	8697
Bystra-Sidzina	6532	6554	6587	6692	6746	6768
Jordanów	10602	10632	10699	10784	10836	10870
Maków Podhalański	15942	15977	15996	16345	16374	16355
Stryżawa	11756	11777	11836	11812	11782	11760
Zawoja	8939	8983	9003	9122	9116	9085
Zembrzyce	5587	5575	5596	5648	5669	5641

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 3. Gęstość zaludnienia
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Na 1 km ²						
Ogółem	126	127	127	129	129	130
Powiat nowotarski	125	126	126	127	128	128
Nowy Targ (miasto)	653	655	656	662	662	662
Szczawnica	86	84	84	84	85	85
Czarny Dunajec	99	100	101	101	101	101
Czorsztyn	118	117	118	119	119	121
Jabłonka	81	82	82	83	84	84
Krościenko nad Dunajcem	115	115	115	116	117	117
Lipnica Wielka	85	86	86	88	88	88
Łapsze Niżne	71	72	72	72	72	73
Nowy Targ	108	109	110	111	112	113
Ochotnica Dolna	57	57	58	58	59	59
Raba Wyżna	155	157	158	161	161	163
Rabka-Zdrój	249	250	249	254	253	253
Spytkowice	127	128	130	135	135	137
Szaflary	192	193	194	195	197	199
	138	138	139	143	143	144
Powiat tatrzański	319	317	317	331	331	330
Zakopane	192	193	195	199	200	201
Biały Dunajec	95	96	97	97	98	99
Bukowina Tatrzańska	59	60	60	62	62	63
Kościelisko	130	131	132	134	135	135
Poronin						
	120	121	121	122	123	122
Powiat suski	247	248	249	251	252	251
Jordanów (miasto)	348	345	345	346	345	344
Sucha Beskidzka	114	115	116	117	118	118
Budzów	81	81	82	83	84	84
Bystra-Sidzina	115	115	116	117	117	118
Jordanów	147	147	147	150	151	150
Maków Podhalański	103	103	104	104	104	103
Stryszawa	69	70	70	71	71	71
Zawoja	143	142	143	144	145	144

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 4. Kobiety na 100 mężczyzn
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	105	105	105	104	104	104
Powiat nowotarski	105	105	105	104	104	104
Nowy Targ (miasto)	111	111	111	110	110	110
Szczawnica	108	108	107	107	106	107
Czarny Dunajec	104	104	104	104	104	104
Czorsztyn	105	105	105	105	104	105
Jablonka	102	102	102	102	102	102
Krościenko nad Dunajcem	106	106	107	106	106	106
Lipnica Wielka	104	104	104	102	102	103
Łapsze Niżne	102	102	103	102	102	101
Nowy Targ	102	102	102	102	102	102
Ochotnica Dolna	100	101	101	100	100	100
Raba Wyżna	100	100	100	100	100	101
Rabka-Zdrój	109	109	109	108	109	108
Spytkowice	101	101	101	100	101	101
Szaflary	100	100	100	100	100	100
Powiat tatrzański	109	109	108	108	107	108
Zakopane	117	117	117	116	115	115
Biały Dunajec	107	106	106	104	105	105
Bukowina Tatrzańska	100	100	101	101	101	102
Kościelisko	104	105	105	104	103	104
Poronin	103	103	103	102	102	101
Powiat suski	102	102	102	102	102	102
Jordanów (miasto)	109	108	107	108	108	107
Sucha Beskidzka	108	107	107	106	106	105
Budzów	99	100	99	99	100	100
Bystra-Sidzina	98	98	98	98	98	99
Jordanów	100	100	100	99	99	99
Maków Podhalański	103	103	103	104	104	104
Stryżawa	104	104	105	104	103	103
Zawoja	98	98	98	98	97	97
Zembrzyce	102	102	102	102	101	102

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 5.   Ludność według 5-letnich grup wieku w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie		W tym Podregion nowotarski	
	w tys.	w % ogółu	w tys.	w % ogółu
Ogółem	3354,1	100,0	341,1	100,0
0-4 lat.....	188,0	5,6	20,0	5,9
5-9 lat.....	169,6	5,1	18,9	5,5
10-14 lat	175,8	5,2	20,6	6,0
15-19 lat	203,0	6,1	23,8	7,0
20-24 lat	249,7	7,4	26,8	7,8
25-29 lat	282,3	8,4	27,8	8,1
30-34 lat	277,3	8,3	26,6	7,8
35-39 lat	254,9	7,6	24,7	7,3
40-44 lat	219,0	6,5	23,2	6,8
45-49 lat	209,2	6,2	22,2	6,5
50-54 lat	225,5	6,7	22,6	6,6
55-59 lat	228,6	6,8	20,9	6,1
60-64 lat	197,3	5,9	18,3	5,4
65-69 lat	137,4	4,1	12,4	3,6
70-74 lat	110,0	3,3	11,2	3,3
75-79 lat	101,4	3,0	9,8	2,9
80-84 lat	74,9	2,2	6,9	2,0
85 lat i więcej.....	50,1	1,5	4,5	1,3

Tabl. 6. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	1123	1182	1060	1060	970	740
Powiat nowotarski	870	872	717	717	661	627
Nowy Targ (miasto)	97	107	100	100	41	36
Szczawnica	17	31	11	11	20	3
Czarny Dunajec	92	78	58	58	50	51
Czorsztyn	47	40	30	30	45	45
Jabłonka	144	119	133	133	65	105
Krościenko nad Dunajcem	42	4	16	16	47	33
Lipnica Wielka	55	28	25	25	35	38
Łapsze Niżne	40	61	51	51	55	38
Nowy Targ	103	120	132	132	93	96
Ochoznica Dolna	44	84	26	26	55	41
Raba Wyżna	85	78	73	73	72	75
Rabka-Zdrój	22	34	8	8	0	14
Spytkowice	24	30	23	23	16	24
Szaflary	58	58	31	31	67	28
Powiat tatrzański	78	83	133	133	176	79
Zakopane	-66	-45	-13	-13	-22	-54
Biały Dunajec	9	38	41	41	46	24
Bukowina Tatrzańska	64	49	43	43	80	50
Kościelisko	15	21	10	10	34	5
Poronin	56	20	52	52	38	54
Powiat suski	175	227	210	210	133	34
Jordanów	20	12	17	17	12	-7
Sucha Beskidzka	-12	13	14	14	-13	19
Budzów	50	64	34	34	31	24
Bystra-Sidzina	24	27	37	37	38	12
Jordanów	50	58	44	44	55	35
Maków Podhalański	27	11	21	21	39	-13
Stryszawa	-14	0	13	13	-35	-22
Zawoja	20	42	20	20	2	-7
Zembrzyce	10	0	10	10	4	-7

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 7. Przyrost naturalny na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	3,4	3,6	3,2	3,1	2,9	2,2
Powiat nowotarski	4,7	4,7	3,9	3,8	3,5	3,3
Nowy Targ (miasto)	2,9	3,2	3,0	3,0	1,2	1,1
Szczawnica	2,3	4,1	1,5	1,5	2,7	0,4
Czarny Dunajec	4,3	3,6	2,7	2,7	2,3	2,3
Czorsztyn	6,5	5,4	4,1	4,1	6,1	6,1
Jabłonka	8,4	6,9	7,6	7,6	3,7	5,9
Krościenko nad Dunajcem	6,5	0,6	2,4	2,4	7,1	4,9
Lipnica Wielka	9,7	4,9	4,3	4,3	5,9	6,4
Łapsze Niżne	4,5	6,8	5,6	5,7	6,1	4,2
Nowy Targ	4,6	5,3	5,8	5,7	4,0	4,1
Ochotnica Dolna	5,5	10,5	3,2	3,2	6,6	4,9
Raba Wyżna	6,2	5,6	5,2	5,1	5,0	5,2
Rabka-Zdrój	1,3	2,0	0,5	0,5	0,0	0,8
Spytkowice	5,9	7,3	5,5	5,3	3,7	5,5
Szaflary	5,6	5,6	2,9	2,9	6,3	2,6
Powiat tatrzański	1,2	1,3	2,0	2,0	2,6	1,2
Zakopane	-2,4	-1,7	-0,5	-0,5	-0,8	-1,9
Biały Dunajec	1,3	5,6	6,0	5,9	6,6	3,4
Bukowina Tatrzańska	5,1	3,9	3,4	3,4	6,2	3,9
Kościelisko	1,9	2,6	1,2	1,2	4,0	0,6
Poronin	5,2	1,8	4,7	4,7	3,4	4,8
Powiat suski	2,1	2,7	2,5	2,5	1,6	0,4
Jordanów	3,9	2,3	3,2	3,2	2,3	-1,3
Sucha Beskidzka	-1,3	1,4	1,5	1,5	-1,4	2,0
Budzów	6,0	7,6	4,0	4,0	3,6	2,8
Bystra-Sidzina	3,7	4,1	5,6	5,5	5,7	1,8
Jordanów	4,7	5,5	4,1	4,1	5,1	3,2
Maków Podhalański	1,7	0,7	1,3	1,3	2,4	-0,8
Stryżawa	-1,2	0,0	1,1	1,1	-3,0	-1,9
Zawoja	2,2	4,7	2,2	2,2	0,2	-0,8
Zembrzyce	1,8	0,0	1,8	1,8	0,7	-1,2

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	245	263	210	210	178	37
Powiat nowotarski	193	126	39	39	16	-14
Nowy Targ (miasto)	-146	-77	-47	-47	-52	-77
Szczawnica	16	-39	-42	-42	-12	-21
Czarny Dunajec	112	51	82	82	23	30
Czorsztyn	25	9	-12	-12	5	12
Jabłonka	10	35	6	6	20	15
Krościenko nad Dunajcem	12	3	-4	-4	13	-14
Lipnica Wielka	-16	2	4	4	-2	-36
Łapsze Niżne	11	15	15	15	-11	20
Nowy Targ	92	30	33	33	52	24
Ochotnica Dolna.....	0	-11	-5	-5	4	-30
Raba Wyżna	40	50	24	24	12	49
Rabka-Zdrój	15	20	-57	-57	-49	-34
Spytkowice	-4	-2	21	21	-22	20
Szaflary	26	40	21	21	35	28
Powiat tatrzański	-8	108	111	111	139	109
Zakopane	-111	-22	-15	-15	24	-10
Biały Dunajec	22	8	24	24	4	13
Bukowina Tatrzańska	21	45	42	42	44	15
Kościelisko	21	30	10	10	26	56
Poronin	39	47	50	50	41	35
Powiat suski	60	29	60	60	23	-58
Jordanów (miasto)	15	10	4	4	12	-12
Sucha Beskidzka	-10	-39	-6	-6	-24	-9
Budzów	-4	28	-12	-12	18	7
Bystra-Sidzina	14	30	-4	-4	16	-5
Jordanów	27	-15	23	23	-3	20
Maków Podhalański	-12	4	-2	-2	-10	-10
Stryszawa	14	15	46	46	5	-4
Zawoja	6	2	0	0	-8	-19
Zembrzyce	10	-6	11	11	17	-26

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 9. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

Wyszczególnienie	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
			A	B		
Ogółem	0,7	0,8	0,6	0,6	0,5	0,1
Powiat nowotarski	1,1	0,7	0,2	0,2	0,1	-0,1
Nowy Targ (miasto)	-4,4	-2,3	-1,4	-1,4	-1,5	-2,3
Szczawnica	2,2	-5,2	-5,7	-5,6	-1,6	-2,8
Czarny Dunajec	5,2	2,4	3,8	3,8	1,1	1,4
Czorsztyn	3,4	1,2	-1,6	-1,6	0,7	1,6
Jabłonka	0,6	2,0	0,3	0,3	1,1	0,8
Krościenko nad Dunajcem	1,8	0,5	-0,6	-0,6	2,0	-2,1
Lipnica Wielka	-2,8	0,3	0,7	0,7	-0,3	-6,0
Łapsze Niżne	1,2	1,7	1,7	1,7	-1,2	2,2
Nowy Targ	4,1	1,3	1,5	1,4	2,2	1,0
Ochotnica Dolna	0,0	-1,4	-0,6	-0,6	0,5	-3,6
Raba Wyżna	2,9	3,6	1,7	1,7	0,8	3,4
Rabka-Zdrój	0,9	1,2	-3,3	-3,2	-2,8	-1,9
Spytkowice	-1,0	-0,5	5,1	4,9	-5,1	4,6
Szaflary	2,5	3,8	2,0	2,0	3,3	2,6
Powiat tatrzański	-0,1	1,7	1,7	1,7	2,1	1,6
Zakopane	-4,1	-0,8	-0,6	-0,5	0,9	-0,4
Biały Dunajec	3,2	1,2	3,5	3,4	0,6	1,8
Bukowina Tatrzańska	1,7	3,6	3,3	3,3	3,4	1,2
Kościelisko	2,6	3,7	1,2	1,2	3,1	6,6
Poronin	3,6	4,3	4,6	4,5	3,7	3,1
Powiat suski	0,7	0,4	0,7	0,7	0,3	-0,7
Jordanów (miasto)	2,9	1,9	0,8	0,8	2,3	-2,3
Sucha Beskidzka	-1,0	-4,1	-0,6	-0,6	-2,5	-0,9
Budzów	-0,5	3,3	-1,4	-1,4	2,1	0,8
Bystra-Sidzina	2,1	4,6	-0,6	-0,6	2,4	-0,7
Jordanów	2,6	-1,4	2,2	2,1	-0,3	1,8
Maków Podhalański	-0,8	0,3	-0,1	-0,1	-0,6	-0,6
Stryszawa	1,2	1,3	3,9	3,9	0,4	-0,3
Zawoja	0,7	0,2	0,0	0,0	-0,9	-2,1
Zembrzyce	1,8	-1,1	2,0	2,0	3,0	-4,6

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15.

Tabl. 10. Pracujący według głównego miejsca pracy^a
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	44020	43230	45192	45482	45927
Powiat nowotarski	22187	22163	22513	23143	23814
Nowy Targ (miasto)	9089	8879	8934	9087	9077
Szczawnica	1021	940	959	1002	1245
Czarny Dunajec	1218	1195	1364	1341	1523
Czorsztyn	740	735	750	762	732
Jabłonka	1590	1634	1679	1778	1894
Krościenko nad Dunajcem	614	677	694	675	659
Lipnica Wielka	204	216	232	265	260
Łapsze Niżne	442	471	462	455	435
Nowy Targ	1019	1021	1044	1046	1084
Ochotnica Dolna	773	934	980	1057	1058
Raba Wyżna	863	816	792	818	841
Rabka-Zdrój	3430	3409	3277	3530	3562
Spytkowice	398	417	488	473	486
Szaflary	786	819	858	854	958
Powiat tatrzański	10208	9851	10811	10405	10370
Zakopane	7947	7388	7943	7531	7506
Biały Dunajec	219	313	347	308	299
Bukowina Tatrzańska	750	788	1092	1244	1314
Kościelisko	623	667	715	685	639
Poronin	669	695	714	637	612
Powiat suski	11625	11216	11868	11934	11743
Jordanów (miasto)	1551	1282	1490	1467	1366
Sucha Beskidzka	4664	4425	4886	4752	4664
Budzów	325	379	358	414	500
Bystra-Sidzina	358	371	357	349	347
Jordanów	583	658	635	597	570
Maków Podhalański	2356	2373	2351	2492	2508
Stryszawa	705	619	672	730	763
Zawoja	584	521	597	635	570
Zembrzyce	499	588	522	498	455

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Tabl. 11. Bezrobotni zarejestrowani
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem.....	9481	11966	13997	14343	16599
Powiat nowotarski.....	5418	6576	7942	7847	9114
Nowy Targ (miasto)	1303	1516	1773	1808	2024
Szczawnica	299	391	430	383	473
Czarny Dunajec	435	484	631	665	787
Czorsztyn	278	352	396	387	431
Jabłonka	416	530	639	559	637
Krościenko nad Dunajcem	231	278	312	342	386
Lipnica Wielka	150	200	224	218	273
Łapsze Niżne	171	184	240	260	304
Nowy Targ	473	672	821	853	1039
Ochotnica Dolna	190	257	307	302	371
Raba Wyżna	433	514	609	567	671
Rabka-Zdrój	681	723	991	928	1030
Spytkowice	113	145	178	194	211
Szaflary	245	330	391	381	477
Powiat tatrzański.....	1874	2356	2807	3175	3606
Zakopane	877	1090	1322	1468	1690
Biały Dunajec	187	236	307	340	369
Bukowina Tatrzańska	231	315	363	399	425
Kościelisko	269	327	387	432	515
Poronin	310	388	428	536	607
Powiat suski	2189	3034	3248	3321	3879
Jordanów (miasto)	179	224	220	219	269
Sucha Beskidzka	314	395	397	438	472
Budzów	204	303	341	347	409
Bystra-Sidzina	132	155	175	193	240
Jordanów	227	330	337	377	420
Maków Podhalański	422	606	701	696	817
Stryszawa	315	474	476	435	521
Zawoja	252	336	351	368	426
Zembrzyce	144	211	250	248	305

Tabl. 12. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem.....	29223	30142	31464	31059	31940
Powiat nowotarski.....	12937	13447	14170	14094	12937
Nowy Targ (miasto).....	4335	4431	4592	4552	4655
Szczawnica.....	765	799	844	856	857
Czarny Dunajec.....	858	892	966	960	1007
Czorsztyn.....	734	661	659	636	636
Jabłonka.....	794	833	907	899	925
Krościenko nad Dunajcem.....	498	525	539	523	566
Lipnica Wielka.....	301	314	339	322	326
Łapsze Niżne.....	380	377	398	410	439
Nowy Targ.....	1163	1244	1308	1307	1376
Ochotnica Dolna.....	411	438	461	443	471
Raba Wyżna.....	664	727	778	818	840
Rabka-Zdrój.....	1373	1496	1602	1593	1650
Spytkowice.....	221	234	260	255	263
Szaflary.....	440	476	517	520	553
Powiat tatrzański.....	9041	9403	9695	9468	9041
Zakopane.....	5472	5651	5701	5608	5753
Biały Dunajec.....	525	554	585	570	583
Bukowina Tatrzańska.....	1046	1099	1187	1174	1206
Kościelisko.....	817	870	922	882	918
Poronin.....	1181	1229	1300	1234	1281
Powiat suski.....	7245	7292	7599	7497	7245
Jordanów (miasto).....	548	549	567	569	588
Sucha Beskidzka.....	1270	1277	1324	1289	1306
Budzów.....	517	507	529	540	579
Bystra-Sidzina.....	471	487	521	517	537
Jordanów.....	746	743	775	764	794
Maków Podhalański.....	1828	1811	1844	1806	1806
Stryszawa.....	736	747	796	769	774
Zawoja.....	706	727	782	785	791
Zembrzyce.....	423	444	461	458	460

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 13. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym						
		przemysł ^b	budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^c	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastronomia ^c	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	obsługa rynku nieruchomości ^c
Ogółem.....	31940	4259	4080	7762	2206	3765	587	647
Powiat nowotarski.....	14564	1886	2165	3873	957	887	351	217
Nowy Targ (miasto).....	4655	575	380	1628	221	168	139	116
Szczawnica.....	857	38	94	156	68	257	8	18
Czarny Dunajec.....	1007	131	165	265	61	48	26	8
Czorsztyn.....	636	65	81	65	216	64	11	6
Jabłonka.....	925	119	225	200	56	20	13	6
Krościenko nad Dunajcem..	566	36	107	118	64	55	18	2
Lipnica Wielka.....	326	29	115	62	9	11	8	0
Łapsze Niżne.....	439	49	142	63	18	19	5	1
Nowy Targ.....	1376	262	219	393	69	37	31	10
Ochotnica Dolna.....	471	89	154	69	17	24	8	0
Raba Wyżna.....	840	192	160	197	24	24	23	5
Rabka-Zdrój.....	1650	173	179	415	84	123	49	40
Spytkowice.....	263	52	43	63	12	7	7	2
Szaflary.....	553	76	101	179	38	30	5	3
Powiat tatrzański.....	9741	690	749	1935	854	2600	112	355
Zakopane.....	5753	369	369	1136	496	1423	72	297
Biały Dunajec.....	583	54	57	152	24	164	5	4
Bukowina Tatrzańska.....	1206	87	99	203	149	376	10	4
Kościelisko.....	918	86	108	145	106	206	14	43
Poronin.....	1281	94	116	299	79	431	11	7
Powiat suski.....	7635	1683	1166	1954	395	278	124	75
Jordanów (miasto).....	588	86	68	185	32	13	21	7
Sucha Beskidzka.....	1306	117	137	400	47	72	18	23
Budzów.....	579	121	192	108	24	16	9	0
Bystra-Sidzina.....	537	201	87	85	19	15	10	2
Jordanów.....	794	188	167	204	47	11	14	7
Maków Podhalański.....	1806	542	199	487	95	48	23	22
Stryszawa.....	774	133	122	232	37	23	13	1
Zawoja.....	791	171	132	149	55	73	8	10
Zembrzyce.....	460	124	62	104	39	7	8	3

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 14. Osoby fizyczne^a prowadzące działalność gospodarczą
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem.....	23910	24727	25846	25279	25822
Powiat nowotarski.....	10526	10996	11619	11477	11761
Nowy Targ (miasto).....	3443	3526	3658	3595	3648
Szczawnica.....	634	662	700	710	704
Czarny Dunajec.....	703	738	805	796	810
Czorsztyn.....	646	575	569	545	539
Jabłonka.....	653	685	750	737	752
Krościenko nad Dunajcem.....	396	427	439	420	453
Lipnica Wielka.....	257	270	293	277	280
Łapsze Niżne.....	300	297	316	327	346
Nowy Targ.....	979	1054	1116	1110	1164
Ochotnica Dolna.....	350	376	399	378	400
Raba Wyżna.....	558	618	662	698	718
Rabka-Zdrój.....	1070	1186	1271	1247	1275
Spytkowice.....	185	196	220	214	220
Szaflary.....	352	386	421	423	452
Powiat tatrzański.....	7373	7668	7899	7614	7783
Zakopane.....	4295	4420	4433	4297	4376
Biały Dunajec.....	458	486	519	500	509
Bukowina Tatrzańska.....	879	934	1014	1001	1025
Kościelisko.....	693	734	777	733	751
Poronin.....	1048	1094	1156	1083	1122
Powiat suski.....	6011	6063	6328	6188	6278
Jordanów (miasto).....	431	434	445	446	458
Sucha Beskidzka.....	959	961	1008	961	958
Budzów.....	452	442	464	472	511
Bystra-Sidzina.....	397	412	442	438	457
Jordanów.....	661	656	685	673	697
Maków Podhalański.....	1536	1528	1555	1512	1505
Stryszawa.....	638	652	689	660	662
Zawoja.....	586	606	656	652	656
Zembrzyce.....	351	372	384	374	374

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 15. Osoby fizyczne^a prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem.....	720	742	762	743	757
Powiat nowotarski.....	571	594	618	609	621
Nowy Targ (miasto).....	1033	1055	1082	1064	1079
Szczawnica.....	843	897	943	955	947
Czarny Dunajec.....	326	340	368	362	368
Czorsztyn.....	883	788	772	734	719
Jabłonka.....	379	395	424	415	420
Krościenko nad Dunajcem.....	605	651	663	629	676
Lipnica Wielka.....	447	467	497	467	473
Łapsze Niżne.....	337	330	349	360	378
Nowy Targ.....	435	465	482	476	498
Ochotnica Dolna.....	437	464	484	456	479
Raba Wyżna.....	403	442	463	486	496
Rabka-Zdrój.....	622	687	724	712	729
Spytkowice.....	452	474	506	493	500
Szaflary.....	338	368	397	396	419
Powiat tatrzański.....	1132	1174	1173	1126	1147
Zakopane.....	1600	1653	1590	1541	1572
Biały Dunajec.....	676	715	741	709	721
Bukowina Tatrzańska.....	698	737	789	772	787
Kościelisko.....	855	899	921	863	875
Poronin.....	968	1002	1035	963	991
Powiat suski.....	728	733	755	737	748
Jordanów (miasto).....	830	833	842	840	866
Sucha Beskidzka.....	996	1008	1053	1008	1009
Budzów.....	537	520	539	546	588
Bystra-Sidzina.....	608	629	660	649	675
Jordanów.....	623	617	635	621	641
Maków Podhalański.....	963	956	951	923	920
Stryżawa.....	543	554	583	560	563
Zawoja.....	656	675	719	715	722
Zembrzyce.....	628	667	680	660	663

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabl. 16. Dochody budżetów gmin w cenach stałych ^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł				
Ogółem	791,31	851,35	958,66	965,70	989,31
Powiat nowotarski	432,45	476,26	537,94	539,03	553,80
Nowy Targ (miasto)	69,49	70,17	91,82	84,02	101,33
Szczawnica	17,16	24,40	36,02	31,21	23,84
Czarny Dunajec	49,20	51,91	61,19	61,34	66,97
Czorsztyn	17,67	17,62	23,57	23,75	19,66
Jabłonka	39,79	47,30	52,35	55,99	52,78
Krościenko nad Dunajcem	15,18	16,21	17,06	17,67	18,87
Lipnica Wielka	14,12	15,58	16,74	19,70	21,83
Łapsze Niżne	22,05	28,52	27,68	25,64	29,85
Nowy Targ	51,36	57,24	63,51	64,67	64,84
Ochotnica Dolna	26,56	31,95	29,05	27,99	28,56
Raba Wyżna	34,91	37,53	35,04	35,05	36,08
Rabka-Zdrój	41,65	38,98	42,14	46,70	46,56
Spytkowice	9,76	10,69	11,78	14,08	12,72
Szaflary	23,55	28,15	30,00	31,22	29,90
Powiat tatrzański	171,02	180,83	211,90	200,01	205,03
Zakopane	79,84	82,15	94,59	91,36	94,08
Biały Dunajec	15,48	15,30	18,65	16,99	18,84
Bukowina Tatrzańska	31,60	31,84	35,77	37,04	36,79
Kościelisko	19,41	23,30	28,61	25,68	25,46
Poronin	24,70	28,24	34,28	28,94	29,86
Powiat suski	187,84	194,25	208,82	226,66	230,47
Jordanów (miasto)	10,63	13,88	13,23	14,97	14,63
Sucha Beskidzka	20,41	19,18	23,93	24,29	25,30
Budzów	20,06	21,82	23,00	23,73	25,77
Bystra-Sidzina	16,58	18,02	19,30	18,76	20,00
Jordanów	26,19	27,22	28,35	28,66	32,39
Maków Podhalański	32,58	33,61	36,05	41,78	40,11
Stryżawa	25,80	25,97	27,33	31,15	32,35
Zawoja	19,58	22,27	22,96	26,32	25,71
Zembrzyce	16,00	12,28	14,67	16,99	14,22

Tabl. 17. Wydatki budżetów gmin ogółem w cenach stałych^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł				
Ogółem	828,35	910,71	1041,03	1004,82	1022,73
Powiat nowotarski	462,19	523,23	576,03	579,00	578,74
Nowy Targ (miasto)	70,56	83,07	91,82	109,18	108,34
Szczawnica	18,48	27,03	47,86	32,22	28,16
Czarny Dunajec	55,95	54,00	65,04	71,30	67,92
Czorsztyn	18,35	16,91	24,52	24,73	20,81
Jabłonka	43,15	55,94	58,86	54,91	57,16
Krościenko nad Dunajcem	15,67	17,94	18,42	17,90	20,04
Lipnica Wielka	13,64	15,09	17,32	21,03	22,53
Łapsze Niżne	24,86	30,62	28,70	27,98	29,61
Nowy Targ	55,30	59,48	66,97	63,43	65,86
Ochotnica Dolna	25,81	30,56	30,38	28,48	31,70
Raba Wyżna	43,24	42,90	35,71	34,51	34,33
Rabka-Zdrój	43,56	42,58	46,62	48,78	47,38
Spytkowice	10,09	10,81	14,00	12,59	15,73
Szaflary	23,53	36,31	29,81	31,96	29,17
Powiat tatrzański	172,30	188,93	241,72	197,51	217,70
Zakopane	83,12	83,20	118,63	89,30	107,67
Biały Dunajec	15,15	18,18	17,47	17,94	21,97
Bukowina Tatrzańska	30,11	27,50	38,69	33,57	34,37
Kościelisko	20,41	27,57	30,38	26,80	25,00
Poronin	23,51	32,46	36,55	29,90	28,69
Powiat suski	193,86	198,56	223,28	228,31	226,29
Jordanów (miasto)	11,69	13,83	13,70	15,15	13,46
Sucha Beskidzka	20,85	20,75	24,94	23,83	23,90
Budzów	19,90	21,70	23,42	22,13	25,61
Bystra-Sidzina	16,82	18,66	19,58	19,73	19,03
Jordanów	26,48	27,90	31,52	33,18	30,50
Maków Podhalański	33,73	33,92	40,34	40,34	40,45
Stryszawa	27,83	28,53	31,34	29,67	31,51
Zawoja	21,02	22,11	24,28	27,95	26,89
Zembrzyce	15,53	11,15	14,17	16,34	14,94

Tabl. 18. Wydatki budżetów gmin według rodzajów w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wydatki majątkowe		Wydatki bieżące			
		razem	w tym na inwestycje ^a	razem	w tym		
					wynagrodzenia	zakup materiałów i usług	wydatki na obsługę długu
w mln zł							
Ogółem	1022,73	222,19	220,34	800,55	324,94	168,17	17,48
Powiat nowotarski	578,74	152,61	152,61	426,13	174,38	83,46	11,85
Nowy Targ (miasto)	108,34	36,93	36,93	71,41	28,86	13,66	1,97
Szczawnica	28,16	10,87	10,87	17,29	6,47	4,22	1,29
Czarny Dunajec	67,92	17,92	17,92	50,00	17,14	10,79	1,69
Czorsztyn	20,81	3,64	3,64	17,18	7,35	2,72	0,58
Jabłonka	57,16	16,22	16,22	40,93	18,00	8,20	0,73
Krościenko nad Dunajcem ..	20,04	3,62	3,62	16,42	6,91	3,42	0,58
Lipnica Wielka	22,53	6,90	6,90	15,63	7,21	2,90	0,23
Łapsze Niżne	29,61	9,41	9,41	20,20	8,60	3,78	0,72
Nowy Targ	65,86	13,76	13,76	52,11	20,81	10,55	0,63
Ochotnica Dolna.....	31,70	10,93	10,93	20,76	8,24	3,08	0,29
Raba Wyżna	34,33	2,53	2,53	31,80	13,77	5,93	1,17
Rabka-Zdrój	47,38	10,41	10,40	36,97	15,48	7,70	1,21
Spytkowice	15,73	5,11	5,11	10,62	5,03	1,66	0,19
Szaflary	29,17	4,37	4,37	24,81	10,51	4,87	0,58
Powiat tatrzański.....	217,70	42,72	41,14	174,98	68,20	42,86	2,86
Zakopane	107,67	26,95	25,45	80,72	29,68	21,89	1,36
Biały Dunajec	21,97	3,30	3,30	18,67	6,97	5,00	0,19
Bukowina Tatrzańska	34,37	3,76	3,74	30,61	12,21	8,18	0,00
Kościelisko	25,00	5,85	5,82	19,15	7,55	4,31	0,45
Poronin	28,69	2,86	2,84	25,83	11,79	3,48	0,85
Powiat suski	226,29	26,86	26,58	199,43	82,35	41,84	2,77
Jordanów (miasto)	13,46	0,63	0,63	12,83	5,54	3,11	0,21
Sucha Beskidzka	23,90	3,65	3,65	20,26	8,05	4,12	0,24
Budzów	25,61	3,89	3,89	21,72	9,52	4,60	0,00
Bystra-Sidzina	19,03	1,17	1,17	17,86	7,52	3,14	0,12
Jordanów	30,50	5,85	5,85	24,65	10,62	3,48	0,50
Maków Podhalański	40,45	3,48	3,21	36,97	13,86	9,62	0,41
Stryżawa	31,51	4,14	4,14	27,37	11,61	5,73	0,65
Zawoja	26,89	2,01	2,00	24,88	10,20	5,10	0,63
Zembrzyce	14,94	2,04	2,04	12,89	5,44	2,94	0,00

a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

Tabl. 19. Sieć wodociągowa rozdzielcza^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem	17066,6	17324,2	17621,9	17697,9	18066,5
Powiat nowotarski	626,3	437,4	432,7	335,2	342,5
Nowy Targ (miasto)	40,5	40,5	66,7	68,0	70,2
Szczawnica	19,7	19,7	19,7	18,7	18,7
Czarny Dunajec	14,2	14,2	11,0	11,0	11,0
Czorsztyn	24,1	24,5	24,8	24,8	24,8
Jabłonka	271,4	54,0	64,0	64,0	66,5
Krościenko nad Dunajcem	36,1	41,6	22,1	22,2	22,2
Lipnica Wielka	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Łapsze Niżne	12,2	13,1	19,7	19,7	19,7
Nowy Targ	103,8	111,6	102,8	7,8	7,8
Ochotnica Dolna	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Raba Wyżna	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6
Rabka-Zdrój	38,8	41,3	41,7	41,7	44,3
Spytkowice	15,2	25,2	26,0	26,0	26,0
Szaflary	21,2	26,7	9,2	6,3	6,3
Powiat tatrzański	288,1	331,0	335,6	260,2	263,1
Zakopane	104,8	104,9	107,0	109,0	109,4
Biały Dunajec	25,9	3,1	3,8	3,8	7,8
Bukowina Tatrzańska	46,0	29,4	34,4	34,4	34,5
Kościelisko	55,5	55,5	55,5	58,2	58,4
Poronin	55,9	138,1	134,9	54,8	53,0
Powiat suski	292,4	329,4	311,6	303,4	315,7
Jordanów (miasto)	17,7	26,1	20,7	20,7	20,7
Sucha Beskidzka	39,3	39,4	39,4	40,5	53,6
Budzów	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7
Bystra-Sidzina	38,5	59,5	29,5	29,5	28,5
Jordanów	50,1	53,6	59,1	47,9	54,4
Maków Podhalański	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4
Stryżawa	52,6	56,6	59,1	61,0	65,4
Zawoja	24,8	24,8	34,2	34,2	22,0
Zembrzyce	56,5	56,5	56,5	56,5	58,0

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Tabl. 20. Sieć kanalizacyjna^a

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem	8697,2	9487,1	10008,2	10649,2	11390,4
Powiat nowotarski	649,2	751,5	813,1	872,1	889,5
Nowy Targ (miasto)	69,6	69,6	69,6	74,6	77,5
Szczawnica	17,9	17,9	17,9	18,3	18,7
Czarny Dunajec	21,6	44,2	45,5	45,5	46,4
Czorsztyn	58,4	58,4	58,4	58,4	58,4
Jabłonka	141,5	171,3	193,5	221,2	221,2
Krościenko nad Dunajcem	23,3	32,7	32,7	32,7	33,8
Lipnica Wielka	52,3	53,5	54,1	55,6	57,2
Łapsze Niżne	49,0	49,0	51,2	51,2	51,2
Nowy Targ	42,4	58,0	58,0	65,7	65,8
Ochotnica Dolna	61,8	69,2	78,9	95,3	104,1
Raba Wyżna	6,7	6,9	26,4	26,4	26,4
Rabka-Zdrój	40,4	40,4	40,4	40,4	41,9
Spytkowice	31,9	36,9	43,0	43,2	43,2
Szaflary	32,4	43,5	43,5	43,6	43,7
Powiat tatrzański	350,3	388,5	358,0	360,7	361,9
Zakopane	157,0	163,0	165,5	166,5	167,2
Biały Dunajec	27,5	28,1	28,1	28,1	28,1
Bukowina Tatrzańska	33,0	69,1	35,0	35,2	35,7
Kościelisko	57,0	45,5	46,6	47,5	47,5
Poronin	75,8	82,8	82,8	83,4	83,4
Powiat suski	162,2	191,0	191,1	193,7	214,0
Jordanów (miasto)	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3
Sucha Beskidzka	39,1	46,4	53,0	53,3	66,2
Budzów	0,5	0,7	0,5	0,5	0,5
Bystra-Sidzina	-	-	-	-	-
Jordanów	3,5	23,9	17,6	19,6	20,1
Maków Podhalański	15,4	16,0	16,0	16,3	23,8
Stryżawa	39,9	40,0	40,0	40,0	40,0
Zawoja	7,7	7,9	7,9	7,9	7,3
Zembrzyce	45,8	45,8	45,8	45,8	45,8

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Tabl. 21. Wodociągi i kanalizacja w 2012 r.

Wyszczególnienie	Sieć w km		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone ^a w dam ³
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna ^b	w dam ³	na 1 mieszkańca ^c w m ³	
	stan w dniu 31 XII				
Ogółem	18066,5	11390,4	89222,5	26,6	101847,0
Powiat nowotarski	342,5	889,5	2200,1	11,6	3413,0
Nowy Targ (miasto)	70,2	77,5	655,4	19,4	1070,0
Szczawnica	18,7	18,7	135,2	18,2	226,0
Czarny Dunajec	11,0	46,4	73,9	3,4	72,0
Czorsztyn	24,8	58,4	90,0	12,1	176,0
Jablonka	66,5	221,2	457,3	25,7	412,0
Krościenko nad Dunajcem	22,2	33,8	146,0	21,8	96,0
Lipnica Wielka	0,0	57,2	0,0	0,0	109,0
Łapsze Niżne	19,7	51,2	38,1	4,2	161,0
Nowy Targ	7,8	65,8	75,7	3,2	194,0
Ochoznica Dolna	0,4	104,1	1,2	0,1	257,0
Raba Wyżna	24,6	26,4	70,4	4,9	64,0
Rabka-Zdrój	44,3	41,9	237,9	13,6	406,0
Spytkowice	26,0	43,2	140,0	32,1	79,0
Szaflary	6,3	43,7	79,0	7,4	91,0
Powiat tatrzański	263,1	361,9	1953,2	28,9	2923,0
Zakopane	109,4	167,2	1196,1	43,0	2089,0
Biały Dunajec	7,8	28,1	38,9	5,5	92,0
Bukowina Tatrzańska	34,5	35,7	155,6	12,0	271,0
Kościelisko	58,4	47,5	275,4	32,3	216,0
Poronin	53,0	83,4	287,2	25,5	255,0
Powiat suski	315,7	214,0	721,4	8,6	851,0
Jordanów (miasto)	20,7	10,3	103,7	19,4	55,0
Sucha Beskidzka	53,6	66,2	194,9	20,4	361,0
Budzów	0,7	0,5	0,5	0,1	5,0
Bystra-Sidzina	28,5	-	76,5	11,3	-
Jordanów	54,4	20,1	67,6	6,3	102,0
Maków Podhalański	12,4	23,8	80,4	4,9	132,0
Stryżawa	65,4	40,0	87,4	7,4	68,0
Zawoja	22,0	7,3	49,0	5,4	37,0
Zembrzyce	58,0	45,8	61,4	10,9	91,0

a Do kanalizacji. b Sieć rozdzielcza i kolektory. c Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała.

Tab. 22. Sieć gazowa

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w km				
Ogółem	20452	20584	20684	20787	20911
Powiat nowotarski	417	422	423	424	425
Nowy Targ (miasto)	43	48	49	49	49
Szczawnica	-	-	-	-	-
Czarny Dunajec	13	13	13	13	13
Czorsztyn	-	-	-	-	-
Jabłonka	-	-	-	-	-
Krościenko nad Dunajcem	-	-	-	-	-
Lipnica Wielka	-	-	-	-	-
Łapsze Niżne	-	-	-	-	-
Nowy Targ	76	77	77	77	77
Ochotnica Dolna	-	-	-	-	-
Raba Wyżna	127	127	127	127	128
Rabka-Zdrój	103	103	103	104	104
Spytkowice	54	54	54	54	54
Szaflary	-	-	-	-	-
Powiat tatrzański	63	64	66	67	67
Zakopane	61	62	64	64	64
Biały Dunajec	-	-	-	-	-
Bukowina Tatrzańska	-	-	-	-	-
Kościelisko	-	-	-	-	-
Poronin	2	2	2	2	2
Powiat suski	78	83	84	85	86
Jordanów (miasto)	-	-	-	-	-
Sucha Beskidzka	16	16	16	16	16
Budzów	-	-	-	-	-
Bystra-Sidzina	-	-	-	-	-
Jordanów	35	35	35	35	35
Maków Podhalański	5	10	10	10	11
Stryżawa	-	-	-	-	-
Zawoja	-	-	-	-	-
Zembrzyce	23	23	23	23	23

a Sieć rozdzielcza i kolektory.

Tabl. 23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2012 r.

Wyszczególnienie	Sieć gazowa w km	Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	Zużycie gazu z sieci ^b	
	stan w dniu 31 XII		w tys.m3	na 1 mieszkańca ^c w m ³
Ogółem	20911	701166	416942,3	124,4
Powiat nowotarski	425	4938	6273,3	33,2
Nowy Targ (miasto)	49	1111	1916,6	56,7
Szczawnica	-	-	-	-
Czarny Dunajec	13	21	34,9	1,6
Czorsztyn	-	-	-	-
Jablonka	-	-	-	-
Krościenko nad Dunajcem	-	-	-	-
Lipnica Wielka	-	-	-	-
Łapsze Niżne	-	-	-	-
Nowy Targ	77	408	460,2	19,7
Ochoznica Dolna	-	-	-	-
Raba Wyżna	128	1319	867,9	60,1
Rabka-Zdrój	104	1685	2716,2	155,2
Spytkowice	54	394	277,5	63,6
Szaflary	-	-	-	-
Powiat tatrzański	67	1111	2670,3	39,5
Zakopane	64	1068	2602,0	93,5
Biały Dunajec	-	-	-	-
Bukowina Tatrzańska	-	-	-	-
Kościelisko	-	-	-	-
Poronin	2	43	68,3	6,1
Powiat suski	86	809	957,1	11,4
Jordanów (miasto)	-	20	5,9	1,1
Sucha Beskidzka	16	106	398,6	41,6
Budzów	-	-	-	-
Bystra-Sidzina	-	-	-	-
Jordanów	35	388	161,7	14,9
Maków Podhalański	11	61	186,0	11,4
Stryżawa	-	-	-	-
Zawoja	-	-	-	-
Zembrzyce	23	234	204,9	36,2

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. *b* W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. *c* Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała.

Tabl. 24. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2012/13
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przed- szkolach	Dzieci		Dzieci objęte wychowa- niem przed- szkolnym w grupie wiekowej 3-6 lat w %
	ogółem	w tym przed- szkola		ogółem	w tym w przed- szkolach	
Ogółem województwo.....	2070	1048	85741	110787	84062	72,2
Powiat nowotarski.....	152	45	3210	5905	3122	61,5
Nowy Targ (miasto).....	13	8	790	1136	816	73,2
Szczawnica.....	4	2	159	219	160	63,6
Czarny Dunajec.....	23	4	295	729	323	67,1
Czorsztyn.....	7	3	167	250	124	66,5
Jabłonka.....	12	1	250	507	230	49,3
Krościenko nad Dunajcem...	5	0		184		57,4
Lipnica Wielka.....	6	1	25	160	25	43,3
Łapsze Niżne.....	11	4	200	315	170	67,6
Nowy Targ.....	25	6	282	699	250	55,6
Ochoznica Dolna.....	7	3	205	294	183	61,9
Raba Wyżna.....	11	4	325	475	318	60,2
Rabka-Zdrój.....	14	6	347	524	344	71,5
Spytkowice.....	4	1	65	143	75	57,4
Szaflary.....	10	2	100	270	104	49,0
Powiat tatrzański.....	43	14	1387	1934	1281	65,0
Zakopane.....	13	8	1018	1074	950	100,2
Biały Dunajec.....	7	2	65	146	38	46,4
Bukowina Tatrzańska.....	10	1	126	321	126	50,1
Kościelisko.....	5	2	78	172	78	47,1
Poronin.....	8	1	100	221	89	38,7
Powiat suski.....	56	25	1832	2590	1725	63,5
Jordanów (miasto).....	3	3	230	204	204	85,6
Sucha Beskidzka.....	5	2	250	310	240	78,9
Budzów.....	7	4	225	266	227	52,1
Bystra Sidzina.....	2	2	300	265	265	71,0
Jordanów.....	8	5	286	344	267	61,6
Maków Podhalański.....	13	4	180	514	160	66,4
Stryżawa.....	7	3	235	345	237	66,3
Zawoja.....	7	1	50	219	49	47,0
Zembrzyce.....	4	1	76	123	76	52,1

Tabl. 25. Szkolnictwo podstawowe w roku szkolnym 2012/13
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci ^a	Współczynnik skolaryzacji brutto w %
Ogółem województwo.....	1450	199069	33795	98,3
Powiat nowotarski.....	110	12754	2207	96,4
Nowy Targ (miasto).....	7	2038	315	99,7
Szczawnica.....	2	407	89	91,5
Czarny Dunajec.....	16	1450	257	97,7
Czorsztyn.....	4	527	94	98,7
Jabłonka.....	14	1430	249	94,0
Krościenko nad Dunajcem...	3	456	65	93,1
Lipnica Wielka.....	5	467	84	96,9
Łapsze Niżne.....	7	584	102	93,0
Nowy Targ.....	19	1592	304	95,3
Ochotnica Dolna.....	6	692	121	100,1
Raba Wyżna.....	8	1027	158	96,7
Rabka-Zdrój.....	8	1016	204	97,0
Spytkowice.....	3	345	55	97,5
Szaflary.....	8	723	110	92,7
Powiat tatrzański.....	36	4113	674	94,9
Zakopane.....	10	1599	272	94,9
Biały Dunajec.....	5	454	69	105,4
Bukowina Tatrzańska.....	10	856	132	92,5
Kościelisko.....	3	455	84	92,1
Poronin.....	8	749	117	81,8
				89,2
Powiat suski.....	45	5516	995	97,3
Jordanów (miasto).....	1	339	55	107,3
Sucha Beskidzka.....	3	531	89	94,8
Budzów.....	7	653	137	98,3
Bystra Sidzina.....	3	495	100	94,3
Jordanów.....	5	746	138	92,9
Maków Podhalański.....	9	1087	180	98,5
Stryżawa.....	7	703	121	99,7
Zawoja.....	6	663	113	102,0
Zembrzyce.....	4	299	62	87,7

a Z roku szkolnego 2010/11.

Tabl. 26. Szkolnictwo gimnazjalne w roku szkolnym 2012/13
Stan w dniu 30 IX

Wyszczególnienie	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci ^a	Współczynnik skolaryzacji brutto w %
Ogółem województwo.....	753	107215	36803	97,6
Powiat nowotarski.....	52	7038	2343	94,2
Nowy Targ (miasto).....	3	1114	358	99,1
Szczawnica.....	1	216	67	84,7
Czarny Dunajec.....	8	784	255	89,0
Czorsztyn.....	2	294	97	93,6
Jablonka.....	7	759	249	94,2
Krościenko nad Dunajcem...	2	238	70	102,2
Lipnica Wielka.....	1	250	92	98,0
Łapsze Niżne.....	2	309	110	90,4
Nowy Targ.....	6	971	330	95,4
Ochoznica Dolna.....	3	393	105	99,0
Raba Wyżna.....	2	518	167	90,6
Rabka-Zdrój.....	7	626	242	99,1
Spytkowice.....	1	192	70	92,8
Szaflary.....	7	374	131	85,2
Powiat tatrzański.....	23	2130	688	91,0
Zakopane.....	9	900	259	111,4
Biały Dunajec.....	4	219	67	78,5
Bukowina Tatrzańska.....	3	414	148	87,5
Kościelisko.....	3	242	90	75,2
Poronin.....	4	355	124	77,2
Powiat suski.....	23	3086	1044	96,4
Jordanów (miasto).....	1	171	63	97,7
Sucha Beskidzka.....	1	285	97	95,3
Budzów.....	1	390	134	96,8
Bystra Sidzina.....	2	309	93	91,4
Jordanów.....	5	439	168	95,4
Maków Podhalański.....	5	526	202	99,3
Stryżawa.....	3	423	99	101,9
Zawoja.....	3	341	127	95,3
Zembrzyce.....	2	202	61	89,8

a Z roku szkolnego 2011/12.

Tabl. 27. Biblioteki publiczne w 2012 r.

Wyszczególnienie	Placówki ^{ab}		Księgozbiór ^a w tys. woluminów	Czytelnicy ^b	Wypożyczenia ^{bc} w woluminach	
	ogółem	w tym biblioteki i filie			w tys.	na 1 czytelnika
Ogółem	791	744	10882,2	666230	10749,7	16,1
Powiat nowotarski	57	57	678,3	31516	462	14,7
Nowy Targ (miasto)	3	3	108,9	10497	85,2	8,1
Szczawnica	1	1	26,7	1601	25,5	15,9
Czarny Dunajec	10	10	96,7	2555	36,3	14,2
Czorsztyn	6	6	48	1431	21,8	15,2
Jabłonka	6	6	59,9	2437	27,2	11,2
Krościenko nad Dunajcem	3	3	39,2	1869	52,7	28,2
Lipnica Wielka	1	1	15,7	695	6,4	9,3
Łapsze Niżne	4	4	38,4	1157	33,6	29
Nowy Targ	13	13	91,3	2759	40,2	14,6
Ochotnica Dolna.....	3	3	32	889	20,4	22,9
Raba Wyżna	3	3	50,2	2013	43	21,3
Rabka-Zdrój	1	1	30,3	2192	43,3	19,7
Spytkowice	1	1	19	639	13	20,4
Szaflary	2	2	21,8	782	13,4	17,1
Powiat tatrzański	18	18	250,3	9439	129	13,7
Zakopane	4	4	145,3	4709	47,7	10,1
Biały Dunajec	2	2	9,9	928	12,1	13
Bukowina Tatrzańska	5	5	48,1	1740	22,6	13
Kościelisko	3	3	19,3	864	18,8	21,8
Poronin	4	4	27,7	1198	27,8	23,2
Powiat suski	31	31	376,1	13545	244,3	18
Jordanów (miasto)	1	1	21,3	1080	18,6	17,2
Sucha Beskidzka	3	3	49,8	2684	54,4	20,3
Budzów	6	6	68,1	2042	43,5	21,3
Bystra-Sidzina	2	2	27,1	1028	13,4	13,1
Jordanów	5	5	50,4	1886	27,3	14,5
Maków Podhalański	6	6	71,4	2574	46,8	18,2
Stryżawa	1	1	22,7	753	14,5	19,3
Zawoja	3	3	29,3	1069	14,1	13,2
Zembrzyce	4	4	35,9	429	11,6	27

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z punktami bibliotecznymi. c Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.
U w a g a: Ze względu na zaokrąglenia dane mogą nie sumować się na ogółem.

Tabl. 28. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	3608	3661	3675	3472	3411
Powiat nowotarski	4094	4025	4085	4013	4027
Nowy Targ (miasto)	1852	1760	1989	1878	1988
Szczawnica	2508	2461	2475	3717	2477
Czarny Dunajec	10793	7236	7295	7320	7328
Czorsztyn	7315	7298	3687	3712	3748
Jabłonka	5737	5787	5897	5926	5969
Krościenko nad Dunajcem	3272	3279	3310	2226	2234
Lipnica Wielka	5749	5777	5895	5928	5918
Łapsze Niżne	8914	2251	9043	9087	9149
Nowy Targ	22491	11330	11577	11649	11688
Ochotnica Dolna	8010	8108	8238	8297	8347
Raba Wyżna	6922	6986	7146	7188	4826
Rabka-Zdrój	2458	2878	2508	2501	2499
Spytkowice	4095	4134	4351	4345	-
Szaflary	5201	5251	10593	10695	10783
Powiat tatrzański	2833	3109	2927	2706	2512
Zakopane	1579	1782	1549	1467	1392
Białe Dunajec	6775	6797	7000	7050	3532
Bukowina Tatrzańska	6296	6339	12846	6485	6513
Kościelisko	8106	8163	8434	8494	8580
Poronin	5415	5462	5584	5624	5663
Powiat suski	3442	3447	3812	3232	3229
Jordanów (miasto)	2597	2607	2643	1328	1347
Sucha Beskidzka	963	1192	1596	1192	1187
Budzów	8416	8492	8601	8650	8697
Bystra-Sidzina	-	-	6692	6746	6768
Jordanów	5301	5316	5392	5418	5384
Maków Podhalański	3188	2663	3269	3275	3271
Stryszawa	5878	5889	5906	5891	5880
Zawoja	8939	4492	4561	4558	4543
Zembrzyce	5587	5575	5648	5669	5641

Tabl. 29. Ludność na 1 przychodnię i praktykę lekarską
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	1919	2026	2062	2002	1967
Powiat nowotarski	1897	1920	2112	2073	1985
Nowy Targ (miasto)	1961	2229	2392	1609	1408
Szczawnica	335	266	266	1239	1239
Czarny Dunajec	3084	2713	3121	2440	2440
Czorsztyn	3658	3649	3658	3712	3712
Jabłonka	2869	2894	2917	2963	2963
Krościenko nad Dunajcem	3272	6557	6569	3340	3340
Lipnica Wielka	2875	2889	2903	2964	2964
Łapsze Niżne	2229	2251	2268	2272	2272
Nowy Targ	1874	2266	2282	2330	2330
Ochotnica Dolna	1602	1622	1626	1659	1659
Raba Wyżna	1978	1996	2010	2054	2054
Rabka-Zdrój	277	323	349	1251	1167
Spytkowice	1365	1378	2089	2173	2173
Szaflary	10401	10501	5277	10695	10695
Powiat tatrzański	1861	2229	1986	1933	1989
Zakopane	1074	1114	1113	1267	1267
Biały Dunajec	3388	3399	3431	3525	3525
Bukowina Tatrzańska	4197	6339	6382	4323	6485
Kościelisko	2702	2721	2728	2124	2124
Poronin	5415	5462	5513	2812	2812
Powiat suski	2015	2068	2025	1910	1910
Jordanów (miasto)	1316	1320	1328	1242	1242
Sucha Beskidzka	1204	1589	1590	1589	1589
Budzów	2805	2831	2838	2883	2163
Bystra-Sidzina	3266	3277	1647	1687	1687
Jordanów	1959	3994	3999	4094	4094
Maków Podhalański	2980	2355	1973	1964	1964
Stryszawa	1862	1797	3001	1823	3039
Zawoja	1316	1858	1865	1890	1417

Tabl. 30. Pomoc społeczna stacjonarna w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca	Mieszkańcy
	ogółem	w tym domy pomocy społecznej		
Ogółem	14	8	600	574
Powiat nowotarski	5	2	173	172
Nowy Targ (miasto)	1	-	4	4
Szczawnica	1	-	5	4
Czarny Dunajec	-	-	-	-
Czorsztyn	-	-	-	-
Jabłonka	-	-	-	-
Krościenko nad Dunajcem ...	1	-	42	42
Lipnica Wielka	-	-	-	-
Łapsze Niżne	-	-	-	-
Nowy Targ	-	-	-	-
Ochoznica Dolna.....	-	-	-	-
Raba Wyżna	-	-	-	-
Rabka-Zdrój	1	1	47	47
Spytkowice	-	-	-	-
Szaflary	1	1	75	75
Powiat tatrzański	5	2	230	210
Zakopane	4	1	147	139
Biały Dunajec	-	-	-	-
Bukowina Tatrzańska	1	-	83	71
Kościelisko	-	-	-	-
Poronin	-	-	-	-
Powiat suski	4	4	197	192
Jordanów (miasto)	1	1	50	44
Sucha Beskidzka	-	-	-	-
Budzów	-	-	-	-
Bystra-Sidzina	-	-	-	-
Jordanów	1	1	53	56
Maków Podhalański	2	2	94	92
Stryżawa	-	-	-	-
Zawoja	-	-	-	-
Zembrzyce	-	-	-	-

Tabl. 31.   Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w %				
Ogółem	7,9	7,3	7,0	6,4	6,7
Powiat nowotarski	6,8	6,5	6,4	5,9	6,0
Nowy Targ (miasto)	4,4	4,2	4,4	4,3	4,5
Szczawnica	5,5	6,2	6,2	6,2	6,3
Czarny Dunajec	5,7	5,4	6,6	5,7	5,7
Czorsztyn	5,2	4,6	4,5	4,7	4,9
Jabłonka	6,7	6,3	5,5	4,7	4,9
Krościenko nad Dunajcem	7,4	6,4	11,0	6,3	6,9
Lipnica Wielka	10,6	10,6	10,7	9,0	8,7
Łąpsze Niżne	10,9	9,6	7,2	5,6	4,9
Nowy Targ	8,6	8,0	6,9	6,8	7,3
Ochotnica Dolna	14,4	13,9	12,8	13,7	12,2
Raba Wyżna	5,6	5,2	5,5	5,9	5,6
Rabka-Zdrój	5,7	5,5	4,7	4,7	4,8
Spytkowice	7,4	9,3	8,5	7,6	8,0
Szaflary	7,0	6,9	5,8	6,1	6,3
Powiat tatrzański	6,8	5,6	5,0	5,0	5,3
Zakopane	4,2	4,3	4,0	4,0	4,1
Biały Dunajec	14,5	12,0	9,6	8,6	9,4
Bukowina Tatrzańska	8,4	5,7	5,3	5,3	5,8
Kościelisko	6,7	6,3	5,5	5,6	6,2
Poronin	6,8	4,5	3,5	4,5	4,5
Powiat suski	11,0	10,4	10,3	8,6	9,6
Jordanów (miasto)	7,0	8,2	6,9	7,1	7,2
Sucha Beskidzka	4,8	5,1	4,9	5,4	5,5
Budzów	5,1	4,7	5,6	6,1	5,7
Bystra-Sidzina	18,4	17,9	13,5	13,3	14,0
Jordanów	26,5	23,8	25,8	13,4	22,2
Maków Podhalański	6,8	7,2	7,9	7,7	6,5
Stryżawa	9,8	8,6	8,0	7,7	8,0
Zawoja	12,4	11,8	9,8	9,2	9,5
Zembrzyce	8,6	7,6	9,0	8,1	7,6

Tabl. 32. Turystyczne obiekty noclegowe w 2012 r.

Wyszczególnienie	Miejsca noclegowe ogółem ^a	Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
		ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagraniczn
Ogółem.....	84713	3470259	1071793	9563909	2485970
Powiat nowotarski.....	8210	177638	7223	794465	15168
Nowy Targ (miasto)	273	12625	1631	57122	3721
Szczawnica	2832	67377	729	337691	1647
Czarny Dunajec	132	4049	20	9137	40
Czorsztyn	541	17418	160	47061	372
Jabłonka	148	3053	502	8874	562
Krościenko nad Dunajcem	470	6386	253	25447	827
Lipnica Wielka	-	-	-	-	-
Łapsze Niżne	1136	20341	2321	68179	4184
Nowy Targ	384	5588	219	24473	1498
Ochotnica Dolna	254	1389	0	13494	0
Raba Wyżna	69	2809	658	4125	733
Rabka-Zdrój	1622	28096	336	176313	855
Spytkowice	72	5063	304	11857	538
Szaflary	277	3444	90	10692	191
Powiat tatrzański.....	22941	640607	60169	2217188	174484
Zakopane	12941	441326	54729	1438198	160685
Biały Dunajec	864	6290	-	36942	-
Bukowina Tatrzańska	4186	118513	2892	410625	5302
Kościelisko	1998	42275	1573	158897	5507
Poronin	2952	32203	975	172526	2990
Powiat suski	1646	33747	1233	101850	4584
Jordanów (miasto)	84	304	0	1028	0
Sucha Beskidzka	313	8961	731	27154	2892
Budzów	-	-	-	-	-
Bystra-Sidzina	38	1134	0	1279	0
Jordanów	50	1171	0	5845	0
Maków Podhalański	234	3082	305	10006	1243
Stryżawa	119	6209	73	11007	158
Zawoja	763	12886	124	45531	291
Zembrzyce	45	-	-	-	-

a stan w dniu 31 VII